

KOMISJA
EUROPEJSKA

WYSOKI PRZEDSTAWICIEL UNII
DO SPRAW ZAGRANICZNYCH I
POLITYKI BEZPIECZEŃSTWA

Bruksela, dnia 25.9.2017 r.
JOIN(2017) 37 final

ANNEX 3

ZAŁĄCZNIK

do

wspólnego wniosku dotyczącego decyzji Rady

w sprawie zawarcia, w imieniu Unii Europejskiej, Kompleksowej i wzmocnionej umowy o partnerstwie między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej oraz ich państwami członkowskimi, z jednej strony, a Republiką Armenii, z drugiej strony

HANDEL USŁUGAMI I ZAKŁADANIE PRZEDSIĘBIORSTW

1. Niniejszy załącznik składa się z siedmiu załączników, określających zobowiązania i zastrzeżenia w odniesieniu do Unii Europejskiej i Republiki Armenii dotyczące handlu usługami i zakładania przedsiębiorstw zgodnie z tytułem VI rozdział 5 niniejszej Umowy.
2. W odniesieniu do Unii Europejskiej:
 - a) załącznik VIII-A zawiera zastrzeżenia Unii Europejskiej dotyczące zakładania przedsiębiorstw zgodnie z art. 144 niniejszej Umowy;
 - b) załącznik VIII-B zawiera wykaz zobowiązań Unii Europejskiej dotyczących transgranicznego świadczenia usług zgodnie z art. 151 niniejszej Umowy;
 - c) załącznik VIII-C zawiera zastrzeżenia Unii Europejskiej dotyczące personelu kluczowego, absolwentów odbywających staż oraz sprzedawców biznesowych zgodnie z art. 154 i 155 niniejszej Umowy;
 - d) załącznik VIII-D zawiera zastrzeżenia Unii Europejskiej dotyczące usługodawców kontraktowych i osób wykonujących wolne zawody zgodnie z art. 156 i 157 niniejszej Umowy.

3. W odniesieniu do Republiki Armenii:
 - a) załącznik VIII-E zawiera zastrzeżenia Republiki Armenii dotyczące zakładania przedsiębiorstw zgodnie z art. 144 niniejszej Umowy;
 - b) załącznik VIII-F zawiera wykaz zobowiązań Republiki Armenii dotyczących transgranicznego świadczenia usług zgodnie z art. 151 niniejszej Umowy;
 - c) załącznik VIII-G zawiera zastrzeżenia Republiki Armenii dotyczące usługodawców kontraktowych i osób wykonujących wolne zawody zgodnie z art. 156 i 157 niniejszej Umowy.
4. Załączniki, o których mowa w ust. 2 i 3, stanowią integralną część niniejszego załącznika.
5. Definicje terminów podane w tytule VI rozdział 5 niniejszej Umowy mają zastosowanie również do niniejszego załącznika.
6. Przy identyfikacji poszczególnych sektorów lub podsektorów usług:
 - a) „CPC” oznacza Centralną Klasyfikację Produktów określoną w dokumentach statystycznych Urzędu Statystycznego Narodów Zjednoczonych, seria M, nr 77, *CPC prov*, 1991; oraz
 - b) „CPC ver. 1.0” oznacza Centralną Klasyfikację Produktów określoną w dokumentach statystycznych Urzędu Statystycznego Narodów Zjednoczonych, seria M, nr 77, *CPC ver 1.0*, 1998.

7. W załącznikach VIII-A, VIII-B, VIII-C i VIII-D stosuje się następujące skróty w odniesieniu do Unii Europejskiej i jej państw członkowskich:

UE	Unia Europejska, w tym jej wszystkie państwa członkowskie
AT	Austria
BE	Belgia
BG	Bułgaria
CY	Cypr
CZ	Republika Czeska
DE	Niemcy
DK	Dania
EE	Estonia
EL	Grecja
ES	Hiszpania
FI	Finlandia
FR	Francja
HR	Chorwacja
HU	Węgry
IE	Irlandia
IT	Włochy
LT	Litwa
LU	Luksemburg
LV	Łotwa
MT	Malta
NL	Niderlandy

PL	Polska
PT	Portugalia
RO	Rumunia
SE	Szwecja
SI	Słowenia
SK	Republika Słowacka
UK	Zjednoczone Królestwo

8. W załącznikach VIII-E, VIII-F i VIII-G stosuje się następujące skróty w odniesieniu do Republiki Armenii:

AR	Republika Armenii
----	-------------------

ZASTRZEŻENIA UNII EUROPEJSKIEJ DOTYCZĄCE ZAKŁADANIA PRZEDSIĘBIORSTW

1. W poniższym wykazie zastrzeżeń wskazano rodzaje działalności gospodarczej, w przypadku których zastrzeżenia Unii Europejskiej na podstawie art. 144 ust. 2 niniejszej Umowy dotyczące traktowania narodowego lub traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania mają zastosowanie do przedsiębiorstw z Republiki Armenii.

Wykaz składa się z następujących elementów:

- a) wykazu zastrzeżeń horyzontalnych mających zastosowanie do wszystkich sektorów lub podsektorów;
- b) wykazu szczególnych zastrzeżeń dotyczących sektorów lub podsektorów wskazujących konkretne sektory lub podsektory wraz ze stosowanymi zastrzeżeniami.

Zastrzeżenie odpowiadające działalności, która nie podlega liberalizacji (bez zobowiązań), jest wyrażone w sposób następujący: „bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania”.

W przypadku gdy zastrzeżenie na mocy lit. a) lub b) zawiera jedynie zastrzeżenia obowiązujące w określonych państwach członkowskich, państwa członkowskie niewymienione w nim przyjmują zobowiązania wynikające z art. 144 ust. 2 niniejszej Umowy w danym sektorze bez zastrzeżeń. Brak zastrzeżeń obowiązujących w określonych państwach członkowskich w danym sektorze pozostaje bez uszczerbku dla mogących obowiązywać zastrzeżeń horyzontalnych lub zastrzeżeń w danym sektorze w całej UE.

2. Zgodnie z art. 141 ust. 3 niniejszej Umowy poniższy wykaz nie obejmuje środków dotyczących subsydiów przyznawanych przez Strony.
3. Prawa i obowiązki wynikające z poniższego wykazu nie są samowykonalne i w związku z tym nie przyznają bezpośrednio jakichkolwiek praw osobom fizycznym lub prawnym.
4. Zgodnie z art. 144 niniejszej Umowy niedyskryminacyjne wymogi, takie jak te dotyczące formy prawnej lub obowiązku uzyskania licencji lub zezwoleń, mające zastosowanie do wszystkich usługodawców działających na terytorium bez rozróżnienia pod względem obywatelstwa lub przynależności państwowej, miejsca zamieszkania lub równoważnych kryteriów, nie są wymienione w niniejszym załączniku, ponieważ Umowa nie ma na nie wpływu.
5. W przypadku gdy Unia Europejska utrzymuje zastrzeżenie, zgodnie z którym jako warunek dla możliwości świadczenia usług na jej terytorium wymagane jest, aby usługodawca posiadał obywatelstwo, miejsce stałego zamieszkania lub był rezydentem na jej terytorium, zastrzeżenie wymienione w wykazie zobowiązań w załączniku VIII-B lub zastrzeżenia wymienione w załącznikach VIII-C i VIII-D funkcjonują jako zastrzeżenia w odniesieniu do prowadzenia przedsiębiorstwa zgodnie z niniejszym załącznikiem, w mającym zastosowanie zakresie.

6. Dla większej pewności, w odniesieniu do Unii Europejskiej, zobowiązanie w zakresie przyznawania traktowania narodowego nie pociąga za sobą obowiązku rozszerzenia na obywateli lub osoby prawne drugiej Strony traktowania przyznanego w państwie członkowskim obywatelom i osobom prawnym pochodzącym z innego państwa członkowskiego zgodnie z Traktatem o funkcjonowaniu Unii Europejskiej ani na jakiegokolwiek środki przyjęte zgodnie z tym traktatem, w tym ich wdrożenie w państwach członkowskich. Takie traktowanie narodowe przyznaje się tylko osobom prawnym drugiej Strony ustanowionym zgodnie z prawem innego państwa członkowskiego i mającym swoją statutową siedzibę, zarząd lub główne miejsce prowadzenia działalności w tym państwie członkowskim, włączając osoby prawne mające siedzibę w UE, które są własnością lub są kontrolowane przez obywateli drugiej Strony.

Zastrzeżenia horyzontalne

Usługi użyteczności publicznej

UE: działalność gospodarcza uważana za usługi użyteczności publicznej na poziomie krajowym lub lokalnym może być przedmiotem monopolu państwowych lub wyłącznych praw przyznanых prywatnym podmiotom gospodarczym¹.

¹ Usługi użyteczności publicznej istnieją w sektorach takich jak usługi konsultingu naukowego i technicznego, usługi związane z badaniami i rozwojem w kwestii nauk społecznych i humanistycznych, usługi w zakresie badań i analiz technicznych, usługi w zakresie ochrony środowiska, usługi zdrowotne, usługi transportowe i usługi pomocnicze dla wszystkich środków transportu. Wyłączne prawa do świadczenia takich usług są często przyznawane prywatnym podmiotom gospodarczym, na przykład podmiotom gospodarczym mającym koncesje od organów publicznych, podlegającym szczególnym zobowiązaniom co do świadczenia usług. Mając na uwadze, że obiekty użyteczności publicznej często istnieją również na szczeblu podcentralnym, szczegółowe i wyczerpujące harmonogramy dla poszczególnych sektorów są nieuzasadnione. Powyższe zastrzeżenie nie ma zastosowania do usług telekomunikacyjnych oraz usług informatycznych i powiązanych.

Rodzaje przedsiębiorstw

UE: traktowania przyznanego spółkom zależnym (przedsiębiorstw armeńskich) utworzonym zgodnie z prawem państw członkowskich Unii Europejskiej i posiadającym siedzibę statutową, zarząd lub główne miejsce prowadzenia działalności wewnątrz Unii nie rozszerza się na oddziały lub przedstawicielstwa ustanowione w państwach członkowskich Unii Europejskiej przez przedsiębiorstwa armeńskie¹. Nie stanowi to jednak przeszkody dla państwa członkowskiego w rozszerzeniu tego traktowania na oddziały lub przedstawicielstwa, ustanowione w innym państwie członkowskim przez przedsiębiorstwo lub spółkę z państwa trzeciego, jeżeli chodzi o ich funkcjonowanie na terytorium pierwszego państwa członkowskiego, jeżeli takie rozszerzenie nie zostało wyraźnie zabronione przez prawo unijne.

UE: traktowanie mniej korzystne może być przyznawane spółkom zależnym (od przedsiębiorstw państw trzecich) utworzonym zgodnie z prawem państwa członkowskiego, które mają wyłącznie siedzibę statutową na terytorium Unii Europejskiej, chyba że możliwe jest wykazanie, że posiadają one rzeczywiste i trwałe powiązania z gospodarką jednego z państw członkowskich.

AT: dyrektorzy zarządzający oddziałów osób prawnych muszą być rezydentami w Austrii; osoby fizyczne odpowiedzialne w ramach osoby prawnej lub oddziału za przestrzeganie austriackiej ustawy handlowej muszą mieć miejsce zamieszkania w Austrii.

¹ Zgodnie z art. 54 TFUE wspomniane spółki zależne są uznawane za osoby prawne Unii Europejskiej. O ile są w sposób ciągły i rzeczywisty połączone z gospodarką Unii Europejskiej, korzystają one z rynku wewnętrznego, co obejmuje między innymi swobodę prowadzenia przedsiębiorstwa i świadczenia usług we wszystkich państwach członkowskich UE.

BG: zagraniczni usługodawcy, w tym spółki joint venture, mogą być ustanowieni jedynie w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością lub spółki akcyjnej z co najmniej dwoma udziałowcami. Tworzenie oddziałów wymaga zezwolenia. Przedstawicielstwa muszą zostać zarejestrowane w Bułgarskiej Izbie Przemysłowo-Handlowej i nie mogą prowadzić działalności gospodarczej.

EE: przynajmniej połowa członków zarządu przedsiębiorstwa musi mieć miejsce zamieszkania w Unii Europejskiej. Zagraniczne przedsiębiorstwo wyznacza dyrektora lub dyrektorów oddziału. Dyrektor oddziału musi być osobą fizyczną mającą zdolność do czynności prawnych. Przynajmniej jeden dyrektor oddziału musi mieć miejsce zamieszkania w Estonii, w jednym z państw członkowskich EOG lub w Szwajcarii.

FI: obcokrajowiec prowadzący działalność handlową jako prywatny przedsiębiorca i co najmniej połowa partnerów w spółce jawnej lub połowa wspólników w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością musi mieć miejsce stałego zamieszkania w EOG. Dla wszystkich sektorów przynajmniej połowa zwyczajnych członków i zastępców w zarządzie oraz dyrektor zarządzający muszą mieć miejsce zamieszkania w państwie EOG, niektórym przedsiębiorstwom mogą jednak zostać przyznane zwolnienia. Jeżeli podmiot armeński zamierza prowadzić działalność gospodarczą lub handlową poprzez utworzenie oddziału w Finlandii, wymagane jest posiadanie pozwolenia na handel.

FR: dyrektor zarządzający przedsięwzięcia przemysłowego, handlowego lub rzemieślniczego, jeżeli nie posiada zezwolenia na pobyt, musi uzyskać specjalne pozwolenie.

HU: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w przypadku nabywania własności należących do skarbu państwa.

IT: dostęp do działalności przemysłowej, handlowej i rzemieślniczej może wymagać zezwolenia na pobyt.

PL: zakres działań przedstawicielstwa może obejmować wyłącznie reklamę i promocję zagranicznej spółki dominującej reprezentowanej przez to przedstawicielstwo. Dotyczy to wszystkich sektorów, z wyjątkiem usług prawnych i usług świadczonych przez jednostki służby zdrowia. Inwestorzy z Republiki Armenii mogą podejmować i prowadzić działalność gospodarczą tylko w formie spółki komandytowej, spółki komandytowo-akcyjnej, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz spółki akcyjnej (w przypadku usług prawnych wyłącznie w formie spółki jawnej i spółki komandytowej).

RO: członkowie zarządów jednoosobowych i prezesi zarządów oraz połowa łącznej liczby członków zarządu spółek handlowych muszą być obywatelami rumuńskimi, chyba że umowa spółki lub jej statut przewiduje inaczej. Większość audytorów spółek handlowych i ich zastępców musi być obywatelami rumuńskimi.

SE: spółka zagraniczna, która nie została ustanowiona jako podmiot prawny w Szwecji lub która prowadzi swoją działalność za pośrednictwem przedstawiciela handlowego, prowadzi działalność handlową za pośrednictwem oddziału, zarejestrowanego w Szwecji, z niezależnym zarządem i oddzielnymi rachunkami. Dyrektor zarządzający oddziału oraz wicedyrektor zarządzający, jeśli został wyznaczony, muszą posiadać miejsce zamieszkania w EOG. Osoba fizyczna niemająca miejsca zamieszkania w EOG, prowadząca działalność gospodarczą w Szwecji, wyznacza i rejestruje przedstawiciela mającego miejsce zamieszkania w Szwecji, odpowiedzialnego za tę działalność. Dla działalności prowadzonej w Szwecji muszą zostać otwarte oddzielne rachunki. Właściwy organ może w indywidualnych przypadkach przyznać zwolnienia z wymogów dotyczących oddziału i miejsca zamieszkania. Projekty budowlane, których okres realizacji jest krótszy niż rok, realizowane przez przedsiębiorstwo z siedzibą poza EOG lub przez osobę fizyczną zamieszkałą poza EOG, są zwolnione z wymogów ustanowienia oddziału lub wyznaczenia przedstawiciela mającego miejsce zamieszkania w Szwecji. Spółka może być założycielem tylko, jeśli wszyscy właściciele z nieograniczoną odpowiedzialnością osobistą mają miejsce zamieszkania w EOG. Założyciele spoza EOG mogą złożyć do właściwego organu wnioski o pozwolenie. W przypadku przedsiębiorstw z ograniczoną odpowiedzialnością i spółdzielczych stowarzyszeń gospodarczych, co najmniej 50 % członków zarządu, dyrektor zarządzający, wicedyrektor zarządzający, zastępcy członków zarządu i co najmniej jedna z osób upoważnionych do składania podpisów w imieniu przedsiębiorstwa, o ile została wyznaczona, musi mieć miejsce zamieszkania w EOG. Właściwy organ może przyznać zwolnienia z tego wymogu. Jeżeli żaden z przedstawicieli przedsiębiorstwa/stowarzyszenia nie ma miejsca zamieszkania w Szwecji, zarząd musi wyznaczyć i zarejestrować osobę mającą miejsce zamieszkania w Szwecji, która została upoważniona do otrzymywania pism w imieniu przedsiębiorstwa/stowarzyszenia. Odpowiednie warunki obowiązują dla ustanawiania wszystkich pozostałych rodzajów podmiotów prawnych. wnioskodawca/posiadacz zarejestrowanych praw (patenty, znaki towarowe, chronione wzory i prawa dotyczące odmian roślin), który nie jest rezydentem w Szwecji, musi mieć przedstawiciela będącego rezydentem w Szwecji głównie w celu doręczania dokumentów, powiadomień itp.

SI: wnioskodawca/posiadacz zarejestrowanych praw (patenty, znaki towarowe, chronione wzory), który nie jest rezydentem w Słowenii, musi mieć rzecznika patentowego lub rzecznika ds. znaków towarowych i wzorów, który jest rezydentem w Słowenii, głównie w celu doręczania dokumentów, powiadomień itp.

SK: osoba fizyczna z Republiki Armenii, której nazwisko należy wpisać do rejestru działalności gospodarczej jako osoby upoważnionej do występowania w imieniu przedsiębiorcy, musi przedstawić zezwolenie na pobyt w Republice Słowackiej.

Inwestycje

ES: inwestycje w Hiszpanii, prowadzone przez rządy innych państw i podmioty publiczne innych państw (które zwykle wiążą się nie tylko z ekonomicznymi, lecz także z nieekonomicznymi interesami ze strony podmiotu) bezpośrednio lub przez przedsiębiorstwa lub inne podmioty kontrolowane bezpośrednio lub pośrednio przez rządy innych państw, wymagają wcześniejszego zezwolenia rządu.

BG: inwestorzy zagraniczni nie mogą uczestniczyć w prywatyzacji. W przypadku inwestorów zagranicznych i bułgarskich osób prawnych z udziałem podmiotu z Republiki Armenii obejmującym większość udziałów wymagane jest zezwolenie na a) poszukiwanie, wykorzystywanie lub wydobywanie zasobów naturalnych z wód terytorialnych, szelfu kontynentalnego lub wyłącznej strefy ekonomicznej oraz b) nabycie większości udziałów w spółkach prowadzących dowolną działalność określoną w lit. a).

FR: zgodnie z art. L151-1 i R135-1 kodeksu finansowego i walutowego inwestycje zagraniczne we Francji w sektorach wymienionych w art. R153-2 kodeksu finansowego i walutowego wymagają uprzedniej zgody Ministra Gospodarki. Francja zastrzega sobie prawo do ograniczania udziału zagranicznego w niedawno sprywatyzowanych przedsiębiorstwach do zmiennej kwoty kapitału w ofercie publicznej, ustalonej przez rząd Francji na podstawie analizy każdego przypadku. W celu rozpoczęcia działalności w niektórych branżach handlowych, przemysłowych lub rzemieślniczych zastrzega się prawo do wymagania uzyskania specjalnego zezwolenia, jeżeli dyrektor zarządzający nie jest posiadaczem zezwolenia na stały pobyt.

FI: zastrzega się możliwość wprowadzenia ograniczeń swobody przedsiębiorczości oraz świadczenia usług przez osoby fizyczne, które nie mają regionalnego obywatelstwa Wysp Alandzkich, lub przez osoby prawne, które nie uzyskały zgody właściwych organów Wysp Alandzkich.

HU: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do udziału podmiotów armeńskich w niedawno sprywatyzowanych przedsiębiorstwach.

IT: nabycie udziałów kapitałowych w przedsiębiorstwach działających w dziedzinie obronności i bezpieczeństwa narodowego oraz nabycie aktywów strategicznych w dziedzinie usług transportowych, telekomunikacji i energetyki mogą być uwarunkowane uzyskaniem zezwolenia od Urzędu Rady Ministrów.

LT: procedury kontroli mogą być stosowane w odniesieniu do inwestycji w przedsiębiorstwach, sektorach i obiektach o strategicznym znaczeniu dla bezpieczeństwa narodowego.

PL: bez zobowiązań w odniesieniu do nabywania nieruchomości będących własnością skarbu państwa, tj. uregulowań dotyczących procesu prywatyzacji.

SE: Szwecja zastrzega sobie prawo do przyjęcia lub utrzymania dyskryminacyjnych wymogów w przypadku założycieli, kadry kierowniczej wyższego szczebla i zarządu, gdy do szwedzkiego prawa wprowadzane są nowe formy stowarzyszenia prawnego.

Nieruchomości

Zakup gruntów i nieruchomości podlega następującym ograniczeniom¹:

AT: nabywanie, zakup, jak również najem lub dzierżawa nieruchomości przez zagraniczne osoby fizyczne i osoby prawne wymaga zezwolenia od właściwych władz lokalnych (Länder), które rozważą, czy istotne interesy gospodarcze, społeczne lub kulturowe są naruszone, czy też nie.

BG: zagraniczne osoby fizyczne i prawne (w tym działające poprzez oddziały) nie mogą nabywać praw własności gruntów. Bułgarskie osoby prawne z udziałem podmiotów zagranicznych nie mogą nabyć prawa własności do gruntów rolnych. Zagraniczne osoby prawne i obywatele mający miejsce stałego zamieszkania za granicą mogą nabyć budynki i ograniczone prawa rzeczowe (prawo do użytkowania, prawo do budowy, prawo do nadbudowy i służebności) do nieruchomości.

CZ: grunt rolny i leśny może zostać nabyty wyłącznie przez zagraniczne osoby fizyczne posiadające miejsce stałego zamieszkania w Republice Czeskiej oraz przedsiębiorstwa ustanowione jako osoby prawne posiadające stałą siedzibę w Republice Czeskiej. Szczególne zasady mają zastosowanie do gruntu rolnego i leśnego będącego własnością państwa. Grunty rolne będące własnością państwa mogą być nabywane wyłącznie przez obywateli Czech, przez gminy i przez uniwersytety publiczne (do celów szkoleń i badań). Osoby prawne (bez względu na formę lub miejsce rejestracji) mogą nabywać państwowe grunty rolne od państwa tylko wówczas, gdy budynek, który już do nich należy, znajduje się na nim lub jeśli grunt ten jest niezbędny do celów korzystania z takiego budynku. Lasy państwowe mogą być nabywane wyłącznie przez gminy i publiczne uniwersytety.

CY: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania.

¹ W odniesieniu do sektorów usług ograniczenia te nie wykraczają poza ograniczenia odzwierciedlone w aktualnych zobowiązaniach wynikających z GATS.

DE: określone warunki wzajemności.

DK: nabywanie nieruchomości przez osoby fizyczne lub prawne niebędące rezydentami wymaga, co do zasady, uzyskania zezwolenia Ministerstwa Sprawiedliwości. Warunki wymagania takiego zezwolenia zależą od planowanego wykorzystania nabywanej nieruchomości.

EE: zastrzega się prawo do wymagania, by wyłącznie osoba fizyczna będąca obywatelem państwa członkowskiego EOG lub osoba prawna, która jest wpisana do odpowiedniego rejestru estońskiego, mogła nabywać nieruchomość do wykorzystania jako grunt przynoszący dochód, który to grunt jest przeznaczony jako grunt rolny lub leśny, i tylko pod warunkiem uzyskania zezwolenia od gubernatora okręgu. Niniejsze zastrzeżenie nie ma zastosowania do nabywania gruntu rolnego lub leśnego do celów świadczenia usługi, która jest objęta liberalizacją w ramach niniejszej Umowy.

ES: zastrzega się prawo do wymagania, by inwestycje zagraniczne w branżach bezpośrednio związanych z inwestycjami w nieruchomości dla placówek dyplomatycznych państw niebędących członkami UE wymagały zezwolenia administracyjnego wydawanego przez hiszpańską Radę Ministrów, chyba że istnieje wzajemna umowa w sprawie liberalizacji.

FI: w odniesieniu do Wysp Alandzkich zastrzega się prawo do wymagania uprzedniego zezwolenia.

HU: z zastrzeżeniem wyjątków zawartych w prawodawstwie dotyczącym gruntów ornych zagraniczne osoby fizyczne i prawne nie mogą nabywać gruntów ornych. Zakup nieruchomości przez obcokrajowców podlega otrzymaniu zezwolenia od właściwej krajowej agencji administracji publicznej na podstawie lokalizacji nieruchomości. Bez zobowiązań dla nabywania własności należących do skarbu państwa.

EL: zgodnie z ustawą nr 1892/90 na zakup gruntów położonych blisko granic wymagane jest zezwolenie Ministerstwa Obrony. Zgodnie z praktyką administracyjną nietrudno jest uzyskać zezwolenie na inwestycje bezpośrednie.

HR: bez zobowiązań w odniesieniu do nabywania nieruchomości przez usługodawców, którzy nie mają siedziby w Chorwacji i nie są tam zarejestrowani. Zakup nieruchomości koniecznej do świadczenia usług przez przedsiębiorstwo mające siedzibę i zarejestrowane w Chorwacji jako osoba prawna jest dozwolony. Zakup nieruchomości koniecznej do świadczenia usług przez oddziały wymaga zatwierdzenia przez Ministerstwo Sprawiedliwości. Grunty rolne nie mogą być nabywane przez zagraniczne osoby prawne lub fizyczne.

IE: niezbędna jest wcześniejsza pisemna zgoda Komisji do spraw Własności Ziemskich w celu nabycia wszelkich praw do ziemi w Irlandii przez krajowe lub zagraniczne firmy lub cudzoziemców. W przypadku gdy grunty te mają przeznaczenie przemysłowe (inne niż rolnicze), odstępuje się od tego wymogu pod warunkiem potwierdzenia przeznaczenia gruntów przez Ministra ds. Przedsiębiorczości, Handlu i Zatrudnienia. Prawo to nie ma zastosowania do gruntów w obrębie granic miast i miejscowości, w przypadku których zastrzega się prawo do wymagania uprzedniej zgody.

IT: zakup nieruchomości przez zagraniczne osoby fizyczne i prawne możliwy jest pod warunkiem wzajemności.

LT: nabycie na własność gruntu, wód śródlądowych i lasów przez podmioty zagraniczne jest możliwe po spełnieniu kryteriów europejskiej i transatlantyckiej integracji. Procedura nabywania działek, zasady i warunki oraz ograniczenia w tym zakresie są określone w prawie konstytucyjnym.

LV: w odniesieniu do nabywania gruntów rolnych przez obywateli państwa trzeciego, w tym w odniesieniu do procedury udzielania zezwoleń na nabywanie gruntów rolnych.

PL: nabywanie nieruchomości, bezpośrednio i pośrednio, wymaga pozwolenia. Pozwolenie jest wydawane poprzez decyzję administracyjną ministra odpowiedzialnego za sprawy wewnętrzne, za zgodą Ministra Obrony, a w przypadku nieruchomości rolnej – również za zgodą Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Bez zobowiązań dla nabywania nieruchomości będących własnością skarbu państwa, tj. dla uregulowań dotyczących procesu prywatyzacji (dla sposobu 3).

RO: osoby fizyczne nieposiadające obywatelstwa rumuńskiego i miejsca zamieszkania w Rumunii oraz osoby prawne nieposiadające rumuńskiej przynależności państwowej i siedziby głównej w Rumunii nie mogą nabywać praw własności do żadnego rodzaju działek drogą czynności prawnych między żyjącymi.

SI: zastrzega się prawo do wymagania, aby osoby prawne z udziałem kapitału zagranicznego, ustanowione w Republice Słowenii, mogły nabywać nieruchomości na terytorium Republiki Słowenii oraz aby

oddziały ustanowione w Republice Słowenii przez osoby zagraniczne mogły nabywać wyłącznie nieruchomości, z wyjątkiem gruntów, niezbędne do prowadzenia działalności gospodarczej, dla której zostały ustanowione. Zgodnie z prawem spółek handlowych oddział ustanowiony w Republice Słowenii nie jest uznawany za osobę prawną, natomiast pod względem działalności jest traktowany na równi ze spółką zależną, zgodnie z art. XXVIII lit. g) GATS.

SK: bez zobowiązań w zakresie nabywania gruntów (dla sposobów 3 i 4); zagraniczne przedsiębiorstwa lub osoby fizyczne nie mogą nabywać gruntów rolnych i leśnych poza granicami terenu zabudowanego należącego do gminy i niektórych innych rodzajów gruntów (np. zasobów naturalnych, jezior, rzek, dróg publicznych itd.).

Uznawanie

UE: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do dyrektyw UE w sprawie wzajemnego uznawania dyplomów. Prawo do wykonywania zawodu objętego regulacjami w jednym państwie członkowskim UE nie przyznaje prawa do wykonywania tego zawodu w innym państwie członkowskim¹.

Konkretnie w odniesieniu do traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania

UE zastrzega sobie prawo do przyjęcia lub utrzymania dowolnego środka, który przyznaje zróżnicowane traktowanie zgodnie z istniejącymi międzynarodowymi porozumieniami handlowymi lub inwestycyjnymi albo porozumieniami handlowymi lub inwestycyjnymi podpisanymi przed datą wejścia w życie niniejszej Umowy.

UE zastrzega sobie prawo do przyjęcia lub utrzymania dowolnego środka, który przyznaje obywatelom lub przedsiębiorstwom zróżnicowane traktowanie w odniesieniu do swobody przedsiębiorczości w drodze istniejących lub przyszłych porozumień dwustronnych między następującymi państwami członkowskimi Unii Europejskiej: Belgia, Cypr, Dania, Francja, Niemcy, Grecja, Irlandia, Włochy, Luksemburg, Niderlandy, Portugalia, Hiszpania i Zjednoczone Królestwo, a jednym z poniższych państw lub księstw: San Marino, Monako, Andora i Państwo Watykańskie.

Unia Europejska zastrzega sobie prawo do przyjęcia lub utrzymania dowolnego środka, który przyznaje zróżnicowane traktowanie państwu zgodnie z każdym istniejącym lub przyszłym porozumieniem dwustronnym lub wielostronnym, które:

- a) przewiduje utworzenie wewnętrznego rynku usług i inwestycji;
- b) gwarantuje swobodę przedsiębiorczości; lub

¹ W celu uzyskania przez obywateli krajów spoza UE uznania ich kwalifikacji obowiązującego na terytorium całej UE konieczne jest porozumienie o wzajemnym uznawaniu, wynegocjowane w ramach określonych w art. XXX niniejszej Umowy.

- c) wymaga zbliżenia przepisów w odniesieniu do co najmniej jednego sektora gospodarki.

Do celów niniejszej Umowy:

- a) Wewnętrzny rynek świadczenia usług i inwestycji oznacza obszar bez granic wewnętrznych, na którym zagwarantowany jest swobodny przepływ osób, usług i kapitału.
- b) Swoboda przedsiębiorczości oznacza zobowiązanie do zniesienia zasadniczo wszelkich barier dla przedsiębiorczości między stronami porozumienia w sprawie regionalnej integracji gospodarczej z chwilą wejścia w życie tego porozumienia. Swoboda przedsiębiorczości obejmuje prawo obywateli lub stałych rezydentów państw będących stronami porozumienia w sprawie regionalnej integracji gospodarczej do zakładania i prowadzenia przedsiębiorstw na takich samych warunkach jak te przewidziane dla obywateli lub stałych rezydentów zgodnie z wewnętrznymi przepisami prawa kraju, w którym prowadzone jest takie przedsiębiorstwo.
- c) Zbliżenie przepisów prawnych oznacza:
 - (i) zbliżenie przepisów prawnych co najmniej jednej ze stron porozumienia w sprawie regionalnej integracji gospodarczej z przepisami prawnymi innej strony lub pozostałych stron tego porozumienia; lub
 - (ii) wprowadzenie wspólnych przepisów prawnych do ustawodawstwa krajowego stron porozumienia w sprawie regionalnej integracji gospodarczej.

Takie zbliżenie lub wprowadzenie przepisów prawnych ma miejsce i uznaje się, że miało miejsce tylko wówczas, gdy przepisy prawne zostały wprowadzone do ustawodawstwa krajowego strony lub stron porozumienia w sprawie regionalnej integracji gospodarczej.

Zastrzeżenia sektorowe

BG: niektóre rodzaje działalności gospodarczej związane z eksploatacją lub użytkowaniem własności państwowej uwarunkowane są uzyskaniem zezwolenia na mocy przepisów ustawy o koncesjach.

Przedsiębiorstwa handlowe, w których państwo lub gmina posiada udział kapitałowy przekraczający 50 %, nie mogą realizować żadnych transakcji dotyczących rozporządzania aktywami trwałymi przedsiębiorstwa, zawierać żadnych umów dotyczących zakupu udziałów kapitałowych, najmu, wspólnych działań, kredytów lub zabezpieczenia wierzytelności ani ponosić jakichkolwiek zobowiązań wynikających z weksli, chyba że zezwala na to Agencja Prywatyzacji lub inny organ państwowy lub regionalny, zależnie od tego, który organ jest właściwy.

DK, FI, SE: środki wprowadzane przez Danię, Szwecję i Finlandię w celu promowania współpracy skandynawskiej, takie jak:

- a) wsparcie finansowe projektów badawczo-rozwojowych (Nordic Industrial Fund);
- b) finansowanie studiów wykonalności dla projektów międzynarodowych (Nordic Fund for Project Exports); oraz
- c) pomoc finansowa dla przedsiębiorstw¹ stosujących technologie środowiskowe (Nordic Environment Finance Corporation).

¹ Stosuje się do przedsiębiorstw wschodnioeuropejskich, które współpracują z jednym lub kilkoma przedsiębiorstwami skandynawskimi.

Niniejsze zastrzeżenie pozostaje bez uszczerbku dla wykluczenia strony z udziału w procedurach udzielania zamówień, dotacji lub wsparcia rządowego na rzecz handlu usługami zgodnie z art. 141 niniejszej Umowy.

PT: zniesienie wymogu obywatelstwa w przypadku wykonywania określonych rodzajów działalności i zawodów przez osoby fizyczne świadczące usługi na rzecz państw, w których portugalski jest językiem urzędowym (Angola, Brazylia, Republika Zielonego Przylądka, Gwinea-Bissau, Mozambik, Wyspy Świętego Tomasza i Książęca).

Traktowanie zgodne z zasadą największego uprzywilejowania w sektorze transportu:

UE: dowolny środek, który przyznaje zróżnicowane traktowanie państwu trzeciemu zgodnie z istniejącymi lub przyszłymi umowami dotyczącymi dostępu do śródlądowych dróg wodnych (włączając umowy dotyczące połączenia Ren-Men-Dunaj), który zastrzega niektóre prawa dotyczące ruchu dla podmiotów gospodarczych zlokalizowanych w danych krajach i spełniających kryteria obywatelstwa dotyczące własności. Z zastrzeżeniem rozporządzeń wykonawczych do Konwencji z Mannheim w sprawie żeglugi po Renie. Ta część zastrzeżenia ma zastosowanie jedynie do następujących państw członkowskich UE: BE, FR, DE i NL. Transport śródlądowymi drogami wodnymi (CPC 722).

FI: przyznawanie zróżnicowanego traktowania państwu zgodnie z istniejącymi lub przyszłymi porozumieniami dwustronnymi wyłączającymi statki zarejestrowane pod zagraniczną banderą określonego innego państwa lub zarejestrowane za granicą pojazdy z ogólnego zakazu świadczenia usług kabotażu (w tym transportu kombinowanego: drogowego i kolejowego) w Finlandii na zasadzie wzajemności (część CPC 711, część CPC 712, część CPC 721).

SE: środki mogą być podejmowane na zasadzie wzajemności, co oznacza, że statki z Armenii pływające pod banderą Armenii mogą prowadzić transport kabotażowy w Szwecji w zakresie, w jakim Armenia zezwala statkom zarejestrowanym pod banderą Szwecji na prowadzenie transportu kabotażowego w Armenii. Szczegółowy cel tego zastrzeżenia zależy od treści ewentualnych przyszłych porozumień wzajemnie uzgodnionych między Armenią i Szwecją (CPC 7211, 7212).

BG: w zakresie, w jakim Armenia zezwala usługodawcom z Bułgarii na świadczenie usług przeładunku towarów oraz usług w zakresie przechowywania i magazynowania w portach morskich i rzecznych, w tym usług dotyczących kontenerów i towarów w kontenerach, Bułgaria zezwoli usługodawcom z Armenii na świadczenie usług przeładunku towarów oraz usług w zakresie przechowywania i magazynowania w portach morskich i rzecznych, w tym usług dotyczących kontenerów i towarów w kontenerach, na tych samych warunkach (część CPC 741, część CPC 742).

DE: czarterowanie zagranicznych statków przez konsumentów zamieszkałych w Niemczech może podlegać warunkowi wzajemności (CPC 7213, 7223, 83103).

UE: Unia zastrzega sobie prawo do przyznania zróżnicowanego traktowania państwu zgodnie z istniejącymi lub przyszłymi porozumieniami dwustronnymi w sprawie międzynarodowych przewozów drogowych (w tym transportu kombinowanego – drogowego lub kolejowego) i przewozu osób, zawartymi między UE lub państwami członkowskimi UE a państwem trzecim (CPC 7111, 7112, 7121, 7122, 7123). Takie traktowanie może:

- a) zastrzegać lub ograniczać świadczenie jednostronnych usług transportowych pomiędzy umawiającymi się stronami lub na terytorium umawiających się stron do pojazdów zarejestrowanych w każdym z państw będącym umawiającą się stroną¹; lub

¹ W odniesieniu do Austrii część wyłączenia z najwyższego uprzywilejowania dotyczącego praw przewozowych obejmuje wszystkie państwa, z którymi zawarto lub mogą zostać zawarte w przyszłości porozumienia dwustronne w sprawie transportu drogowego lub inne porozumienia dotyczące transportu drogowego.

b) zapewniać zwolnienia podatkowe dla takich pojazdów.

BG: środki wprowadzane na podstawie istniejących lub przyszłych umów, które zastrzegają lub ograniczają świadczenie tego rodzaju usług transportowych oraz określają zasady i warunki takiej działalności, w tym pozwoleń na przejazd lub preferencyjnych podatków drogowych, na terytorium Bułgarii lub przez granice Bułgarii (CPC 7111, 7112).

HR: środki stosowane na podstawie istniejących lub przyszłych umów w sprawie transportu drogowego i zastrzegające lub ograniczające świadczenie usług transportowych oraz określające warunki działalności, w tym pozwoleń na przejazd lub preferencyjnych podatków drogowych, w odniesieniu do usług transportu do i z Chorwacji oraz na jej terenie, dla stron, których to dotyczy (CPC 7111, 7112).

CZ: środki wprowadzane na podstawie istniejących lub przyszłych umów i zastrzegające lub ograniczające świadczenie usług transportowych oraz określające warunki prowadzenia działalności przewozowej, w tym pozwoleń na przejazd lub preferencyjnych podatków drogowych, w odniesieniu do transportu do i z Republiki Czeskiej oraz na jej terenie, dla stron umowy, których to dotyczy (CPC 7121, 7122, 7123).

EE: przyznając zróżnicowane traktowanie państwu zgodnie z istniejącymi lub przyszłymi porozumieniami dwustronnymi w sprawie międzynarodowego transportu drogowego (w tym transportu kombinowanego – drogowego lub kolejowego), zastrzegając lub ograniczając świadczenie usług transportowych do i z Estonii oraz na jej terenie na rzecz umawiających się stron do pojazdów zarejestrowanych w każdym z państw będącym stroną umowy i przewidując zwolnienie z podatku w przypadku takich pojazdów.

LT: środki, które są wprowadzane na podstawie umów dwustronnych i określają przepisy dotyczące usług transportowych i warunków prowadzenia działalności, w tym tranzytu dwustronnego i innych pozwoleń na transport do i z Litwy oraz przez jej terytorium dla stron umowy, których to dotyczy, a także podatków drogowych i innych opłat (CPC 7121, 7122, 7123).

SK: środki wprowadzane na podstawie istniejących lub przyszłych umów i zastrzegające lub ograniczające świadczenie usług transportowych oraz określające warunki prowadzenia działalności przewozowej, w tym pozwoleń na przejazd lub preferencyjnych podatków drogowych, w odniesieniu do transportu do i ze Słowacji oraz na jej terenie, dla stron umowy, których to dotyczy (CPC 7121, 7122, 7123).

ES: zezwolenie na ustanowienie obecności handlowej w Hiszpanii może nie zostać wydane usługodawcom pochodzącym z państw, które nie przyznają faktycznego dostępu do rynku usługodawcom z Hiszpanii (CPC 7123).

BG, CZ i SK: środki wprowadzane na podstawie istniejących lub przyszłych umów regulujących prawa przewozowe i warunki prowadzenia działalności oraz świadczenie usług transportowych na terytorium Bułgarii, Republiki Czeskiej i Słowacji oraz pomiędzy tymi państwami.

UE: przyznaje zróżnicowane traktowanie państwu trzeciemu zgodnie z istniejącymi lub przyszłymi porozumieniami dwustronnymi dotyczącymi następujących usług pomocniczych w branży transportu lotniczego:

- a) sprzedaż i marketing usług transportu lotniczego;
- b) usługi związane z komputerowym systemem rezerwacji (CRS); oraz
- c) inne usługi pomocnicze w branży transportu lotniczego takie jak obsługa naziemna i usługi w zakresie eksploatacji portu lotniczego.

W odniesieniu do usług w zakresie naprawy i obsługi technicznej statków powietrznych i ich części UE zastrzega sobie prawo do przyjęcia lub utrzymania dowolnego środka, który przyznaje zróżnicowane traktowanie państwu trzeciemu zgodnie z istniejącymi lub przyszłymi porozumieniami handlowymi w myśl art. V GATS.

UE: zastrzega sobie prawo do stosowania wymogu, by wyłącznie uznane organizacje upoważnione przez UE mogły prowadzić regulaminowe przeglądy i wydawać świadectwa statkom w imieniu państw członkowskich. Może istnieć wymóg prowadzenia przedsiębiorstwa.

PL: w zakresie, w jakim Armenia zezwala na świadczenie usług transportowych do Armenii i przez jej terytorium przez dostawców przewozu osób i transportu towarowego z Polski, Polska zezwoli na świadczenie usług transportowych do Polski i przez swoje terytorium przez dostawców przewozu osób i transportu towarowego z Armenii na tych samych warunkach.

A. Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i pozyskiwanie drewna

FR: zakładanie przedsiębiorstw rolniczych przez przedsiębiorstwa spoza UE i nabywanie winnic przez inwestorów spoza UE wymagają zezwolenia.

AT, HR, HU, MT, RO: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w przypadku działalności rolniczej.

CY: udział inwestorów nie może przekraczać 49 %.

FI: Bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w przypadku hodowli reniferów.

IE: ustanowienie działalności w sektorze młynarstwa przez rezydentów armeńskich wymaga zezwolenia.

BG: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w przypadku działalności związanej z pozyskiwaniem drewna.

SE: tylko Lapończycy mogą posiadać renifery i zajmować się ich hodowlą.

B. Rybołówstwo i Akwakultura

UE: dostęp do zasobów biologicznych i łowisk znajdujących się na wodach morskich podlegających suwerenności lub jurysdykcji państw członkowskich UE, jak również ich eksploatacja, mogą być zastrzeżone dla statków rybackich pływających pod banderą terytorium UE, chyba że postanowiono inaczej.

CY: maksymalny poziom udziałów podmiotów spoza UE we własności łodzi rybackiej/ statku nie może przekraczać 49 %, a nabycie takiej własności podlega obowiązkowi uzyskania zezwolenia.

SE: statek uznaje się za szwedzki i mogący pływać pod szwedzką banderą, jeśli ponad połowa udziałów należy do szwedzkich obywateli lub osób prawnych. Rząd może zezwolić zagranicznemu statkowi na pływanie pod szwedzką banderą, jeśli jej działania pozostają pod szwedzką kontrolą lub jego właściciel ma miejsce stałego zamieszkania w Szwecji. Statki, które w co najmniej 50 % należą do obywateli EOG lub przedsiębiorstw posiadających statutową siedzibę, centralną administrację lub główne miejsce prowadzenia działalności w EOG i których działania są kontrolowane ze Szwecji, mogą również zostać zarejestrowane w szwedzkim rejestrze.

Profesjonalna licencja połowowa, niezbędna do prowadzenia połowów przemysłowych, może zostać wydana, jeśli połowy mają związek ze szwedzką branżą rybacką. Związek taki może stanowić na przykład wyładowywanie w ciągu roku 50 % połowów (pod względem wartości) w Szwecji, rozpoczynanie połowy rejsów połowowych ze szwedzkiego portu lub posiadanie przez połowę rybaków we flocie miejsca zamieszkania w Szwecji. W przypadku statków o długości przekraczającej pięć metrów, wraz z profesjonalną licencją połowową wymagane jest zezwolenie na działalność statku rybackiego. Zezwolenie jest przyznawane, jeśli między innymi statek jest zarejestrowany w rejestrze krajowym oraz statek ma rzeczywiste związki gospodarcze ze Szwecją. Dowódca statku handlowego lub statku tradycyjnego musi być obywatelem państwa członkowskiego EOG. Wyłączenia mogą być przyznawane przez szwedzką agencję ds. transportu.

SI: zagranicznym statkom rybackim zabrania się połowów lub pozyskiwania ryb i innych morskich organizmów z morza lub z jego dna podczas przepływania przez morze terytorialne Republiki Słowenii. Zakaz ten obejmuje również zagraniczne łodzie rybackie. Statki mają prawo do pływania pod banderą słoweńską, jeżeli więcej niż połowę udziału w statku posiadają obywatele państw Unii Europejskiej lub osoby prawne, których główna siedziba znajduje się w państwie członkowskim Unii Europejskiej. Gospodarstwa akwakultury prowadzące hodowlę organizmów w celu odnowy populacji muszą być zarejestrowane w Słowenii.

UK: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do nabywania statków pływających pod banderą UK, jeżeli inwestycja nie jest w co najmniej 75 % własnością obywateli brytyjskich lub przedsiębiorstw, które są w co najmniej 75 % własnością obywateli brytyjskich, we wszystkich przypadkach będących rezydentami i mających miejsce zamieszkania w UK. Statki muszą być zarządzane, kierowane i kontrolowane z terytorium UK.

C. Górnictwo i wydobywanie

UE: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do osób prawnych kontrolowanych¹ przez osoby fizyczne lub prawne z państwa spoza UE, które reprezentuje ponad 5 % unijnego przywozu ropy naftowej lub gazu ziemnego. Bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do bezpośredniego tworzenia oddziałów (wymagana jest rejestracja).

¹ Osoba prawna jest kontrolowana przez inną osobę fizyczną lub prawną, jeżeli te ostatnie mają prawo do powoływania większości członków zarządu danej osoby prawnej lub do kierowania jej działaniami z prawnego punktu widzenia. W szczególności posiadanie ponad 50 % udziałów w osobie prawnej jest uznane za sprawowanie nad nią kontroli.

D. Produkcja

UE: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do osób prawnych kontrolowanych¹ przez osoby fizyczne lub prawne z państwa spoza UE, które reprezentuje ponad 5 % unijnego przywozu ropy naftowej lub gazu ziemnego. Bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do bezpośredniego tworzenia oddziałów (wymagana jest rejestracja).

IT: Właściciele wydawnictw i drukarni oraz wydawcy muszą być obywatelami państwa członkowskiego UE. Przedsiębiorstwa muszą posiadać główne siedziby w państwie członkowskim UE.

HR: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania dotyczący działalności wydawniczej, poligrafii i reprodukcji zapisanych nośników informacji.

SE: właściciele czasopism drukowanych i wydawanych w Szwecji, którzy są osobami fizycznymi, muszą posiadać miejsce zamieszkania w Szwecji lub być obywatelami EOG. Właściciele takich czasopism, będący osobami prawnymi, muszą mieć siedzibę w EOG. Czasopisma, które są drukowane i wydawane w Szwecji, oraz nagrania techniczne muszą posiadać odpowiedzialnego za nie edytora, który musi posiadać miejsce zamieszkania w Szwecji.

Samodzielne wytwarzanie, przesyłanie i dystrybucja energii elektrycznej, gazu, pary wodnej i gorącej wody² (z wyłączeniem produkcji elektryczności przy wykorzystaniu energii jądrowej):

UE: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do wytwarzania energii elektrycznej, samodzielnego przesyłania i dystrybucji energii elektrycznej oraz wytwarzania gazu metodami przemysłowymi i dystrybucji paliw gazowych.

¹ Osoba prawna jest kontrolowana przez inną osobę fizyczną lub prawną, jeżeli te ostatnie mają prawo do powoływania większości członków zarządu danej osoby prawnej lub do kierowania jej działaniami z prawnego punktu widzenia. W szczególności posiadanie ponad 50 % udziałów w osobie prawnej jest uznane za sprawowanie nad nią kontroli.

² Stosuje się horyzontalne ograniczenie w zakresie usług użyteczności publicznej.

Wytwarzanie, przesyłanie i dystrybucja pary wodnej i gorącej wody:

UE: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do osób prawnych kontrolowanych¹ przez osoby fizyczne lub prawne z państwa spoza UE, które reprezentuje ponad 5 % unijnego przywozu ropy naftowej, energii elektrycznej lub gazu ziemnego. Bez zobowiązań dla bezpośredniego tworzenia oddziałów (wymagana jest rejestracja).

FI: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w przypadku produkcji, transportu i dystrybucji pary i gorącej wody.

1. Usługi biznesowe

Wolne zawody

UE: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do usług w zakresie doradztwa prawnego oraz dokumentacji i świadectw prawnych, świadczonych przez prawników pełniących funkcje publiczne, takich jak notariusze, komornicy sądowi („huissiers de justice”) lub inni urzędnicy państwowi („officiers publics et ministériels”), a także w odniesieniu do usług świadczonych przez komorników sądowych wyznaczonych urzędowym aktem rządu.

UE: pełne członkostwo w organizacjach zawodowych prawników świadczących usługi prawne, wymagane do świadczenia usług prawnych w zakresie prawa krajowego (UE i państwa członkowskiego), podlega wymogowi obywatelstwa lub wymogowi w zakresie miejsca zamieszkania.

¹ Osoba prawna jest kontrolowana przez inną osobę fizyczną lub prawną, jeżeli te ostatnie mają prawo do powoływania większości członków zarządu danej osoby prawnej lub do kierowania jej działaniami z prawnego punktu widzenia. W szczególności posiadanie ponad 50 % udziałów w osobie prawnej jest uznane za sprawowanie nad nią kontroli.

AT: w odniesieniu do usług prawnych wymóg obywatelstwa w celu świadczenia usług prawnych poprzez obecność handlową. Udział zagranicznych prawników (którzy muszą posiadać pełne kwalifikacje w swoim państwie rodzimym) w kapitale oraz w wynikach działalności operacyjnej spółki prawniczej nie może przekraczać 25 %. Nie mogą mieć oni decydującego wpływu w procesie podejmowania decyzji. W przypadku zagranicznych inwestorów mniejszościowych lub ich wykwalifikowanych pracowników świadczenie usług prawnych jest dozwolone wyłącznie w odniesieniu do międzynarodowego prawa publicznego i prawodawstwa jurysdykcji, w której mają oni kwalifikacje do występowania jako prawnicy; świadczenie usług prawnych w odniesieniu do prawa krajowego (UE i państwa członkowskiego), w tym występowanie w roli pełnomocnika przed sądami, wymaga pełnego przyjęcia do organizacji zawodowej prawników świadczących usługi prawne, które jest objęte warunkiem obywatelstwa.

AT: w odniesieniu do usług w dziedzinie księgowości, rachunkowości, audytu i doradztwa podatkowego udział w kapitale i prawo głosu osób upoważnionych do wykonywania zawodu zgodnie z prawem zagranicznym nie może przekraczać 25 %.

AT: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do usług medycznych (z wyjątkiem usług psychologów i psychoterapeutów).

AT, BG, HR: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do świadczenia usług prawnych w zakresie właściwego prawa krajowego (prawa UE i prawa poszczególnych państw członkowskich).

AT, CY, EE, MT, SI: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w przypadku usług weterynaryjnych.

BE: w dziedzinie usług prawniczych w Belgii stosuje się ograniczenia kwotowe w odniesieniu do prawników mogących występować przed sądem kasacyjnym („Cour de cassation”) w sprawach innych niż karne.

BG: prawnicy zagraniczni mogą świadczyć usługi w zakresie reprezentacji prawnej wyłącznie obywatelom swojego państwa i tylko pod warunkiem stosowania zasady wzajemności oraz we współpracy z prawnikiem bułgarskim. W przypadku świadczenia usług mediacji prawnej wymagane jest miejsce stałego zamieszkania w Bułgarii.

BG: w odniesieniu do usług prawnych niektóre rodzaje form prawnych („advokatsko sadrujue” oraz „advokatsko drujestvo”) są zastrzeżone dla prawników przyjętych do organizacji zawodowej prawników świadczących usługi prawne w Republice Bułgarii.

BG: Zagraniczne jednostki audytorskie (inne niż z krajów UE i EOG) mogą wykonywać usługi audytorskie wyłącznie pod warunkiem wzajemności i spełnienia wymogu, zgodnie z którym trzy czwarte członków organów zarządzających i biegłych rewidentów wykonujących audyt w imieniu danej jednostki spełnia wymogi odpowiadające wymogom nałożonym na audytorów bułgarskich.

BG: w przypadku świadczenia usług mediacji wymagane jest miejsce stałego zamieszkania w Bułgarii. W odniesieniu do usług podatkowych zastosowanie ma warunek obywatelstwa UE.

BG: w odniesieniu do usług architektonicznych, planowania urbanistycznego i architektury krajobrazu oraz usług inżynierskich i kompleksowych usług inżynierskich zagraniczne osoby prawne i fizyczne posiadające kompetencje licencjonowanego projektanta uznane przez ich prawodawstwo krajowe, mogą niezależnie nadzorować i projektować prace w Bułgarii wyłącznie po pomyślnym przejściu procedury przetargowej oraz w przypadku, gdy zostali wybrani jako wykonawcy na warunkach i zgodnie z procedurą ustanowioną przez ustawę o zamówieniach publicznych.

BG: w odniesieniu do usług architektonicznych, planowania urbanistycznego i architektury krajobrazu oraz usług inżynierskich i kompleksowych usług inżynierskich dla projektów o znaczeniu krajowym lub regionalnym inwestorzy z Armenii muszą działać w ramach spółki osobowej z inwestorami miejscowymi lub jako ich podwykonawcy. W odniesieniu do usług architektonicznych, planowania urbanistycznego i architektury krajobrazu specjaliści zagraniczni muszą posiadać co najmniej dwa lata doświadczenia w dziedzinie budownictwa. Wymóg obywatelstwa ma zastosowanie w przypadku usług planowania urbanistycznego i architektury krajobrazu.

BG: w odniesieniu do usług w zakresie planowania urbanistycznego i architektury krajobrazu zastosowanie ma wymóg obywatelstwa.

BG, CY, MT, SI: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do usług świadczonych przez położne, pielęgniarki, fizjoterapeutów i personel paramedyczny.

CY: wymóg obywatelstwa w odniesieniu do usług architektonicznych, planowania urbanistycznego i architektury krajobrazu oraz usług inżynierskich i kompleksowych usług inżynierskich.

CY: obywatelstwo EOG lub Szwajcarii i status rezydenta (obecność handlowa) są wymagane w odniesieniu do świadczenia usług prawnych, w tym do występowania w roli przedstawiciela prawnego przed sądami. Wspólnikami lub udziałowcami lub członkami zarządu kancelarii prawnej na Cyprze mogą być wyłącznie adwokaci należący do palestry. Zastosowanie mają niedyskryminujące wymogi dotyczące formy prawnej. Pełne członkostwo w palestrze podlega wymogowi obywatelstwa połączonemu z wymogiem w zakresie miejsca zamieszkania.

CZ: obywatelstwo EOG lub Szwajcarii i status rezydenta w Republice Czeskiej są wymagane w odniesieniu do świadczenia usług prawnych w zakresie prawa krajowego (UE i państwa członkowskiego), w tym reprezentowania przed sądami. Zastosowanie mają niedyskryminujące wymogi dotyczące formy prawnej.

CZ, HU, SK: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w przypadku usług położniczych.

CY: zagraniczni audytorzy muszą uzyskać zezwolenie, które uzależnione jest od spełnienia pewnych warunków.

BG, CY, CZ, EE, MT: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do usług medycznych (w tym świadczonych przez psychologów) i stomatologicznych.

CZ, SK: zastrzega się prawo do wymagania, by w odniesieniu do usług audytorskich przynajmniej 60 procent udziałów kapitałowych lub praw do głosowania zarezerwowane było dla obywateli danego kraju (CPC 86211 i 86212, inne niż usługi w zakresie rachunkowości).

CZ: w odniesieniu do usług medycznych (w tym usług świadczonych przez psychologów), stomatologicznych, położniczych, usług świadczonych przez pielęgniarki, fizjoterapeutów i personel paramedyczny dostęp jest ograniczony wyłącznie do osób fizycznych. Zagraniczne osoby fizyczne zobowiązane są uzyskać zezwolenie właściwego organu.

CZ: w odniesieniu do usług weterynaryjnych dostęp jest ograniczony wyłącznie do osób fizycznych. Wymagane jest posiadanie zezwolenia urzędu weterynaryjnego.

DK: zgodnie z duńską ustawą o wymiarze sprawiedliwości jedynym celem kancelarii prawnej musi być wykonywanie zawodu prawnika. Prawnicy wykonujący zawód prawnika w kancelarii prawnej lub inni pracownicy posiadający w niej udziały muszą być osobiście i solidarnie odpowiedzialni z kancelarią za wszelkie roszczenia wynikające z ich pomocy dla klienta. Ponadto 90 % udziałów w duńskiej kancelarii prawnej musi należeć do prawników posiadających duńską licencję, prawników z UE zarejestrowanych w Danii lub kancelarii prawnych zarejestrowanych w Danii.

DK: świadczenie usług ustawowego audytu wymaga zatwierdzenia jako audytor przez właściwe organy w Danii. Warunkiem takiego zatwierdzenia jest miejsce pobytu w państwie członkowskim UE lub państwie członkowskim EOG. Prawa głosu w zatwierdzonych firmach audytorskich i firmach audytorskich, które nie zostały zatwierdzone zgodnie z przepisami rozporządzenia wdrażającego 8. dyrektywę w sprawie badania ustawowego, nie mogą przekraczać 10 procent wszystkich praw głosu.

DK: zagraniczni księgowi mogą wchodzić w spółki osobowe z duńskimi uprawnionymi księgowymi wyłącznie po uzyskaniu zezwolenia od Duńskiego Urzędu ds. Działalności Gospodarczej.

DK: w odniesieniu do usług weterynaryjnych dostęp jest ograniczony wyłącznie do osób fizycznych.

EL: wymóg obywatelstwa w celu uzyskania licencji biegłego rewidenta.

EL: wymóg obywatelstwa dla techników dentystycznych.

ES: może istnieć wymóg, by obecność handlowa do celów świadczenia usług prawnych dotyczących prawa UE i prawa państwa członkowskiego UE miała jedną z form prawnych dozwolonych na mocy prawa krajowego w sposób niedyskryminujący. Również niektóre rodzaje form prawnych mogą być w sposób niedyskryminujący zastrzeżone wyłącznie dla prawników należących do palestry.

FI: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do reprezentowania przed sądami w przypadkach innych niż przez rzeczników patentowych i „asianajaja”.

FI: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do usług społecznych i usług w zakresie zdrowia finansowanych ze środków publicznych lub prywatnych (na przykład medycznych, w tym usług psychologów oraz stomatologicznych; usług położniczych; usług fizjoterapeutów i personelu paramedycznego).

FI: w odniesieniu do usług audytu — wymóg w zakresie miejsca zamieszkania przynajmniej jednego z audytorów fińskiej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

FI, HU, NL: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania dla rzeczników patentowych (część CPC 861).

FR: w odniesieniu do usług prawnych niektóre rodzaje form prawnych („association d'avocats” i „société en participation d'avocat”) są zarezerwowane dla prawników w pełni przyjętych do organizacji zawodowej prawników świadczących usługi prawne we Francji. W kancelarii prawnej świadczącej usługi w zakresie prawa francuskiego lub prawa UE przynajmniej 75 % udziałowców posiadających 75 % udziałów powinno być prawnikami w pełni przyjętymi do palestry we Francji.

FR: w odniesieniu do usług architektonicznych, medycznych (w tym psychologów) i stomatologicznych, usług świadczonych przez położne i pielęgniarki, fizjoterapeutów i personel paramedyczny, inwestorzy zagraniczni mają dostęp wyłącznie do następujących form prawnych: „société d'exercice libéral” (sociétés anonymes, sociétés à responsabilité limitée lub sociétés en commandite par actions) oraz „société civile professionnelle”.

FR: wymóg obywatelstwa w odniesieniu do usług medycznych (w tym usług świadczonych przez psychologów), stomatologicznych, położniczych, usług świadczonych przez pielęgniarki, fizjoterapeutów i personel paramedyczny. Jednak w odniesieniu do usług położniczych oraz usług świadczonych przez pielęgniarki, fizjoterapeutów i personel paramedyczny cudzoziemcy mogą uzyskać dostęp do świadczenia tych usług w ramach corocznie ustanawianych kontyngentów.

FR: W przypadku usług weterynaryjnych zastosowanie ma wymóg obywatelstwa i zasada wzajemności.

HR: bez zobowiązań z wyjątkiem doradztwa w zakresie prawa kraju rodzimego, kraju obcego i prawa międzynarodowego. Występowanie jako pełnomocnik stron przed sądem może być świadczone jedynie przez członków Rady Adwokackiej Chorwacji („odvjetnici”). Wymóg obywatelstwa w zakresie członkostwa w Radzie Adwokackiej. W postępowaniach, w których występuje element międzynarodowy, strony mogą być reprezentowane przed sądami polubownymi – sądami ad hoc przez prawników będących członkami organizacji zawodowych prawników

świadczących usługi prawne w innych państwach.

HR: wymagana jest licencja na świadczenie usług audytorskich.

HR: osoby fizyczne i prawne mogą świadczyć usługi architektoniczne i inżynierskie za zgodą odpowiednio Chorwackiej Izby Architektów i Chorwackiej Izby Inżynierów.

HR: wszystkie osoby świadczące usługi pacjentom bezpośrednio/zajmujące się leczeniem pacjentów muszą posiadać licencję wydaną przez izbę zawodową.

EL: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do techników dentystycznych. Obywatelstwo UE wymagane jest, aby uzyskać licencję biegłego rewidenta i w przypadku usług weterynaryjnych.

ES: biegli rewidenci oraz prawnicy zajmujący się własnością przemysłową podlegają wymogowi obywatelstwa UE.

HU: przedsiębiorstwo powinno przyjąć formę spółki osobowej z węgierskim adwokatem uprawnionym do występowania przed sądem (*ügyvéd*) lub spółki z kancelarią adwokacką uprawnioną do występowania przed sądem (*ügyvédi iroda*), bądź z przedstawicielstwem.

HU: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania dla osób spoza EOG świadczących usługi weterynaryjne.

LV: wymóg obywatelstwa dla zaprzysiężonych adwokatów, dla których zastrzeżona jest reprezentacja prawna w sprawach karnych

LV: w spółce handlowej biegłych rewidentów ponad 50 % udziału dającego prawo do głosowania muszą posiadać biegli rewidenci lub spółki handlowe biegłych rewidentów z UE lub EOG.

Prawnicy z innych państw mogą występować jako adwokaci w sądach tylko na podstawie umów dwustronnych w sprawie wzajemnej pomocy prawnej.

LT: wymóg obywatelstwa dla rzeczników patentowych.

LT: w odniesieniu do usług audytorskich sprawozdanie audytora musi zostać opracowane wspólnie z audytorem posiadającym uprawnienia do wykonywania zawodu na Litwie. Przynajmniej trzy czwarte udziałów przedsiębiorstwa audytorskiego musi należeć do audytorów lub przedsiębiorstw audytorskich z UE lub EOG. Nie jest dozwolone zakładanie działalności w formie publicznej spółki akcyjnej (AB).

LT: prawnicy z innych państw mogą występować jako adwokaci w sądach tylko na podstawie umów dwustronnych w sprawie wzajemnej pomocy prawnej.

LT: w odniesieniu do usług medycznych (w tym usług psychologów) i stomatologicznych świadczenie usług uwarunkowane jest zezwoleniem wydawanym na podstawie planu usług zdrowotnych, opracowanego w odniesieniu do potrzeb, z uwzględnieniem liczby ludności oraz świadczonych już usług medycznych i stomatologicznych.

PL: inne rodzaje formy prawnej są co prawda dostępne dla prawników z UE, jednak zagraniczni prawnicy mogą zakładać spółki wyłącznie w formie spółki jawnej i spółki komandytowej.

PL: wymóg obywatelstwa UE w przypadku świadczenia usług weterynaryjnych. Obywatele innych krajów mogą ubiegać się o zezwolenie na wykonywanie zawodu.

PL: wymóg obywatelstwa w przypadku świadczenia usług audytorskich.

PT: w odniesieniu do usług prawnych wymóg obywatelstwa dla dostępu do zawodu „solicitadores” oraz dla rzeczników patentowych.

SK: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania w odniesieniu do rejestracji w izbie zawodowej oraz świadczenia usług architektonicznych, inżynierskich i weterynaryjnych. Świadczenie usług weterynaryjnych jest ograniczone do osób fizycznych.

SK: obywatelstwo EOG lub Szwajcarii i status rezydenta (obecność handlowa) są wymagane w odniesieniu do świadczenia usług prawnych w zakresie prawa krajowego, w tym reprezentowania przed sądami.

SE: w przypadku usług prawnych do członkostwa w palestrze, będącego warunkiem używania szwedzkiego tytułu „advokat”, wymagane jest miejsce zamieszkania w UE, EOG lub Konfederacji Szwajcarskiej. Zwolnienie z powyższego wymogu może być przyznawane przez zarząd szwedzkiej Rady Adwokackiej. Członkostwo w palestrze nie jest niezbędne do świadczenia usług prawnych dotyczących prawa krajowego. Członek szwedzkiej palestry może być zatrudniony wyłącznie przez innego członka palestry lub spółkę prowadzącą działalność członka palestry. Członek palestry może być jednak zatrudniony przez zagraniczną spółkę. Właściwy organ może przyznać zwolnienie z tego wymogu. Istnieją zobowiązania EOG związane z wyznaczaniem osoby zatwierdzającej plan ekonomiczny.

SE: usługi w zakresie ustawowego audytu niektórych podmiotów prawnych, między innymi wszystkich spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, a także osób fizycznych, mogą świadczyć wyłącznie audytorzy zatwierdzeni w Szwecji. Wyłącznie audytorzy zatwierdzeni w Szwecji i zarejestrowane publiczne firmy rachunkowe mogą być udziałowcami lub tworzyć spółki osobowe w spółkach, które dokonują specjalistycznego audytu (do celów urzędowych). Do uzyskania zatwierdzenia lub zezwolenia niezbędne jest miejsce zamieszkania w państwie EOG lub w Szwajcarii. Tytuły „zatwierdzonego audytora” i „upoważnionego audytora” mogą być wykorzystywane wyłącznie przez audytorów zatwierdzonych lub upoważnionych w Szwecji. Audytorzy spółdzielczych stowarzyszeń gospodarczych i niektórych innych przedsiębiorstw, którzy nie są zatwierdzonymi lub upoważnionymi księgowymi, muszą posiadać miejsce zamieszkania w EOG. Właściwy organ może przyznać zwolnienia z tego wymogu. (CPC 86211 i 86212, inne niż usługi w zakresie rachunkowości).

SI: reprezentowanie klientów przed sądem za wynagrodzeniem jest uzależnione od obecności handlowej w Republice Słowenii. Zagraniczny prawnik, który ma prawo do wykonywania zawodu prawnika w obcym kraju, może świadczyć usługi prawne lub wykonywać zawód prawnika na warunkach określonych w art. 34a ustawy o adwokaturze, pod warunkiem że spełniony jest warunek rzeczywistej wzajemności. Ministerstwo Sprawiedliwości weryfikuje przestrzeganie warunku wzajemności. Obecność handlowa dla adwokatów mianowanych przez słoweńską Radę Adwokacką jest ograniczona do spółek jednoosobowych, kancelarii prawnych z ograniczoną odpowiedzialnością (spółek) lub kancelarii prawnych z nieograniczoną odpowiedzialnością (spółek). Działalność kancelarii prawnych jest ograniczona do działalności prawniczej. Wspólnikami w kancelarii prawnej mogą być wyłącznie prawnicy.

SI: brak traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do usług w dziedzinie księgowości, rachunkowości i audytu. Wymagana obecność handlowa. Jednostka audytorska z państwa trzeciego może posiadać udziały w słoweńskiej firmie audytorskiej lub tworzyć spółki osobowe pod warunkiem, że na mocy prawa kraju, w którym jednostka ta jest zarejestrowana, słoweńskie spółki audytorskie mogą posiadać udziały lub tworzyć spółki osobowe. Wymóg stałego miejsca zamieszkania w Słowenii dla co najmniej jednego członka zarządu spółki audytorskiej z siedzibą w Słowenii.

SI: lekarze, dentyści, położne, pielęgniarki i farmaceuci muszą posiadać licencję wydaną przez izbę zawodową, pozostali pracownicy służby zdrowia muszą być zarejestrowani.

SI: brak traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do usług z zakresu medycyny społecznej, usług sanitarnych, epidemiologicznych, medyczno-ekologicznych; zaopatrzenia w krew, preparaty z krwi i organy do transplantacji oraz usług z zakresu autopsji.

Sprzedaż detaliczna produktów farmaceutycznych oraz towarów medycznych i ortopedycznych¹ (CPC 63211).

AT: sprzedaż detaliczna produktów leczniczych i szczególnych towarów medycznych może odbywać się wyłącznie w aptekach. Do prowadzenia apteki wymagane jest obywatelstwo EOG lub Szwajcarii. Dzierżawcy i osoby zarządzające apteką muszą mieć obywatelstwo państwa członkowskiego EOG lub Szwajcarii.

BG: wymóg w zakresie stałego miejsca zamieszkania farmaceutów.

CY: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do sprzedaży detalicznej wyrobów farmaceutycznych, medycznych i ortopedycznych oraz dostaw produktów leczniczych i innych usług świadczonych przez farmaceutów (CPC 63211).

DE: tylko osoby fizyczne mogą świadczyć publicznie detaliczne usługi sprzedaży produktów leczniczych i szczególnych produktów farmaceutycznych. Wymóg w zakresie miejsca zamieszkania w celu otrzymania licencji farmaceuty lub otwarcia apteki, w której sprzedawane są detalicznie produkty lecznicze i niektóre produkty medyczne. Osoby, które nie zdały niemieckiego egzaminu na farmaceutę mogą otrzymać tylko licencję umożliwiającą przejęcie apteki, która funkcjonuje od co najmniej trzech lat. Warunek ten nie ma zastosowania do zatwierdzonych wnioskodawców, których kwalifikacje zostały już uznane w innych celach. Ponadto wnioskodawcy muszą spełniać warunek wykonywania działalności zawodowej farmaceuty w Niemczech przez co najmniej trzy kolejne lata. Obywatele państw niebędących członkami EOG nie mogą uzyskać licencji na założenie apteki.

¹ Sprzedaż produktów farmaceutycznych na wolnym rynku, podobnie jak świadczenie innych usług, podlega wymogowi uzyskania licencji i kwalifikacji oraz procedurom stosowanym w państwach członkowskich UE. Zgodnie z zasadą ogólną działalność ta jest zastrzeżona dla farmaceutów. W niektórych państwach członkowskich UE tylko sprzedaż leków na receptę jest zastrzeżona dla farmaceutów.

EE: sprzedaż detaliczna produktów leczniczych i szczególnych towarów medycznych może odbywać się wyłącznie w aptekach. Sprzedaż wysyłkowa produktów leczniczych oraz wysyłanie pocztą lub przesyłką kurierską produktów leczniczych zamówionych przez internet są zabronione.

EL: usługi sprzedaży detalicznej produktów farmaceutycznych i szczególnych produktów medycznych mogą świadczyć tylko osoby fizyczne będące licencjonowanymi farmaceutami oraz spółki założone przez osoby będące licencjonowanymi farmaceutami. Do prowadzenia apteki wymagane jest obywatelstwo EOG lub Szwajcarii.

ES: usługi sprzedaży detalicznej farmaceutycznych i szczególnych produktów medycznych mogą świadczyć tylko osoby fizyczne. Żaden farmaceuta nie może otrzymać więcej niż jednej licencji. Zezwolenie na założenie działalności uwarunkowane jest przeprowadzeniem testu potrzeb ekonomicznych. Główne kryteria: gęstość zaludnienia na danym obszarze.

FI, SE: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do sprzedaży detalicznej wyrobów farmaceutycznych oraz dostaw produktów leczniczych kierowanych do ogółu społeczeństwa (CPC 63211).

FR: do prowadzenia apteki wymagane jest obywatelstwo EOG lub Szwajcarii. Zagraniczni farmaceuci mogą uzyskać pozwolenie na założenie działalności w ramach corocznie ustanawianych kontyngentów.

HU: do prowadzenia apteki wymagane jest obywatelstwo EOG lub Szwajcarii.

IT: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania w celu otrzymania licencji farmaceuty lub otwarcia apteki, w której sprzedawane są detalicznie produkty farmaceutyczne i niektóre produkty medyczne.

LT: sprzedaż detaliczna produktów leczniczych konsumentom może odbywać się wyłącznie w aptekach. Internetowa sprzedaż produktów leczniczych na receptę jest zabroniona.

LV: w celu rozpoczęcia prowadzenia niezależnej apteki zagraniczny farmaceuta lub asystent farmaceuty, wykształcony w państwie, które nie jest państwem członkowskim UE lub państwem członkowskim EOG, musi przepracować co najmniej rok w aptece pod nadzorem farmaceuty.

SI: usługi farmaceutyczne na poziomie podstawowym w Słowenii są świadczone przez gminy. Sieć usług farmaceutycznych składa się z publicznych punktów aptecznych będących własnością gmin, a także prywatnych aptek posiadających koncesję (których większościowym udziałowcem musi być zawodowy farmaceuta). Sprzedaż wysyłkowa produktów farmaceutycznych na receptę jest zabroniona.

SK: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania.

Usługi badawczo-rozwojowe

UE: Unia zastrzega sobie prawo do przyjęcia lub utrzymania środków dotyczących usług badawczo-rozwojowych, które otrzymują publiczne finansowanie lub pomoc państwa w jakiegokolwiek formie, a przez to uznawanych za niefinansowane ze środków prywatnych, przy czym wyłączone prawa lub zezwolenia mogą być przyznawane jedynie obywatelom państw członkowskich UE i osobom prawnym UE, których główna siedziba znajduje się na terytorium UE (CPC 851, CPC 852, CPC 853).

Usługi w zakresie nieruchomości

CY: wymóg obywatelstwa.

DK: do celów świadczenia usług w zakresie nieruchomości przez osobę fizyczną przebywającą na terytorium Danii tytułu „pośrednika w obrocie nieruchomościami” zgodnie z sekcją 6 ust. 1 ustawy o sprzedaży nieruchomości określającą wymogi wpisu do rejestru, w tym miejsce zamieszkania w UE, EOG lub w Szwajcarii, mogą używać jedynie uprawnieni pośrednicy w obrocie nieruchomościami będący osobami fizycznymi, którzy zostali wpisani do rejestru pośredników w obrocie nieruchomościami. Ustawa o sprzedaży nieruchomości ma zastosowanie jedynie do świadczenia klientom usług w zakresie nieruchomości, natomiast nie ma zastosowania do dzierżawy nieruchomości.

PT: osoby fizyczne muszą posiadać miejsce zamieszkania w państwie członkowskim EOG. Osoby prawne muszą być zarejestrowane w państwie członkowskim EOG.

Usługi najmu lub dzierżawy bez obsługi

A. W odniesieniu do statków

AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, EE, FI, FR, EL, HU, IE, IT, LT, LV, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SI, SE, UK: brak traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w przypadku utworzenia spółki akcyjnej do celów obsługi floty pod banderą krajową państwa, w którym utworzono spółkę.

CY: maksymalny poziom udziałów podmiotów spoza UE we własności statku nie może przekraczać 49 %.

LT: statki muszą stanowić własność litewskich osób fizycznych lub spółek założonych na terytorium Litwy.

SE: w przypadku udziału podmiotów armeńskich we własności statku, w celu pływania pod szwedzką banderą, konieczne jest wykazanie szwedzkiego większościowego wpływu na działalność.

B. W odniesieniu do statków powietrznych

UE: statki powietrzne używane przez przewoźników lotniczych UE muszą być zarejestrowane w państwie członkowskim UE wydającym licencję przewoźnikowi lub – jeżeli państwo członkowskie UE wydające licencję na to pozwala – w innym miejscu w UE. Rejestracja może podlegać wymogowi, by statek powietrzny stanowił własność osoby fizycznej spełniającej szczególne kryteria obywatelstwa lub przedsiębiorstwa spełniającego szczególne kryteria dotyczące własności i kontroli kapitału.

C. W odniesieniu do pozostałego sprzętu transportowego

SE: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania w EOG (CPC 83101).

E. Inne

BE, FR: zastrzega się prawo do przyjmowania lub utrzymania dowolnego środka w odniesieniu do świadczenia usług w zakresie wypożyczania i wynajmu taśm wideo (CPC 83202).

Pozostałe usługi biznesowe

UE: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do usług związanych z rolnictwem, łowiectwem i leśnictwem (CPC 881); rybołówstwem (CPC 882) i produkcją (CPC 884 i 885), z wyjątkiem usług w zakresie doradztwa i konsultingu.

BG, CY, CZ, DE, EE, ES, FI, HR, IE, LV, LT, MT, PL, PT, RO, SK, SI, SE: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do usług poszukiwania personelu kierowniczego (CPC 87201).

AT, BE, BG, CY, CZ, EE, ES, FI, HR, LV, LT, MT, PL, PT, RO, SI i SK: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w przypadku usług wyszukiwania miejsca pracy i pracowników (CPC 87202).

AT, BG, CY, CZ, DE, EE, FI, FR, HR, IT, IE, LV, LT, MT, NL, PL, PT, RO, SE, SK, SI: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w przypadku usług pozyskiwania biurowego personelu pomocniczego (CPC 87203).

UE, z wyjątkiem HU i SE: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do usług w zakresie pozyskiwania pracowników świadczących pomoc domową, innych niż pracownicy handlowi, przemysłowi, personel pielęgniarstwa i inny. Wymagane jest miejsce zamieszkania lub obecność handlowa oraz może istnieć wymóg obywatelstwa.

EU, z wyjątkiem BE, DK, EL, ES, FR, HU, IE, IT, LU, NL, SE, UK: wymóg obywatelstwa i wymóg w zakresie miejsca zamieszkania w przypadku usług pozyskiwania personelu.

EU, z wyjątkiem AT i SE: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do usług detektywistycznych. Wymagane jest miejsce zamieszkania lub obecność handlowa oraz może istnieć wymóg obywatelstwa.

AT: w odniesieniu do usług wyszukiwania miejsc pracy i pracowników, leasingu pracowniczego i pozyskiwania personelu (CPC 8720) zezwolenie może zostać przyznane wyłącznie osobom prawnym posiadającym główną siedzibę w EOG, a członkowie zarządu lub partnerzy zarządzający/udziałowcy upoważnieni do reprezentowania osoby prawnej muszą być obywatelami EOG oraz posiadać miejsce zamieszkania w EOG.

BG, CY, CZ, DK, EE, FI, HR, LT, LV, MT, PL, RO, SL, SK: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do usług ochroniarskich (CPC 87302, 87303, 87304, 87305, 87309).

BG, SK, HR, HU: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do urzędowych tłumaczeń pisemnych i ustnych (CPC 87905).

BE: w odniesieniu do usług ochroniarskich wymagane jest w przypadku kierowników obywatelstwo UE i miejsce zamieszkania w UE. W odniesieniu do usług informacji kredytowej zastrzega się prawo do ustanowienia wymogu obywatelstwa w przypadku baz danych dotyczących kredytów konsumenckich (część CPC 87901). Wymóg obywatelstwa dla osób świadczących usługi agencji inkasa.

BG: wymóg obywatelstwa oraz wymóg założenia działalności dla usług fotografii lotniczej, geodezji, pomiarów katastralnych oraz kartografii związanej z badaniem ruchów skorupy ziemskiej. Bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w przypadku usług detektywistycznych; usług w zakresie badań i analiz technicznych, usług na zlecenie w zakresie naprawy i demontażu sprzętu wykorzystywanego na polach naftowych i gazowych. Bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą najwyższego uprzywilejowania w odniesieniu do urzędowych tłumaczeń pisemnych i ustnych.

CY: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do usług w zakresie badań i analiz technicznych lub usług geologicznych, geofizycznych, geodezyjnych i kartograficznych.

CZ: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do usług świadczonych przez agencje inkasa.

DE: wymóg obywatelstwa dla przysięgłych tłumaczy ustnych.

DE: wymóg obywatelstwa i wymóg w zakresie miejsca zamieszkania w przypadku usług wyszukiwania miejsc pracy i pracowników.

DK: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania dla osób ubiegających się o zezwolenie na świadczenie usług ochroniarskich, a także dla menedżerów i większości członków zarządu podmiotów prawnych ubiegających się o zezwolenie na prowadzenie usług ochroniarskich. Status rezydenta nie jest jednak wymagany, jeżeli możliwość świadczenia takich usług wynika z umów międzynarodowych lub decyzji wydanych przez Ministra Sprawiedliwości. Bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do świadczenia usług dozoru lotnisk.

EE: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w przypadku usług ochroniarskich. Wymóg obywatelstwa państwa UE dla tłumaczy przysięgłych.

ES: w odniesieniu do usług ochroniarskich: wymóg obywatelstwa (przynależności krajowej) państwa EOG dla osób fizycznych i prawnych oraz dla prywatnych pracowników ochrony.

FI: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania w EOG dla certyfikowanych tłumaczy pisemnych.

FR: w przypadku inwestorów zagranicznych wymagane jest specjalne zezwolenie na świadczenie usług w zakresie poszukiwań i badań złóż w związku z usługami w zakresie konsultingu naukowego i technicznego.

HR: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do usług detektywistycznych i ochroniarskich. W odniesieniu do usług poligraficznych i wydawniczych stosuje się wymóg w zakresie miejsca zamieszkania dla wydawcy i rady redakcyjnej.

HU: wymóg uzyskania zezwolenia i wymóg w zakresie miejsca zamieszkania w odniesieniu do usług arbitrażu i postępowania rozjemczego (CPC 86602).

IT: wymóg obywatelstwa Włoch lub państwa UE i wymóg w zakresie miejsca zamieszkania we Włoszech lub państwie UE w celu uzyskania zezwolenia niezbędnego do świadczenia usług ochrony. Właściciele wydawnictw i drukarni oraz wydawcy muszą być obywatelami państwa członkowskiego UE. Przedsiębiorstwa muszą posiadać główne siedziby w państwie członkowskim UE. Bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do usług świadczonych przez agencje inkasa oraz biura kredytowe.

LV: w przypadku usług detektywistycznych wyłącznie przedsiębiorstwa detektywistyczne, których kierownik i każda osoba posiadająca biuro w ramach ich administracji jest obywatelem UE lub EOG, mogą otrzymać zezwolenie. W odniesieniu do usług ochroniarskich przynajmniej połowa kapitału zakładowego powinna należeć do osób fizycznych lub prawnych UE lub EOG, aby możliwe było uzyskanie zezwolenia. Prawa do prowadzenia działalności w sektorze wydawniczym przyznawane są wyłącznie osobom prawnym (nie ich oddziałom), które zostały zarejestrowane w danym państwie.

LT: działalność usług ochroniarskich może być podejmowana wyłącznie przez osoby będące obywatelami państwa EOG lub państwa członkowskiego NATO. Prawa do prowadzenia działalności w sektorze wydawniczym przyznawane są wyłącznie osobom prawnym (nie ich oddziałom), które zostały zarejestrowane w danym państwie.

LT: w przypadku usług poligraficznych i wydawniczych (CPC 88442) zastrzega się prawo do ograniczenia obecności handlowej do zarejestrowanych osób prawnych.

UE, z wyjątkiem NL: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w przypadku usług cechowania (część CPC 893).

NL: do świadczenia usług cechowania wymagana jest obecność handlowa w Niderlandach.

Cechowanie wyrobów z metali szlachetnych jest obecnie objęte monopolem państwowym dwóch podmiotów niderlandzkich (część CPC 893).

PL: w odniesieniu do usług detektywistycznych licencja zawodowa może być przyznana osobie będącej obywatelem Polski lub obywatelowi innego państwa członkowskiego UE, państwa EOG lub Szwajcarii. W odniesieniu do usług ochroniarskich licencja zawodowa może być przyznana wyłącznie osobie będącej obywatelem Polski lub obywatelowi innego państwa członkowskiego UE, państwa EOG lub Szwajcarii. Wymóg obywatelstwa UE dla tłumaczy przysięgłych. Wymóg polskiego obywatelstwa w przypadku świadczenia usług fotografii lotniczej oraz w stosunku do redaktorów naczelných gazet i czasopism.

PT: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w przypadku usług detektywistycznych. Wymóg obywatelstwa UE w stosunku do inwestorów oferujących usługi świadczone przez agencje inkasa oraz usługi świadczone przez biura kredytowe. Wymóg obywatelstwa w przypadku specjalistycznego personelu świadczącego usługi ochroniarskie.

RO: w przypadku usług sprzątania budynków wymóg obywatelstwa dla specjalistów.

SE: osoby fizyczne będące właścicielami czasopism, które są drukowane i wydawane w Szwecji, muszą posiadać miejsce zamieszkania w Szwecji lub być obywatelami EOG. Właściciele takich czasopism, będący osobami prawnymi, muszą mieć siedzibę w EOG. Czasopisma, które są drukowane i wydawane w Szwecji, oraz nagrania techniczne muszą posiadać odpowiedzialnego za nie edytora, który musi posiadać miejsce zamieszkania w Szwecji.

SK: w odniesieniu do usług detektywistycznych i ochroniarskich, licencje mogą być przyznawane wyłącznie, jeżeli nie występuje zagrożenie bezpieczeństwa oraz jeżeli wszyscy kierownicy są obywatelami UE, EOG lub Szwajcarii.

2. Usługi komunikacyjne

UE: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do usług nadawania, z wyłączeniem transmisji drogą satelitarną. Nadawanie określa się jako nieprzerwany ciąg transmisji wymagany do rozpowszechniania sygnałów programów telewizyjnych i radiowych dla ogółu społeczeństwa, z wyłączeniem transmisji („contribution links”) między operatorami.

BE: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do usług z transmisji drogą satelitarną.

3. Budownictwo i pokrewne usługi inżynierskie

CY: zastosowanie mają szczególne warunki, a prowadzenie działalności wymaga zezwolenia w przypadku obywateli państw trzecich.

4. Usługi w zakresie dystrybucji

UE: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do dystrybucji broni, amunicji i środków wybuchowych oraz innych materiałów wojskowych, dystrybucji produktów chemicznych, metali (i kamieni) szlachetnych.

UE: wymóg obywatelstwa i wymóg w zakresie miejsca zamieszkania ma zastosowanie w niektórych państwach w przypadku osób prowadzących apteki oraz działających jako sprzedawcy wyrobów tytoniowych.

HR: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do dystrybucji tytoniu i wyrobów tytoniowych.

FR: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do przyznawania praw wyłącznych w obszarze handlu detalicznego tytoniem.

FI: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do sprzedaży alkoholu (część CPC 62112, 62226, 63107, 8929) i produktów farmaceutycznych (CPC 62251, 62117, 8929).

AT: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do sprzedaży produktów farmaceutycznych, z wyjątkiem sprzedaży detalicznej produktów farmaceutycznych, medycznych i ortopedycznych (CPC 63211). W odniesieniu do sprzedaży detalicznej tytoniu (CPC 63108) o zezwolenie na prowadzenie działalności jako sprzedawca wyrobów tytoniowych mogą ubiegać się wyłącznie osoby fizyczne (pierwszeństwo przyznaje się obywatelom państw EOG).

BG: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą najwyższego uprzywilejowania w odniesieniu do dystrybucji napojów alkoholowych, produktów chemicznych, tytoniu i produktów tytoniowych, produktów farmaceutycznych, produktów medycznych i ortopedycznych, broni, amunicji i sprzętu wojskowego, ropy naftowej i produktów ropy naftowej, gazu, metali szlachetnych i kamieni szlachetnych.

DE: Tylko osoby fizyczne mogą świadczyć publicznie detaliczne usługi sprzedaży produktów farmaceutycznych i szczególnych produktów medycznych. Wymóg w zakresie miejsca zamieszkania w celu otrzymania licencji farmaceuty lub otwarcia apteki, w której sprzedawane są detalicznie produkty lecznicze i niektóre produkty farmaceutyczne. Obywatele innych państw i osoby, które nie zdały niemieckiego egzaminu na farmaceutę mogą otrzymać tylko licencję umożliwiającą przejęcie apteki, która funkcjonuje od co najmniej trzech lat. Warunek ten nie ma zastosowania do zatwierdzonych wnioskodawców, których kwalifikacje zostały już uznane w innych celach. Ponadto wnioskodawcy muszą spełniać warunek wykonywania działalności zawodowej farmaceuty w Niemczech przez co najmniej trzy kolejne lata. Obywatele państw niebędących członkami EOG nie mogą uzyskać licencji na założenie apteki.

ES: monopol państwa na sprzedaż detaliczną wyrobów tytoniowych. Do założenia działalności wymagane jest obywatelstwo państwa członkowskiego UE.

IT: w odniesieniu do dystrybucji wyrobów tytoniowych (część CPC 6222, część CPC 6310), wymóg obywatelstwa UE dla pośredników pomiędzy hurtownikami i detalistami, właścicieli sklepów („magazzini”).

SE: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do sprzedaży detalicznej napojów alkoholowych.

6. Usługi w zakresie ochrony środowiska

UE: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do świadczenia usług związanych ze zbieraniem, oczyszczaniem i dystrybucją wody do gospodarstw domowych, użytkowników przemysłowych, handlowych i innych, w tym dostarczaniem wody pitnej, oraz gospodarką wodną.

SK: do przetwarzania i recyklingu zużytych baterii i akumulatorów, olei odpadowych, starych samochodów i odpadów urządzeń elektrycznych i elektronicznych wymagana jest rejestracja w państwie członkowskim UE lub państwie członkowskim EOG (wymóg miejsca siedziby) (część CPC 9402).

7. Usługi finansowe¹

UE: wyłącznie przedsiębiorstwa posiadające siedzibę statutową w UE mogą działać jako depozytariusze aktywów funduszy inwestycyjnych. Założenie wyspecjalizowanego przedsiębiorstwa zarządzającego posiadającego siedzibę zarządu i siedzibę statutową w tym samym państwie członkowskim jest wymagane w celu wykonywania czynności związanych z zarządzaniem funduszami powierniczymi i przedsiębiorstwami inwestycyjnymi.

AT: licencja dla oddziałów ubezpieczycieli zagranicznych nie zostanie wydana jeżeli ubezpieczyciel zagraniczny nie posiada formy prawnej, odpowiadającej lub porównywalnej do spółki akcyjnej lub towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych. Zarząd oddziału musi składać się z dwóch osób fizycznych zamieszkałych w Austrii.

BG: ubezpieczenia emerytalne realizowane są poprzez udział w zarejestrowanych zakładach ubezpieczeń emerytalnych (nie jest dozwolona forma oddziału). Obowiązuje wymóg miejsca stałego zamieszkania w Bułgarii w odniesieniu do przewodniczącego zarządu i przewodniczącego rady dyrektorów. Przed założeniem oddziału lub agencji w celu obsługi niektórych grup ubezpieczeń zagraniczny ubezpieczyciel musi posiadać zezwolenie na prowadzenie działalności w tych samych grupach ubezpieczeń w państwie pochodzenia. Pośrednicy ubezpieczeniowi podlegają obowiązkowi krajowej rejestracji (nie jest dozwolona forma oddziału). Wymóg w zakresie miejsca zamieszkania obowiązuje członków personelu zarządzającego oraz organu nadzorczego zakładu ubezpieczeń lub reasekuracji i wszystkie osoby uprawnione do zarządzania zakładem ubezpieczeń lub reasekuracji lub reprezentowania zakładu ubezpieczeń lub reasekuracji.

¹ Zastosowanie ma ograniczenie horyzontalne w zakresie różnic w traktowaniu oddziałów i jednostek zależnych. Zagraniczne oddziały mogą uzyskać zezwolenie na prowadzenie działalności na terytorium państwa członkowskiego wyłącznie po spełnieniu warunków przewidzianych w odpowiednim krajowym prawodawstwie danego państwa członkowskiego oraz mogą zostać zobowiązane do spełnienia pewnych określonych wymogów ostrożnościowych.

CY: jedynie członkowie (maklerzy) Giełdy Cypryjskiej mogą prowadzić działalność pośrednictwa w zakresie papierów wartościowych na Cyprze. Przedsiębiorstwo maklerskie może zostać zarejestrowane jako członek Giełdy Cypryjskiej jedynie wówczas, gdy zostało założone i zarejestrowane zgodnie z cypryjskim prawem spółek (nie jest dozwolona forma oddziału).

DE: obowiązkowe ubezpieczenia lotnicze mogą zostać zagwarantowane jedynie przez spółkę zależną mającą siedzibę w UE lub przez oddział mający siedzibę w Niemczech. Jeżeli zagraniczny zakład ubezpieczeń zarejestrował oddział w Niemczech, może on zawierać umowy ubezpieczeniowe w Niemczech odnoszące się do transportu międzynarodowego wyłącznie za pośrednictwem oddziału mającego siedzibę w Niemczech.

DK: w odniesieniu do ubezpieczeń i usług związanych z ubezpieczeniami zastrzega się prawo do wymagania, aby żadne osoby ani przedsiębiorstwa (w tym towarzystwa ubezpieczeniowe) inne niż te, które uzyskały zezwolenie na mocy duńskiego prawa lub ze strony organów duńskich, nie mogły w celach handlowych w Danii uczestniczyć w realizacji ubezpieczeń bezpośrednich wobec osób zamieszkujących w Danii, statków duńskich lub nieruchomości w Danii. Dania zachowuje prawo do wymagania, aby obowiązkowe ubezpieczenia lotnicze mogły być wydawane jedynie przez przedsiębiorstwa mające siedzibę w UE.

EE: w odniesieniu do ubezpieczeń bezpośrednich: organ zarządzający ubezpieczeniowej spółki akcyjnej z udziałem kapitału zagranicznego może mieć w swoim składzie obywateli innych państw jedynie proporcjonalnie do zagranicznego udziału we własności, przy czym ich liczba nie może przekraczać połowy członków organu zarządzającego. Szef kierownictwa firmy zależnej lub spółki niezależnej musi mieć miejsce stałego zamieszkania w Estonii. Przy przyjmowaniu depozytów zastrzega się prawo do wymagania uzyskania zezwolenia od estońskiej Komisji Nadzoru Finansowego oraz rejestracji działalności jako spółki akcyjnej, spółki zależnej lub oddziału zgodnie z przepisami prawa estońskiego.

EL: w odniesieniu do usług ubezpieczeniowych i związanych z ubezpieczeniami swoboda przedsiębiorczości nie obejmuje tworzenia przedstawicielstw i innych stałych obecności spółek ubezpieczeniowych, poza przypadkami, w których przedstawicielstwa te zarejestrowane są jako agencje, oddziały lub siedziby główne.

ES: przed założeniem oddziału lub agencji w celu obsługi niektórych grup ubezpieczeń, zagraniczny ubezpieczyciel musi posiadać zezwolenie na prowadzenie działalności w tych samych grupach ubezpieczeń w państwie pochodzenia od co najmniej pięciu lat. Od osób wykonujących zawód aktuariusza wymaga się stałego miejsca zamieszkania lub trzech lat doświadczenia zawodowego.

HR: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do usług rozrachunkowych i rozliczeniowych, których jedynym dostawcą w Chorwacji jest Centralna Agencja Depozytowa, przy czym dostęp do usług Centralnej Agencji Depozytowej jest przyznawany osobom niebędącym rezydentami w sposób niedyskryminujący.

HU: świadczenie usług w zakresie ubezpieczeń bezpośrednich na terytorium Węgier przez zakłady ubezpieczeń niemające siedziby w UE dozwolone jest tylko za pośrednictwem oddziału zarejestrowanego na Węgrzech. W odniesieniu do usług bankowych i innych usług finansowych (z wyłączeniem ubezpieczeń) oddziały zagranicznych instytucji nie mogą świadczyć usług w dziedzinie zarządzania aktywami dla prywatnych funduszy emerytalnych lub zarządzania kapitałem podwyższonego ryzyka. Zarząd instytucji finansowej powinien składać się z co najmniej dwóch członków będących obywatelami Węgier, rezydentami na Węgrzech w rozumieniu odpowiednich przepisów dotyczących obcokrajowców, i posiadających miejsce stałego zamieszkania na Węgrzech od co najmniej roku.

IE: w przypadku systemów zbiorowego inwestowania tworzonych jako fundusze powiernicze i przedsiębiorstwa o zmiennym kapitale (innych niż przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe, UCITS) należy zarejestrować przedsiębiorstwo powiernicze lub depozytariuszowe i zarządzające w Irlandii lub w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej (nie jest dozwolona forma oddziału). W przypadku inwestycyjnych spółek komandytowych przynajmniej jeden komplementariusz musi być zarejestrowany w Irlandii. W celu funkcjonowania jako członek giełdy papierów wartościowych w Irlandii dany podmiot musi: a) być upoważniony w Irlandii, co wymaga, aby był on zarejestrowany lub był spółką osobową, z główną/prawną siedzibą w Irlandii, lub b) być upoważniony w innym państwie członkowskim UE zgodnie z dyrektywą Unii Europejskiej w sprawie inwestycji i usług.

PT: w odniesieniu do usług bankowych i pozostałych usług finansowych (oprócz usług ubezpieczeniowych), usługi w zakresie zarządzania funduszami emerytalnymi mogą być świadczone wyłącznie przez przedsiębiorstwa zarejestrowane w Portugalii i wyspecjalizowane w tym celu oraz przez zakłady ubezpieczeń mające siedzibę w Portugalii i upoważnione do podejmowania działalności związanej z ubezpieczeniami na życie lub przez podmioty upoważnione do zarządzania funduszami emerytalnymi w innych państwach członkowskich UE. W odniesieniu do usług ubezpieczeniowych i związanych z ubezpieczeniami, w celu utworzenia oddziału w Portugalii, zagraniczne zakłady ubezpieczeń muszą wykazać wcześniejsze doświadczenie operacyjne wynoszące co najmniej pięć lat. Tworzenie oddziałów bezpośrednich nie jest dozwolone w przypadku pośrednictwa ubezpieczeniowego, które zarezerwowane jest dla przedsiębiorstw utworzonych zgodnie z prawem państwa członkowskiego UE. Polisy ubezpieczeń w zakresie transportu lotniczego i morskiego, obejmujące towary, statki powietrzne, kadłuby i odpowiedzialność cywilną mogą być wystawiane jedynie przez przedsiębiorstwa mające siedzibę w Unii Europejskiej.

FI: w przypadku zakładów ubezpieczeń zapewniających ustawowe ubezpieczenia emerytalne: przynajmniej połowa założycieli i członków rady dyrektorów oraz rady nadzorczej musi mieć miejsce zamieszkania w UE, chyba że właściwe organy przyznały zwolnienie. Inne zakłady ubezpieczeń niż zakłady zapewniające ustawowe ubezpieczenia emerytalne: miejsce zamieszkania w UE wymagane w stosunku do co najmniej jednego członka rady dyrektorów i rady nadzorczej oraz dyrektora zarządzającego. Agent armeńskiego zakładu ubezpieczeń musi posiadać miejsce zamieszkania w Finlandii, chyba że zakład posiada swoją główną siedzibę w UE. Zagraniczni ubezpieczyciele nie mogą otrzymać licencji w Finlandii jako oddział do prowadzenia ustawowych ubezpieczeń emerytalnych. wyłącznie ubezpieczyciele mający główną siedzibę w UE lub oddział w Finlandii mogą oferować bezpośrednie usługi ubezpieczeniowe (w tym koasekurację). Świadczenie usług brokerów ubezpieczeniowych podlega wymogowi stałego miejsca prowadzenia działalności w UE. Zastosowanie mogą mieć wymogi w zakresie miejsca zamieszkania dla członków rady dyrektorów. W przypadku usług bankowych: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania w stosunku do co najmniej jednego z założycieli, jednego członka rady dyrektorów i rady nadzorczej, dyrektora zarządzającego i osoby upoważnionej do składania podpisu w imieniu instytucji kredytowej.

IT: zastrzega się prawo do przyjęcia lub utrzymania dowolnego środka w odniesieniu do działalności „consulenti finanziari” (doradców finansowych). W celu uzyskania zezwolenia na zarządzanie systemem rozliczeń papierów wartościowych we Włoszech przedsiębiorstwo musi być zarejestrowane we Włoszech (nie jest dozwolona forma oddziału). W celu uzyskania zezwolenia na usługi związane z zarządzaniem centralnymi depozytami papierów wartościowych we Włoszech przedsiębiorstwa muszą być zarejestrowane we Włoszech (nie jest dozwolona forma oddziału). W przypadku systemów zbiorowego inwestowania innych niż przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe, UCITS, zharmonizowane w ramach prawodawstw UE, wymaga się, aby powiernik/depozytariusz był zarejestrowany we Włoszech lub w innym państwie członkowskim UE i posiadał oddział we Włoszech. Przedsiębiorstwa zarządzające UCITS niezharmonizowane w ramach prawodawstw UE również muszą być zarejestrowane we Włoszech (nie jest dozwolona forma oddziału). Wyłącznie banki, zakłady ubezpieczeń, przedsiębiorstwa inwestycyjne i zharmonizowane w ramach prawodawstw UE przedsiębiorstwa zarządzające UCITS, mające główną siedzibę w UE oraz UCITS zarejestrowane we Włoszech mogą prowadzić działalność w zakresie zarządzania środkami funduszu emerytalnego. Prowadząc działalność związaną ze sprzedażą bezpośrednią, pośrednicy muszą korzystać z uprawnionych sprzedawców usług finansowych wpisanych do rejestru we Włoszech. Przedstawicielstwa pośredników zagranicznych nie mogą prowadzić działalności mającej na celu świadczenie usług inwestycyjnych.

LT: dla celów zarządzania aktywami wymagane jest założenie wyspecjalizowanego przedsiębiorstwa zarządzającego (nie jest dozwolona forma oddziału). Wyłącznie przedsiębiorstwa posiadające swoją statutową siedzibę lub oddział na Litwie mogą działać jako depozytariusze funduszy emerytalnych. Wyłącznie banki posiadające swoją statutową siedzibę lub oddział na Litwie i upoważnione do świadczenia usług inwestycyjnych w UE lub w jednym z państw EOG mogą działać jako depozytariusze aktywów funduszy emerytalnych. Co najmniej jeden kierownik administracji bankowej musi posiadać znajomość języka litewskiego i mieć miejsce stałego zamieszkania na Litwie.

PL: pośrednicy ubezpieczeniowi podlegają obowiązkowi krajowej rejestracji (nie jest dozwolona forma oddziału). Zastrzega się prawo do wymagania, by w przypadku dostarczania i przekazywania informacji finansowych, przetwarzania danych finansowych i dostarczania związanego z tym oprogramowania ustanowiony został wymóg korzystania z publicznej sieci telekomunikacyjnej lub sieci innego autoryzowanego operatora. Zagraniczne zakłady ubezpieczeń mogą podejmować i prowadzić działalność ubezpieczeniową w Polsce tylko za pośrednictwem swoich głównych oddziałów.

RO: w odniesieniu do usług bankowych i pozostałych usług finansowych (z wyłączeniem ubezpieczeń): uczestnikami rynku są rumuńskie osoby prawne utworzone jako spółki akcyjne zgodnie z przepisami prawa spółek. Alternatywnymi systemami obrotu może zarządzać operator systemu ustanowiony zgodnie z warunkami opisanymi powyżej lub firma inwestycyjna zatwierdzona przez CNVM.

SK: obywatele zagraniczni mogą założyć zakład ubezpieczeń w formie spółki akcyjnej lub mogą prowadzić działalność ubezpieczeniową poprzez swoje spółki zależne posiadające siedzibę statutową (nie jest dozwolona forma oddziału) na Słowacji. Na Słowacji usługi inwestycyjne mogą być świadczone przez banki, przedsiębiorstwa inwestycyjne, fundusze inwestycyjne i pośredników w obrocie papierami wartościowymi ustanowionych w formie spółki akcyjnej o kapitale akcyjnym przewidzianym w przepisach prawa (nie jest dozwolona forma oddziału).

SE: świadczenie usług w zakresie ubezpieczeń bezpośrednich jest dopuszczalne wyłącznie poprzez usługodawcę świadczącego usługi ubezpieczeniowe posiadającego zezwolenie w Szwecji i pod warunkiem że zagraniczny usługodawca i szwedzki zakład ubezpieczeń należą do tej samej grupy firm lub zawarły umowę o współpracy. Przedsiębiorstwa prowadzące działalność brokerską w zakresie ubezpieczeń, które nie zostały zarejestrowane w Szwecji, mogą być utworzone wyłącznie w formie oddziału. Założyciel banku oszczędnościowego musi być osobą fizyczną zamieszkałą w EOG.

SI: brak traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do usług ubezpieczeniowych i powiązanych usług pośrednictwa, z wyjątkiem ubezpieczenia od ryzyka odnoszącego się do: (i) żeglugi morskiej i zarobkowego transportu lotniczego oraz lotów kosmicznych i transportu ładunków w przestrzeni kosmicznej (włączając satelity), przy czym ubezpieczenie to obejmuje niektóre lub wszystkie z następujących pozycji: transportowane towary, pojazd transportujący towary oraz wszelką odpowiedzialność z nimi związaną; oraz (ii) towarów w tranzycie międzynarodowym. Brak traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do usług bankowych i innych usług finansowych z wyjątkiem wszelkiego rodzaju kredytów i pożyczek, przyjmowania gwarancji i zobowiązań ze strony zagranicznych instytucji kredytowych przez krajowe osoby prawne i wyłącznych właścicieli, dostarczania i przekazywania informacji finansowych oraz przetwarzania danych finansowych i udostępniania związanego z nimi oprogramowania przez usługodawców świadczących inne usługi finansowe, doradztwa i innych pomocniczych usług finansowych w odniesieniu do wszystkich tych rodzajów działalności, w tym badań zdolności kredytowej i analizy kredytowej, badań i doradztwa w odniesieniu do inwestycji i tworzenia portfela aktywów oraz doradztwa w zakresie nabywania oraz restrukturyzacji i strategii przedsiębiorstw. Wymagana obecność handlowa. Bez zobowiązań dla udziału w prywatyzowanych bankach i dla prywatnych funduszy emerytalnych (funduszy nieobowiązkowych ubezpieczeń emerytalnych).

8. Usługi w zakresie ochrony zdrowia, usługi społeczne oraz usługi w zakresie edukacji

UE: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do wszystkich usług zdrowotnych, społecznych i edukacyjnych, które otrzymują publiczne finansowanie lub pomoc państwa w jakiegokolwiek formie, a przez to nie są uznawane za finansowane ze środków prywatnych.

UE: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do świadczenia wszelkich finansowanych ze środków prywatnych usług w zakresie ochrony zdrowia innych niż finansowane ze środków prywatnych usługi szpitalne, usługi pogotowia ratunkowego i usługi w zakresie ochrony zdrowia świadczone w obiektach zapewniających zakwaterowanie, inne niż usługi szpitalne (objęte CPC 9311, 93192 i 93193).

UE: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do prowadzenia działalności lub świadczenia usług w ramach powszechnego programu emerytalnego lub ustawowego systemu ubezpieczeń społecznych.

UE: w odniesieniu do usług w zakresie edukacji finansowanych ze środków publicznych wymogi obywatelstwa mogą mieć zastosowanie dla większości członków zarządu.

UE: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do świadczenia pozostałych usług w zakresie edukacji finansowanych ze środków prywatnych, tj. innych niż sklasyfikowane jako usługi w zakresie edukacji podstawowej, średniej, wyższej i dla dorosłych.

BG, CY, FI, MT, RO SE: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do świadczenia usług w zakresie edukacji podstawowej i średniej finansowanej ze środków prywatnych (CPC 921, 922).

AT, SI, PL: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do świadczenia usług pogotowia ratunkowego finansowanych ze środków prywatnych (CPC 93192).

BG: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do usług szpitalnych, usług pogotowia ratunkowego i usług placówek opieki zdrowotnej zapewniających zakwaterowanie innych niż usługi szpitalne (CPC 9311, 93192, 93193).

DE: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do prowadzenia systemu zabezpieczenia społecznego w Niemczech, którego usługi mogą być świadczone przez różne przedsiębiorstwa lub podmioty i obejmują konkurencyjne elementy, które tym samym nie są „usługami świadczonymi wyłącznie w związku z wykonywaniem władzy publicznej”.

DE: Niemcy zastrzegają sobie prawo do przyznania lepszego traktowania w kontekście dwustronnej umowy handlowej w odniesieniu do świadczenia usług zdrowotnych i społecznych (CPC 93).

CY, CZ, FI, HR, HU, MT, NL, PL, RO, SE, SI, SK: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do świadczenia wszelkich usług społecznych finansowanych ze środków prywatnych (CPC 933).

BE, DE, DK, EL, ES, FR, IE, IT, PT, UK: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do świadczenia usług społecznych finansowanych ze środków prywatnych innych niż usługi związane z domami rekonwalescencji i opieki społecznej oraz domami spokojnej starości.

CY, CZ, MT, SE, SK: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do finansowanych ze środków prywatnych usług szpitalnych, usług pogotowia ratunkowego i usług placówek opieki zdrowotnej zapewniających zakwaterowanie innych niż usługi szpitalne (CPC 9311, 93192, 93193).

DE: Niemcy zastrzegają sobie prawo do zachowania tytułu własności narodowej do finansowanych ze środków prywatnych szpitali prowadzonych przez niemieckie siły zbrojne. Niemcy zastrzegają sobie prawo do znacjonalizowania innych kluczowych szpitali finansowanych ze środków prywatnych.

FR: w odniesieniu do usług w zakresie ochrony zdrowia i usług społecznych inne rodzaje form prawnych są dostępne dla inwestorów z UE, natomiast inwestorzy zagraniczni mogą zakładać spółki wyłącznie w formie „société d'exercice liberal” i „société civile professionnelle”.

Wykonywanie funkcji kierowniczych wymaga uzyskania zezwolenia. W procedurze udzielania zezwoleń bierze się pod uwagę dostępność kierowników miejscowych.

FR: w odniesieniu do usług szkolnictwa podstawowego, średniego i wyższego (CPC 921, 922, 923): Wymóg obywatelstwa dla nauczycieli placówek oświatowych finansowanych ze środków prywatnych. Obywatele innych państw mogą jednak uzyskać zezwolenie na nauczanie od odpowiednich organów. Obywatele innych państw mogą też uzyskać zezwolenie na założenie i prowadzenie placówki oświatowej. Zezwoleń tego typu udziela się według uznania.

FI: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do usług społecznych i usług w zakresie zdrowia finansowanych ze środków prywatnych.

BG: zagraniczne szkoły wyższe nie mogą otwierać swoich oddziałów na terytorium Republiki Bułgarii. Zagraniczne szkoły wyższe mogą otwierać fakultety, departamenty, instytuty i kolegia w Bułgarii wyłącznie w ramach struktury wyższych szkół bułgarskich oraz we współpracy z nimi.

EL: w odniesieniu do usług szkolnictwa wyższego brak zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania dla tworzenia instytucji szkolnictwa wydających dyplomy uznawane przez państwo. Kształcenie na poziomie wyższym może być prowadzone wyłącznie przez samorządne instytucje będące osobami prawnymi prawa publicznego. Prawo umożliwia jednak mieszkańcom i podmiotom z siedzibą w UE (osobom fizycznym lub prawnym) zakładanie prywatnych instytucji szkolnictwa wyższego wydających certyfikaty, które nie są uznawane za równoważne wyższemu wykształceniu. Warunek obywatelstwa UE dla właścicieli i większości członków zarządu oraz dla nauczycieli w szkołach podstawowych i średnich finansowanych ze środków prywatnych.

ES: aby otworzyć szkołę wyższą finansowaną ze środków prywatnych, która wydaje uznawane dyplomy lub przyznaje uznane stopnie naukowe, wymagane jest zezwolenie; procedura obejmuje uzyskanie opinii Parlamentu. Stosowany jest test potrzeb ekonomicznych; główne kryteria to liczebność populacji i gęstość rozmieszczenia istniejących placówek.

HR, SI: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do usług szkolnictwa podstawowego (CPC 921)

AT, BG, CY, FI, MT, RO, SE: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do usług szkolnictwa wyższego finansowanych ze środków prywatnych (CPC 923).

CZ: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do usług szkolnictwa wyższego, wyłączając usługi w zakresie edukacji technicznej i zawodowej na poziomie pomaturalnym (CPC 92310).

CY, FI, MT, RO, SE: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do usług kształcenia dorosłych (CPC 924).

AT: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do usług szkół dla dorosłych świadczonych za pomocą programów radiowych lub telewizyjnych (CPC 924).

SK: zastrzega się prawo do wymogu dotyczącego miejsca zamieszkania w EOG wobec dostawców usług w zakresie szkolnictwa innych niż usługi w zakresie edukacji technicznej i zawodowej na poziomie pomaturalnym (CPC 92310). Zastrzega się prawo do wymagania, aby większość członków zarządu przedsiębiorstwa świadczącego usługi w zakresie edukacji była obywatelami Republiki Słowackiej (CPC 921, 922, 923, 924).

SE: Szwecja zastrzega prawo do wprowadzania i utrzymywania wszelkich środków w odniesieniu do dostawców usług w zakresie edukacji, którzy uzyskali zgodę organów publicznych na świadczenie usług edukacyjnych. To zastrzeżenie ma zastosowanie do dostawców usług w zakresie edukacji finansowanych ze środków publicznych i prywatnych, z pewnego rodzaju wsparciem państwa, między innymi dostawców usług w zakresie edukacji uznanych przez państwo, dostawców usług związanych z edukacją pod państwowym nadzorem lub edukacji upoważniającej do otrzymania stypendium.

BE, UK: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do świadczenia usług pogotowia ratunkowego finansowanych ze środków prywatnych lub finansowanych ze środków prywatnych usług placówek opieki zdrowotnej zapewniających zakwaterowanie, innych niż usługi szpitalne.

9. Usługi związane z turystyką i podróżami

BG, CY, EL, ES, FR: wymóg obywatelstwa dla przewodników turystycznych.

BG: w przypadku usług związanych z turystyką i podróżami liczba zagranicznych członków kierownictwa nie może być większa niż liczba członków kierownictwa będących obywatelami Bułgarii w przypadku, gdy poziom publicznego udziału (własność skarbu państwa lub samorządów) w kapitale zakładowym bułgarskiej spółki przekracza 50 %.

BG: w przypadku hoteli, restauracji i usług cateringowych (z wyłączeniem cateringu w usługach transportu lotniczego) wymagana jest rejestracja (nie jest dozwolona forma oddziału).

CY: zezwolenie na utworzenie i prowadzenie biura/agencji podróży i turystyki, a także przedłużenie zezwolenia na prowadzenie działalności istniejącego biura jest przyznawane wyłącznie osobom prawnym lub fizycznym UE. Zagraniczni dostawcy usług muszą być reprezentowani przez biuro podróży posiadające siedzibę statutową na Cyprze.

IT: przewodnicy turystyczni spoza państw UE muszą uzyskać odpowiednią licencję.

HR: lokalizacja na terenach chronionych o wyjątkowych walorach historycznych i artystycznych oraz na terenach parków narodowych i krajobrazowych wymaga zgody rządu Republiki Chorwacji.

LT: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do świadczenia usług przewodników turystycznych przez przewodników zagranicznych, które mogą być świadczone wyłącznie na podstawie umów (lub kontraktów) dwustronnych na zasadzie wzajemności.

10. Usługi w zakresie rekreacji, kultury i sportu (inne niż usługi audiowizualne)

UE: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do wszystkich usług w zakresie rekreacji, kultury i sportu nieuwjętych w zobowiązaniach w ZAŁĄCZNIKU VIII-B (Wykaz zobowiązań dotyczących transgranicznego świadczenia usług) w sprawie transgranicznego świadczenia usług.

Usługi rozrywkowe (obejmujące między innymi teatr, koncerty na żywo, cyrk i dyskoteki)

CY, CZ, FI, HR, MT, PL, RO, SI, SK: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do usług rozrywkowych (obejmujących między innymi teatr, koncerty na żywo, cyrk i dyskoteki).

BG: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania, z wyjątkiem usług rozrywkowych producentów teatralnych, zespołów muzycznych oraz orkiestr (CPC 96191); usług świadczonych przez autorów, kompozytorów, rzeźbiarzy, artystów estradowych i innych artystów indywidualnych (CPC 96192) oraz pomocniczych usług związanych z teatrem (CPC 96193).

EE: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do innych usług rozrywkowych (CPC 96199), z wyjątkiem usług kinowych.

LV, LT: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania z wyjątkiem działalności prowadzenia kin (część CPC 96199).

Usługi agencji informacyjnych i prasowych

BG, CY, CZ, EE, HU, LT, MT, RO, PL, SI, SK: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do świadczenia usług agencji informacyjnych i prasowych (CPC 962).

FR: udział zagraniczny w istniejących przedsiębiorstwach wydawniczych publikujących w języku francuskim nie może przekraczać 20 % kapitału lub praw do głosowania w przedsiębiorstwie. Bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do usług agencji informacyjnych.

Usługi związane ze sportem oraz pozostałe usługi w zakresie rekreacji

UE: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do usług związanych z grami losowymi i zakładami wzajemnymi.

AT, SI: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do usług szkół narciarskich i przewodników górskich.

BG, CY, CZ, EE, HR, LV, MT, PL, RO, SK: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do usług związanych ze sportem (CPC 9641).

Usługi bibliotek, archiwów, muzeów oraz pozostałe usługi w zakresie kultury

UE (z wyjątkiem AT): bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do usług bibliotek, archiwów, muzeów oraz pozostałych usług w zakresie kultury (CPC 963).

11. Usługi transportowe

UE: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do świadczenia usług w zakresie transportu kosmicznego, wynajmu statków kosmicznych (CPC 733, część CPC 734) oraz usług pomocniczych dla transportu kosmicznego.

UE, z wyjątkiem FI: w odniesieniu do usług transportu kombinowanego, wyłącznie przewoźnicy z siedzibą w państwie członkowskim, którzy spełniają warunki dostępu do zawodu i dostępu do rynku transportu towarów między państwami członkowskimi, mogą, w kontekście operacji transportu kombinowanego pomiędzy państwami członkowskimi, wykonywać początkowe lub końcowe odcinki transportu drogowego, stanowiące integralną część operacji transportu kombinowanego, obejmujące przekroczenie granicy lub nieobejmujące przekroczenia granicy. Zastosowanie mają ograniczenia dotyczące poszczególnych rodzajów transportu. Można przyjąć niezbędne środki w celu zapewnienia, by podatki od środków transportowych mające zastosowanie do pojazdów drogowych wykorzystywanych w transporcie kombinowanym były obniżane lub zwracane.

AT, BG, CY, CZ, EE, HR, HU, LT, LV, MT, PL, RO, SE, SI, SK: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do świadczenia usług transportu kombinowanego.

Usługi pomocnicze w branży transportowej

UE: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do świadczenia usług pilotażowych i usług cumowniczych (usługi pomocnicze dla transportu morskiego i transportu śródlądowymi drogami wodnymi).

UE: Unia zastrzega sobie prawo do wymagania, aby wyłącznie statki pływające pod banderą państwa członkowskiego UE mogły świadczyć usługi związane z pchaniem i holowaniem (usługi pomocnicze dla transportu morskiego i transportu śródlądowymi drogami wodnymi).

SI: zastrzega się prawo do wymagania, by odprawę celną w transporcie morskim, transporcie śródlądowymi drogami wodnymi, transporcie kolejowym i transporcie drogowym mogły przeprowadzać wyłącznie osoby prawne mające siedzibę w Republice Słowenii (nie jest dozwolona forma oddziału).

Transport morski i usługi pomocnicze

UE: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w przypadku utworzenia spółki akcyjnej do celów obsługi floty pod banderą krajową państwa, w którym utworzono spółkę.

UE: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do krajowego transportu kabotażowego lub narodowości członków załogi.

BG: prawo do świadczenia usług pomocniczych w branży transportu morskiego wymagające używania statków może być przyznane jedynie statkom pływającym pod banderą bułgarską. Zakaz bezpośredniego tworzenia oddziałów (w przypadku świadczenia usług pomocniczych dla transportu morskiego wymagana jest rejestracja przedsiębiorstwa).

CY: wymóg obywatelstwa dla właścicieli statków pływających pod banderą cypryjską:

- a) osoby fizyczne: ponad 50 % udziałów w statku musi być własnością obywateli UE/EOG.

- b) osoby prawne: 100 % udziałów musi być własnością przedsiębiorstw mających siedzibę w UE/EOG albo przedsiębiorstw, które mają siedzibę poza UE/EOG, ale są kontrolowane przez obywateli UE/EOG. Określenie „są kontrolowane” oznacza, że albo ponad pięćdziesiąt procent (50 %) udziałów przedsiębiorstwa jest własnością obywateli UE lub EOG, albo większość dyrektorów przedsiębiorstwa jest obywatelami UE lub EOG. W obu tych przypadkach przedsiębiorstwa muszą posiadać upoważnionego przedstawiciela na Cyprze lub zarządzanie statkiem musi zostać powierzone cypryjskiej lub unijnej spółce zajmującej się zarządzaniem statkami, prowadzącej działalność na Cyprze.

DK: osoby fizyczne niebędące rezydentami w UE nie mogą być właścicielami statków pływających pod duńską banderą. Przedsiębiorstwa spoza UE/EOG oraz wspólnie posiadane przedsiębiorstwa żeglugowe („partrederi”) mogą być właścicielami statków pływających pod duńską banderą tylko wówczas, gdy: statki te są faktycznie zarządzane, kontrolowane i obsługiwane poprzez główny lub podporządkowany podmiot należący do właściciela w Danii, tj. spółkę zależną, oddział lub agencję zatrudniającą pracowników posiadających stałe upoważnienie do działania w imieniu właściciela. Podmioty świadczące usługi pilotażowe mogą prowadzić działalność w Danii tylko wówczas, gdy są rezydentami w państwie członkowskim UE/EOG oraz są zarejestrowane i zatwierdzone przez władze duńskie zgodnie z duńską ustawą o usługach pilotażowych.

ES: aby zarejestrować statek w Rejestrze Specjalnym, spółka będąca właścicielem statku musi posiadać siedzibę na Wyspach Kanaryjskich.

HR: w przypadku usług pomocniczych w branży transportu morskiego zagraniczna osoba prawna musi ustanowić spółkę w Chorwacji, która powinna otrzymać koncesję od władz zarządzających portem, na skutek procedury przetargu publicznego. Liczba usługodawców może być ograniczona w zależności od przepustowości portu.

HR: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do: c) usług w zakresie odprawy celnej, d) usług w zakresie obsługi stacji kontenerowej i magazynowania, e) usług agencji morskich oraz f) usług spedycji morskiej.

W przypadku a) usług w zakresie przeładunku towarów przewożonych drogą morską, b) usług w zakresie przechowywania i magazynowania, j) pozostałych usług wspierających i pomocniczych (włączając catering), h) usług związanych z pchaniem i holowaniem oraz i) usług wspierających w branży transportu morskiego: zagraniczna osoba prawna musi ustanowić spółkę w Chorwacji, która powinna otrzymać koncesję od władz zarządzających portem, na skutek procedury przetargu publicznego. Liczba usługodawców może być ograniczona w zależności od przepustowości portu.

FI: usługi mogą być świadczone jedynie przez jednostki pływające pod banderą fińską.

Transport wodny śródlądowy¹ i usługi pomocnicze

UE: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do krajowego transportu kabotażowego lub narodowości członków załogi. Środki oparte na istniejących lub przyszłych umowach dotyczących dostępu do śródlądowych dróg wodnych (włączając umowy dotyczące połączenia Ren-Men-Dunaj) zastrzegają niektóre prawa dotyczące ruchu dla podmiotów gospodarczych zlokalizowanych w danych państwach i spełniających kryteria obywatelstwa dotyczące własności. Z zastrzeżeniem rozporządzeń wykonawczych do Konwencji z Mannheim w sprawie żeglugi po Renie.

¹ Włącznie z usługami pomocniczymi w branży transportu śródlądowymi drogami wodnymi.

HR: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do transportu śródlądowymi drogami wodnymi.

UE, z wyjątkiem LV i MT: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w przypadku utworzenia spółki akcyjnej do celów obsługi floty pod banderą krajową państwa, w którym utworzono spółkę.

AT: w odniesieniu do transportu śródlądowymi drogami wodnymi oraz usług pomocniczych dla transportu śródlądowymi drogami wodnymi (wynajmu statków z załogą, usług związanych z pchaniem i holowaniem, usług pilotażowych i cumowniczych, usług pomocy nawigacyjnej oraz usług w zakresie eksploatacji portów i dróg wodnych) koncesja jest przyznawana wyłącznie osobom prawnym zarejestrowanym w EOG, a ponad 50 % kapitału akcyjnego i kapitału obrotowego, praw głosu i większość w zarządzie są zarezerwowane dla obywateli EOG.

HU: może być wymagany udział państwa w przedsiębiorstwie.

Transport lotniczy i usługi pomocnicze

Warunki wzajemnego dostępu do rynku w transporcie lotniczym są określone w Umowie pomiędzy Unią Europejską i jej państwami członkowskimi a Republiką Armenii w sprawie ustanowienia wspólnego obszaru lotniczego.

UE: statek powietrzny używany przez przewoźników lotniczych UE musi być zarejestrowany w państwie członkowskim UE wydającym licencję przewoźnikowi lub – jeżeli państwo członkowskie UE wydające licencję na to pozwala – w innym miejscu w UE. Rejestracja może podlegać wymogowi, by statek powietrzny stanowił własność osoby fizycznej spełniającej szczególne kryteria obywatelstwa lub przedsiębiorstwa spełniającego szczególne kryteria dotyczące własności i kontroli kapitału. W drodze wyjątku armeński przewoźnik lotniczy może, w niektórych okolicznościach, oddać w dzierżawę przewoźnikowi w UE statek powietrzny zarejestrowany w Armenii, w celu zaspokojenia wyjątkowych potrzeb przewoźnika w UE, związanych ze zwiększonym zapotrzebowaniem sezonowym lub potrzebą pokonania trudności operacyjnych, które nie mogą być zaspokojone w racjonalny sposób przez dzierżawę statków powietrznych zarejestrowanych w UE, pod warunkiem uzyskania tymczasowego zezwolenia od państwa członkowskiego UE, które wydało licencję danemu przewoźnikowi w UE. W odniesieniu do wynajmu statków powietrznych z załogą, statek powietrzny musi stanowić własność osoby fizycznej spełniającej szczególne kryteria obywatelstwa lub przynależności państwowej bądź osoby prawnej spełniającej szczególne kryteria dotyczące własności i kontroli kapitału. Statek powietrzny musi być obsługiwany przez przewoźnika lotniczego należącego do osoby fizycznej spełniającej szczególne kryteria obywatelstwa lub przynależności państwowej bądź osoby prawnej spełniającej szczególne kryteria dotyczące własności i kontroli kapitału.

UE: w odniesieniu do usług obsługi naziemnej wymagane może być posiadanie siedziby na terytorium UE. Poziom otwarcia usług obsługi naziemnej jest uzależniony od rozmiarów portu lotniczego. Liczba dostawców w poszczególnych portach lotniczych może być ograniczona. W przypadku „dużych portów lotniczych” nie może wynosić mniej niż dwóch usługodawców. Dla większej pewności pozostaje to bez wpływu na prawa i obowiązki UE wynikające z Umowy o transporcie lotniczym między Armenią a Unią Europejską i jej państwami członkowskimi.

UE: W odniesieniu do usług systemów rezerwacji komputerowej (CRS), w przypadku gdy dostawcy usług CRS spoza Unii Europejskiej nie zapewnią unijnym przewoźnikom lotniczym traktowania równoważnego¹ temu, jakie zapewnia się w Unii Europejskiej, lub w przypadku gdy przewoźnicy lotniczy spoza Unii nie zapewnią dostawcom usług CRS z Unii Europejskiej traktowania równoważnego temu, jakie zapewnia się w Unii, mogą zostać wprowadzone środki w celu zapewnienia równoważnego traktowania wobec, odpowiednio, przewoźników lotniczych spoza Unii ze strony dostawców usług CRS w Unii lub wobec dostawców usług CRS spoza Unii ze strony przewoźników lotniczych w Unii.

UE: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do usług obsługi portu lotniczego:

BG: zakaz bezpośredniego tworzenia oddziałów (wymagana jest rejestracja przedsiębiorstwa) w przypadku świadczenia usług pomocniczych dla transportu lotniczego. W odniesieniu do usług agencji transportu towarowego obcokrajowcy mogą świadczyć usługi jedynie poprzez udział w bułgarskich przedsiębiorstwach z ograniczeniem do udziału w kapitale na poziomie 49 procent oraz poprzez oddziały.

HR: zastrzega się prawo do przyjęcia lub utrzymania dowolnego środka w odniesieniu do usług obsługi naziemnej (włączając usługi w zakresie cateringu).

CY, CZ, HU, MT, PL, RO, SK: zastrzega się prawo do przyjęcia lub utrzymania dowolnego środka w odniesieniu do usług agencji transportu towarowego (część CPC 748).

¹ Równoważne traktowanie oznacza traktowanie niedyskryminacyjne unijnych przewoźników lotniczych oraz unijnych dostawców usług CRS.

Transport kolejowy i usługi pomocnicze

UE: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do przewozu osób i transportu towarowego koleją (CPC 7111 i 7112).

BG: zakaz bezpośredniego tworzenia oddziałów w odniesieniu do usług pomocniczych w branży transportu kolejowego (wymagana jest rejestracja). Udziały w przedsiębiorstwach bułgarskich ograniczone są do 49 procent.

CZ: zakaz bezpośredniego tworzenia oddziałów w odniesieniu do usług pomocniczych w branży transportu kolejowego (wymagana jest rejestracja).

HR: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do usług w zakresie transportu pasażerskiego i towarowego, usług agencji transportu towarowego (część CPC 748) oraz usług związanych z pchaniem i holowaniem (CPC 7113).

Transport drogowy i usługi pomocnicze

UE: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do usług drogowego przewozu kabotażowego, w tym w obrębie jednego państwa członkowskiego, świadczonych przez przewoźnika zarejestrowanego w innym państwie członkowskim (CPC 7121 i CPC 7122), z wyjątkiem wynajmu nieregularnych usług w zakresie transportu autobusowego z kierowcą oraz usług drogowego transportu towarowego i transportu drogowego (CPC 7123), wyłączając samodzielny transport przesyłek pocztowych i kurierskich. Wymóg miejsca zamieszkania w przypadku kierownika transportu.

AT: w przypadku transportu pasażerskiego i towarowego oraz najmu użytkowych pojazdów drogowych z kierowcą wyłączne prawa lub zezwolenie mogą być przyznane jedynie obywatelom państw członkowskich UE i osobom prawnym UE, których główna siedziba znajduje się na terytorium UE.

BG: w przypadku transportu pasażerskiego i towarowego wyłączne prawa lub zezwolenie mogą być przyznane jedynie obywatelom państw członkowskich UE i osobom prawnym UE, których główna siedziba znajduje się na terytorium UE. Wymagana jest rejestracja. Warunek obywatelstwa UE dla osób fizycznych. Zakaz bezpośredniego tworzenia oddziałów (wymagana jest rejestracja w odniesieniu do CPC 7121 i CPC 7122 oraz CPC 7123, wyłączając samodzielny transport przesyłek pocztowych i kurierskich). Zakaz bezpośredniego tworzenia oddziałów w odniesieniu do usług pomocniczych w branży transportu drogowego (wymagana jest rejestracja). Udziały w przedsiębiorstwach bułgarskich są ograniczone do 49 procent.

CZ: zakaz bezpośredniego tworzenia oddziałów (wymagana jest rejestracja w odniesieniu do CPC 7121 i CPC 7122 oraz CPC 7123, wyłączając samodzielny transport przesyłek pocztowych i kurierskich).

EL: grecka licencja wymagana jest do prowadzenia działalności w zakresie wykonywania transportu drogowego rzeczy. Licencje są przyznawane na warunkach niedyskryminacyjnych. Przedsiębiorstwa zajmujące się towarowym transportem drogowym założone w Grecji mogą korzystać wyłącznie z pojazdów zarejestrowanych w Grecji.

ES: W odniesieniu do przewozów pasażerskich i międzymiastowych przewozów autokarowych stosuje się test potrzeb ekonomicznych.

FI: do świadczenia usług transportu drogowego wymagane jest zezwolenie, ale nie obejmuje ono pojazdów zarejestrowanych za granicą.

FR: zagraniczni inwestorzy nie mogą świadczyć usług autobusowego transportu międzymiastowego.

LV: w przypadku usług transportu pasażerskiego i towarowego wymagane jest zezwolenie, ale nie obejmuje ono pojazdów zarejestrowanych za granicą. Przedsiębiorstwa założone na Łotwie muszą korzystać z pojazdów zarejestrowanych w kraju.

RO: na świadczenie usług drogowego transportu towarów i drogowego przewozu osób wymagana jest licencja. Podmioty, które posiadają licencję, mogą używać wyłącznie pojazdów zarejestrowanych w Rumunii, posiadanych i używanych zgodnie z przepisami rządowego rozporządzenia.

SE: szwedzka licencja wymagana jest do prowadzenia działalności w zakresie wykonywania transportu drogowego. Do kryteriów otrzymania licencji taksówkarskiej należy wyznaczenie przez przedsiębiorstwo osoby fizycznej działającej jako kierownik ds. transportu (czyli de facto jest to wymóg w zakresie miejsca zamieszkania – zob. szwedzkie zastrzeżenia dotyczące rodzajów przedsiębiorstw). Wymóg zobowiązujący utworzone podmioty do korzystania z pojazdów z rejestracją krajową.

Zgodnie z kryteriami otrzymania licencji przez kierowców innych środków transportu drogowego wymagane jest, by przedsiębiorstwo było założone w UE, posiadało siedzibę znajdującą się w Szwecji i wyznaczyło osobę fizyczną działającą jako kierownik ds. transportu, która musi posiadać miejsce zamieszkania w UE.

Licencje są przyznawane na warunkach niedyskryminacyjnych, z tym wyjątkiem, że podmioty świadczące usługi transportu towarów oraz przewozów pasażerskich mogą co do zasady wykorzystywać wyłącznie pojazdy zarejestrowane w krajowym rejestrze ruchu drogowego. Jeśli pojazd jest zarejestrowany za granicą, należy do osoby fizycznej lub prawnej, której główne miejsce zamieszkania znajduje się za granicą, i został sprowadzony do Szwecji do tymczasowego użytku, może być tymczasowo wykorzystywany w Szwecji. Użytek tymczasowy jest zwyczajowo zdefiniowany przez Szwedzką Agencję ds. Transportu jako nieprzekraczający jednego roku.

Transport rurociągami towarów innych niż paliwo i usługi pomocnicze

AT: w odniesieniu do CPC 7139 zastrzega się prawo do przyznania wyłącznych praw obywatelom państw członkowskich UE i unijnym osobom prawnym, których główna siedziba znajduje się na terenie UE.

14. Usługi w zakresie energii

UE: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do osób prawnych z Republiki Armenii kontrolowanych¹ przez osoby fizyczne lub prawne z państwa, które reprezentuje ponad 5 % unijnego przywozu ropy naftowej lub gazu ziemnego², o ile UE nie zapewni kompleksowego dostępu do tego sektora osobom fizycznym i prawnym danego państwa, w kontekście umowy o integracji gospodarczej z tym państwem.

UE: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do produkcji, przetwarzania lub transportu paliw i materiałów jądrowych oraz wytwarzania lub dystrybucji energii przy wykorzystaniu energii jądrowej.

UE: certyfikacja operatorów systemu przesyłowego, który jest kontrolowany przez osobę fizyczną lub prawną lub osoby z państwa trzeciego lub państw trzecich może być przedmiotem odmowy, jeżeli operator nie wykazał, że certyfikacja nie stanowi zagrożenia bezpieczeństwa energetycznego w państwie członkowskim lub UE, zgodnie z art. 11 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/72/WE z dnia 13 lipca 2009 r. dotyczącej wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej i art. 11 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/73/WE z dnia 13 lipca 2009 r. dotyczącej wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego.

¹ Osoba prawna jest kontrolowana przez inną osobę fizyczną lub prawną, jeżeli te ostatnie mają prawo do powoływania większości członków zarządu danej osoby prawnej lub do kierowania jej działaniami z prawnego punktu widzenia. W szczególności posiadanie ponad 50 % udziałów w osobie prawnej jest uznane za sprawowanie nad nią kontroli.

² Na podstawie danych liczbowych opublikowanych przez Dyрекcję Generalną ds. Energii w ostatnim roczniku statystycznym UE dotyczącym energii: przywóz ropy naftowej wyrażony w wadze, przywóz gazu wyrażony w wartości opałowej.

UE: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do sprzedaży detalicznej i hurtowej paliw silnikowych, energii elektrycznej, gazu (nie w butlach), pary i gorącej wody.

AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, EE, FI, FR, EL, IE, IT, LV, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SI, SE, UK: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do usług w dziedzinie transportu paliwa rurociągami, innych niż usługi doradztwa.

BE, LV: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do usług w dziedzinie transportu gazu ziemnego rurociągami, innych niż usługi doradztwa.

UE: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do usług dodatkowych związanych z dystrybucją energii, innych niż usługi doradztwa.

SI: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do usług dodatkowych związanych z dystrybucją energii, innych niż usługi dodatkowe związane z dystrybucją gazu.

PL: w odniesieniu do usług w zakresie przechowywania i magazynowania paliw transportowanych rurociągami (część CPC 742) zastrzega się prawo do wymagania, by inwestorzy z państw będących dostawcami energii podlegali zakazowi przejmowania kontroli nad działalnością tego rodzaju. Zastrzega się prawo do wymagania rejestracji (nie jest dozwolona forma oddziału).

CY: Cypr zastrzega sobie prawo do odmowy udzielenia licencji obywatelom państw trzecich lub podmiotom kontrolowanym przez obywateli państw trzecich na działalność dotyczącą poszukiwania, wydobywania i eksploatacji węglowodorów. Podmioty, które posiadają już licencję na działalność dotyczącą poszukiwania, wydobywania i eksploatacji węglowodorów, nie mogą podlegać bezpośredniej lub pośredniej kontroli państw trzecich lub obywateli państw trzecich bez uprzedniej zgody.

15. Pozostałe usługi gdzie indziej niesklasyfikowane

UE: brak traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do świadczenia nowych usług, innych niż te sklasyfikowane w tymczasowej Centralnej Klasyfikacji Produktów Organizacji Narodów Zjednoczonych („CPC”) z 1991 r.

UE: brak traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do świadczenia usług organizacji członkowskich (CPC 95), usług pogrzebowych, usług w zakresie kremacji zwłok i usług przedsiębiorstw pogrzebowych (CPC 9703).

LT: brak traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do przyznawania adresów internetowych zakończonych na „gov.lt” oraz certyfikacji kas elektronicznych.

CY: świadczenie usług fryzjerskich podlega wymogowi obywatelstwa połączonemu z wymogiem w zakresie miejsca zamieszkania.

PT: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do usług związanych ze sprzedażą wyposażenia lub z przyznaniem patentu.

SE: bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania w odniesieniu do usług pogrzebowych, usług w zakresie kremacji zwłok i usług przedsiębiorstw pogrzebowych.

**ZOBOWIĄZANIA UNII EUROPEJSKIEJ
DOTYCZĄCE TRANSGRANICZNEGO ŚWIADCZENIA USŁUG**

1. W poniższym wykazie zobowiązań wskazano rodzaje działalności gospodarczej zliberalizowane przez UE zgodnie z art. 151 niniejszej Umowy oraz, w drodze zastrzeżeń, ograniczenia dostępu do rynku i traktowania narodowego, które mają w tych rodzajach działalności zastosowanie do usług i usługodawców pochodzących z Republiki Armenii. Wykazy składają się z następujących elementów:

- a) pierwszej kolumny, wskazującej sektor lub podsektor, w którym Strona przyjmuje zobowiązanie, oraz zakres liberalizacji, do którego zastosowanie mają zastrzeżenia;
- b) drugiej kolumny opisującej obowiązujące zastrzeżenia.

Jeżeli kolumna, o której mowa w lit. b), zawiera jedynie zastrzeżenia obowiązujące w określonych państwach członkowskich, państwa członkowskie niewymienione w niej przyjmują zobowiązania w danym sektorze bez zastrzeżeń.

Brak zastrzeżeń obowiązujących w określonych państwach członkowskich w danym sektorze pozostaje bez uszczerbku dla mogących obowiązywać zastrzeżeń horyzontalnych lub zastrzeżeń w danym sektorze w całej UE.

Sektory lub podsektory niewymienione w poniższym wykazie nie są objęte zobowiązaniami.

2. Poniższy wykaz nie obejmuje środków odnoszących się do wymogów i procedur kwalifikacyjnych, standardów technicznych oraz wymogów i procedur licencyjnych, jeżeli nie stanowią one ograniczenia dotyczącego dostępu do rynku lub traktowania narodowego w rozumieniu art. 149 i 150 niniejszej Umowy. Środki te (na przykład konieczność uzyskania zezwolenia, obowiązki świadczenia usługi powszechnej, konieczność uznania kwalifikacji w sektorach podlegających regulacji, konieczność zdania określonych egzaminów, w tym egzaminów językowych, niedyskryminacyjny wymóg określający, że pewne rodzaje działalności nie mogą być prowadzone w strefach ochrony środowiska lub obszarach o szczególnych walorach historycznych i artystycznych), nawet jeśli nie są wymienione, w każdym wypadku mają zastosowanie do inwestorów drugiej Strony.
3. Poniższy wykaz pozostaje bez uszczerbku dla wykonalności sposobu 1 w niektórych sektorach i podsektorach usług oraz dla istnienia monopolu publicznych i wyłącznych praw opisanych w wykazie zobowiązań dotyczących zakładania przedsiębiorstw.
4. Zgodnie z art. 141 ust. 3 niniejszej Umowy poniższy wykaz nie obejmuje środków dotyczących subsydiów przyznawanych przez Strony.
5. Prawa i obowiązki wynikające z niniejszego wykazu zobowiązań nie są samowystarczalne i w związku z tym nie przyznają bezpośrednio jakichkolwiek praw poszczególnym osobom fizycznym lub osobom prawnym.

6. Dla większej pewności, w odniesieniu do Unii Europejskiej, zobowiązanie w zakresie przyznawania traktowania narodowego nie pociąga za sobą obowiązku rozszerzenia na obywateli lub osy prawne drugiej Strony traktowania przyznanego w państwie członkowskim obywatelom i osobom prawnym pochodzącym z innego państwa członkowskiego zgodnie z Traktatem o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, ani na jakiekolwiek środki przyjęte zgodnie z tym traktatem, w tym ich wdrożenie w państwach członkowskich. Takie traktowanie narodowe przyznaje się tylko osobom prawnym drugiej Strony ustanowionym zgodnie z prawem innego państwa członkowskiego i mającym swoją statutową siedzibę, zarząd lub główne miejsce prowadzenia działalności w tym państwie członkowskim, włączając osoby prawne mające siedzibę w UE, które są własnością lub są kontrolowane przez obywateli drugiej Strony.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
1. USŁUGI BIZNESOWE	
Wszystkie sektory	
A. Wolne zawody	
a) Usługi prawne (CPC 861) ¹ (z wyłączeniem usług w zakresie doradztwa prawnego oraz dokumentacji i świadectw prawnych, świadczonych przez prawników pełniących funkcje publiczne, takich jak notariusze, komornicy sądowi („huissiers de justice”) lub inni urzędnicy państwowi („officiers publics et ministériels”)	Dla sposobów 1 oraz 2 AT, BE, BG, CY, DE, EE, EL, ES, FR, HU, IE, IT, LT, LU, MT, PT, PL, SK, UK: pełne członkostwo w palestrze, wymagane do świadczenia usług prawnych w zakresie prawa krajowego (UE i państwa członkowskiego) oraz występowania w roli pełnomocnika przed sądami, podlega wymogowi obywatelstwa. CY: wymóg obywatelstwa UE i statusu rezydenta w Unii w odniesieniu do świadczenia usług prawnych. Pełne członkostwo w organizacji zawodowej prawników świadczących usługi prawne podlega wymogowi obywatelstwa połączonemu z wymogiem w zakresie miejsca zamieszkania. Wspólnikami lub udziałowcami lub członkami zarządu kancelarii prawnej na Cyprze mogą być wyłącznie adwokaci należący do palestry. CY, HU: dla prawników obcokrajowców zakres wykonywanej działalności prawniczej jest ograniczony do doradztwa prawnego.

¹ Obejmuje doradztwo prawne, reprezentację prawną, arbitraż oraz postępowania rozjemcze/mediacje, a także usługi w zakresie dokumentacji i świadectw prawnych. Świadczenie usług prawnych jest dozwolone wyłącznie w odniesieniu do międzynarodowego prawa publicznego, prawa UE i prawa obowiązującego na obszarze każdej jurysdykcji, gdzie inwestor lub jego pracownicy mają kwalifikacje do wykonywania zawodu prawnika oraz, podobnie jak świadczenie innych usług, podlega wymogowi uzyskania licencji i procedurom stosowanym w państwach członkowskich UE. W przypadku prawników świadczących usługi prawne w zakresie międzynarodowego prawa publicznego i prawa zagranicznego mogą one między innymi przyjmować formę zachowania zgodności z miejscowymi kodeksami etyki, stosowania krajowych tytułów (chyba że uzyskano prawo noszenia tytułu stosowanego w państwie przyjmującym), wymogów w zakresie ubezpieczeń, zwykłej rejestracji w organizacji zawodowej prawników świadczących usługi prawne państwa przyjmującego lub uproszczonego przyjęcia do organizacji zawodowej prawników świadczących usługi prawne państwa przyjmującego w drodze testu kwalifikacji i ustanowienia oficjalnego miejsca zamieszkania lub zarejestrowania siedziby w państwie przyjmującym. Usługi prawne w odniesieniu do prawa UE świadczone są z zasady przez w pełni wykwalifikowanych prawników przyjętych do organizacji zawodowej prawników świadczących usługi prawne w UE występujących osobiście, natomiast usługi prawne dotyczące prawa danego państwa członkowskiego UE świadczone są z zasady przez w pełni wykwalifikowanych prawników przyjętych do organizacji zawodowej prawników świadczących usługi prawne w tym państwie członkowskim, występujących osobiście. Pełne przyjęcie do organizacji zawodowej prawników świadczących usługi prawne w danym państwie członkowskim UE może być więc konieczne do występowania w roli pełnomocnika przed sądami i innymi właściwymi organami w UE, ponieważ wiąże się to z praktykowaniem prawa proceduralnego UE i krajowego. Jednakże w niektórych państwach członkowskich prawnicy zagraniczni nie w pełni przyjęci do organizacji zawodowej prawników świadczących usługi prawne mają prawo reprezentować w postępowaniach cywilnych stronę będącą obywatelem lub pochodzącą z państwa, w którym prawnik jest uprawniony do wykonywania zawodu.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
	FI: pełne członkostwo w palestrze, wymagane do świadczenia usług w zakresie reprezentacji prawnej, podlega wymogowi obywatelstwa połączonemu z wymogiem w zakresie miejsca zamieszkania (w tym używanie fińskiego tytułu „asianajaja”). BE: stosuje się ograniczenia kwotowe przy występowaniu przed sądem kasacyjnym („Cour de cassation”) w sprawach cywilnych. BG: prawnicy zagraniczni mogą świadczyć usługi w zakresie reprezentacji prawnej wyłącznie obywatelom swojego państwa i tylko pod warunkiem stosowania zasady wzajemności oraz we współpracy z prawnikiem bułgarskim. W przypadku świadczenia usług mediacji prawnej wymagane jest miejsce stałego zamieszkania w Bułgarii. ES: prawnicy specjalizujący się w prawie własności przemysłowej muszą mieć obywatelstwo państwa członkowskiego UE. FR: dostęp prawników do zawodu „avocat auprès de la Cour de Cassation” i „avocat auprès du Conseil d'Etat” jest ograniczony określoną liczbą dostępnych miejsc oraz podlega wymogowi obywatelstwa. LV: wymóg obywatelstwa dla zaprzysiężonych adwokatów, dla których zastrzeżona jest reprezentacja prawna w sprawach karnych. DK: pełne członkostwo w palestrze wymagane do wykonywania zawodu prawnika, w tym występowania przed sądami. Aby uzyskać członkostwo w palestrze, kandydaci muszą spełniać wymogi określone w duńskiej ustawie o wymiarze sprawiedliwości. Na mocy tej ustawy tytuł „Advokat” jest tytułem chronionym. Inne osoby niż prawnicy posiadający duńską licencję na wykonywanie zawodu mogą świadczyć usługi prawne zgodnie z duńską ustawą o usługach prawnych, jednak nie mogą używać tytułu „Advokat”. EE: wymóg obywatelstwa dla rzeczników patentowych i tłumaczy przysięgłych (część CPC 861). NL, FI, HU: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania dla rzeczników patentowych (część CPC 861). LT: wymóg obywatelstwa dla rzeczników patentowych. PT: wymóg obywatelstwa dla dostępu do zawodu „solicitadores” oraz dla rzeczników patentowych.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
b) 1. Usługi rachunkowo-księgowe (CPC 86212 inne niż „usługi audytorskie”, CPC 86213, CPC 86219 i CPC 86220)	Dla sposobu 1 FR, HU, IT, MT, RO, SI: bez zobowiązań. AT: wymóg obywatelstwa przy występowaniu w roli przedstawiciela przed właściwymi organami. CY: dostęp uwarunkowany jest przeprowadzeniem testu potrzeb ekonomicznych. Główne kryteria: sytuacja w zakresie zatrudnienia w danym podsektorze. Dla sposobu 2 Wszystkie państwa członkowskie: bez ograniczeń

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
b) 2. Usługi audytorskie (CPC 86211 i 86212, inne niż usługi w zakresie rachunkowości)	Dla sposobu 1 BE, BG, CY, DE, ES, FI, FR, EL, HU, IE, IT, LU, MT, NL, PT, RO, SI, UK: bez zobowiązań. AT: wymóg obywatelstwa przy występowaniu w roli przedstawiciela przed właściwymi organami oraz przy prowadzeniu audytów przewidziany jest we właściwym prawodawstwie austriackim (na przykład ustawa o spółkach akcyjnych, ustawa o giełdzie papierów wartościowych, ustawa — prawo bankowe itd.). SE: usługi w zakresie ustawowego audytu niektórych podmiotów prawnych, między innymi wszystkich spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, a także osób fizycznych, mogą świadczyć wyłącznie audytorzy zatwierdzeni i upoważnieni w Szwecji oraz firmy audytowe zarejestrowane w Szwecji. Wyłącznie takie osoby i zarejestrowane publiczne firmy rachunkowe mogą być akcjonariuszami lub tworzyć spółki osobowe w spółkach, które dokonują specjalistycznego audytu (do celów urzędowych). Do uzyskania zatwierdzenia niezbędne jest miejsce zamieszkania w państwie EOG lub w Szwajcarii. Tytuły „zatwierdzonego audytora” i „upoważnionego audytora” mogą być wykorzystywane wyłącznie przez audytorów zatwierdzonych lub upoważnionych w Szwecji. Audytorzy spółdzielczych stowarzyszeń gospodarczych i niektórych innych przedsiębiorstw, którzy nie są zatwierdzonymi lub upoważnionymi księgowymi, muszą posiadać miejsce zamieszkania w EOG. Właściwy organ może przyznać zwolnienia z tego wymogu. HR: zagraniczne firmy audytorskie mogą świadczyć usługi audytowe na terytorium Chorwacji, gdzie ustanowiły oddział, zgodnie z przepisami ustawy o spółkach. LT: sprawozdanie audytora musi zostać opracowane wspólnie z audytorem posiadającym uprawnienia do wykonywania zawodu na Litwie. DK: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania. Dla sposobu 2 bez ograniczeń

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
c) Usługi w zakresie doradztwa podatkowego (CPC 863) ¹	Dla sposobu 1 AT: wymóg obywatelstwa przy występowaniu w roli przedstawiciela przed właściwymi organami. CY: dostęp uwarunkowany jest przeprowadzeniem testu potrzeb ekonomicznych. Główne kryteria: sytuacja w zakresie zatrudnienia w danym podsektorze. CZ: dostęp jest ograniczony wyłącznie do osób fizycznych. BG, MT, RO, SI: bez zobowiązań. Dla sposobu 2 bez ograniczeń
d) Usługi architektoniczne oraz e) Usługi w zakresie planowania urbanistycznego i architektury krajobrazu (CPC 8671 i CPC 8674)	Dla sposobu 1 AT: bez zobowiązań, z wyjątkiem usług wyłącznie w zakresie planowania. BE, BG, CY, EL, IT, MT, PL, PT, SI: bez zobowiązań. DE: stosowanie przepisów krajowych w sprawie opłat i wynagrodzeń za wszystkie usługi, które są świadczone za granicą. FR: świadczenie wyłącznie poprzez spółkę SEL (<i>anonyme, à responsabilité limitée ou en commandite par actions</i>) lub SCP. HU, RO: bez zobowiązań dla usług w zakresie architektury krajobrazu. HR: osoby fizyczne i prawne mogą świadczyć usługi w tym zakresie za zgodą Chorwackiej Izby Architektów. Projekt lub plan opracowany za granicą musi być uznany (zatwierdzony) przez upoważnioną osobę fizyczną lub prawną w Chorwacji pod względem zgodności z chorwackim prawem. Bez zobowiązań w przypadku planowania urbanistycznego. SK: w odniesieniu do rejestracji w izbie zawodowej, która jest niezbędna do wykonywania usług architektonicznych, wymagane jest miejsce zamieszkania w EOG. Dla sposobu 2 bez ograniczeń

¹ Nie obejmuje doradztwa prawnego i usług w zakresie reprezentacji prawnej w sprawach podatkowych, które znajdują się pod pozycją 1.A.a). Usługi prawne.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
f) Usługi inżynierskie; oraz g) Usługi inżynierskie kompleksowe (CPC 8672 i CPC 8673)	Dla sposobu 1 AT, SI: bez zobowiązań, z wyjątkiem usług wyłącznie w zakresie planowania. BG, CZ, CY, EL, IT, MT, PT: bez zobowiązań HR: osoby fizyczne i prawne mogą świadczyć usługi w tym zakresie za zgodą Chorwackiej Izby Inżynierów. Projekt lub plan opracowany za granicą musi być uznany (zatwierdzony) przez upoważnioną osobę fizyczną lub prawną w Chorwacji pod względem zgodności z chorwackim prawem. SK: w odniesieniu do rejestracji w izbie zawodowej, która jest niezbędna do wykonywania usług inżynierskich, wymagane jest miejsce zamieszkania w EOG. Dla sposobu 2 bez ograniczeń
h) Usługi medyczne (w tym usługi świadczone przez psychologów) i stomatologiczne (CPC 9312 i część CPC 85201)	Dla sposobu 1 AT, BE, BG, CY, DE, DK, EE, ES, FI, FR, EL, IE, IT, LU, MT, NL, PT, RO, SK, UK: bez zobowiązań. LT: świadczenie usług uwarunkowane jest zezwoleniem wydawanym na podstawie planu usług zdrowotnych, opracowanego w odniesieniu do potrzeb, z uwzględnieniem liczby ludności oraz świadczonych już usług medycznych i stomatologicznych. SI: bez zobowiązań dla usług z zakresu medycyny społecznej, usług sanitarnych, epidemiologicznych, medyczno-ekologicznych, zaopatrzenia w krew, preparaty z krwi i organy do transplantacji oraz usług z zakresu autopsji. HR: bez zobowiązań, z wyłączeniem telemedycyny. CZ: dostęp jest ograniczony wyłącznie do osób fizycznych. Zagraniczne osoby fizyczne zobowiązane są uzyskać zezwolenie Ministerstwa Zdrowia. Dla sposobu 2 bez ograniczeń

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
i) Usługi weterynaryjne (CPC 932)	Dla sposobu 1 AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EE, ES, FR, EL, HU, IE, IT, LV, MT, NL, PT, RO, SI, SK: bez zobowiązań. UK: bez zobowiązań, z wyjątkiem usług weterynaryjnych laboratoryjnych i technicznych świadczonych przez weterynarzy-chirurgów oraz doradztwa ogólnego, np.: w zakresie żywienia zwierząt domowych, opieki nad nimi i ich zachowań. Dla sposobu 2 bez ograniczeń
j) 1. Usługi położnicze (część CPC 93191) j) 2. Usługi świadczone przez pielęgniarki, fizjoterapeutów i personel paramedyczny (część CPC 93191) FI: jedynie dla usług finansowanych ze źródeł prywatnych	Dla sposobu 1 AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EE, ES, FR, EL, HU, IE, IT, LV, LT, LU, MT, NL, PT, RO, SI, SK, UK: bez zobowiązań. FI, PL: bez zobowiązań, z wyjątkiem usług pielęgniarek. HR: bez zobowiązań, z wyłączeniem telemedycyny. SE: bez ograniczeń Dla sposobu 2 bez ograniczeń

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
k) Sprzedaż detaliczna produktów farmaceutycznych oraz sprzedaż detaliczna towarów medycznych i ortopedycznych (CPC 63211) oraz inne usługi świadczone przez farmaceutów¹	Dla sposobu 1 LT: sprzedaż detaliczna produktów leczniczych konsumentom może odbywać się wyłącznie w aptekach. Internetowa sprzedaż produktów leczniczych na receptę jest zabroniona. LV: bez zobowiązań, z wyjątkiem zamówień pocztowych. HU: bez zobowiązań, z wyjątkiem CPC 63211. Dla sposobów 1 oraz 2 UE, z wyjątkiem EE: bez zobowiązań dla sprzedaży detalicznej produktów farmaceutycznych oraz sprzedaży detalicznej towarów medycznych i ortopedycznych (CPC 63211). CZ, SE, UK: bez zobowiązań dla innych usług świadczonych przez farmaceutów CY: bez zobowiązań dla sprzedaży detalicznej produktów farmaceutycznych, medycznych i ortopedycznych oraz innych usług świadczonych przez farmaceutów. AT, ES, IE: sprzedaż wysyłkowa produktów farmaceutycznych jest zabroniona. SI: sprzedaż wysyłkowa produktów farmaceutycznych na receptę jest zabroniona. IT, SK: sprzedaż detaliczna produktów farmaceutycznych oraz towarów medycznych i ortopedycznych (CPC 63211). Wymóg w zakresie miejsca zamieszkania w celu otrzymania licencji farmaceuty lub otwarcia apteki, w której sprzedawane są detalicznie produkty lecznicze i niektóre produkty medyczne.

¹ Sprzedaż produktów farmaceutycznych na wolnym rynku, podobnie jak świadczenie innych usług, podlega wymogowi uzyskania licencji i kwalifikacji oraz procedurom stosowanym w państwach członkowskich UE. Zgodnie z zasadą ogólną działalność ta jest zastrzeżona dla farmaceutów. W niektórych państwach członkowskich tylko sprzedaż leków na receptę jest zastrzeżona dla farmaceutów.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
	EE: sprzedaż detaliczna produktów farmaceutycznych oraz towarów medycznych i ortopedycznych (CPC 63211): sprzedaż detaliczna produktów farmaceutycznych i szczególnych towarów medycznych może odbywać się wyłącznie w aptekach. Sprzedaż wysyłkowa produktów leczniczych oraz wysyłanie pocztą lub przesyłką kurierską produktów leczniczych zamówionych przez internet są zabronione. BG: sprzedaż detaliczna produktów farmaceutycznych oraz towarów medycznych i ortopedycznych (CPC 63211). Wymóg w zakresie stałego miejsca zamieszkania farmaceutów. Sprzedaż wysyłkowa produktów farmaceutycznych jest zabroniona. Dla sposobu 2 FI: bez zobowiązań dla usług w zakresie ochrony zdrowia i opieki społecznej świadczone w ramach wolnych zawodów (w tym sprzedaży detalicznej produktów farmaceutycznych), które są finansowane ze środków publicznych.
B. Usługi informatyczne i powiązane (CPC 84)	Dla sposobów 1 oraz 2 bez ograniczeń
C. Usługi badawczo-rozwojowe	
a) Usługi badawczo-rozwojowe w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych (CPC 852, z wyjątkiem usług psychologów) ¹ b) Usługi badawczo-rozwojowe w dziedzinie nauk przyrodniczych (CPC 851) oraz c) Interdyscyplinarne usługi badawczo-rozwojowe (CPC 853)	Dla sposobów 1 oraz 2 UE: w przypadku usług badawczo-rozwojowych, które otrzymują publiczne finansowanie lub pomoc państwa w jakiejkolwiek formie, a przez to uznawanych za niefinansowane ze środków prywatnych wyłączne prawa lub zezwolenia mogą być przyznawane jedynie obywatelom państw członkowskich Unii Europejskiej i osobom prawnym Unii Europejskiej, których główna siedziba znajduje się na terytorium Unii Europejskiej.

¹ Część CPC 85201, która znajduje się pod pozycją 1.A.h. Usługi medyczne i stomatologiczne.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
D. Usługi w zakresie nieruchomości ¹	
a) Związane z nieruchomościami stanowiącymi majątek własny lub dzierżawionymi (CPC 821) b) Na podstawie wynagrodzenia lub umowy (CPC 822)	Dla sposobu 1 BG, CY, CZ, EE, HR, HU, IE, LV, LT, MT, PL, RO, SK, SI: bez zobowiązań. PT: w odniesieniu do osób prawnych wymóg zarejestrowania w państwie członkowskim EOG. Dla sposobu 2 bez ograniczeń
E. Usługi najmu lub dzierżawy bez obsługi	
a) W odniesieniu do statków (CPC 83103)	Dla sposobu 1 BG, CY, DE, HU, MT, RO: bez zobowiązań. Dla sposobu 2 bez ograniczeń
b) W odniesieniu do statków powietrznych (CPC 83104)	Dla sposobów 1 oraz 2 BG, CY, CZ, HU, LV, MT, PL, RO, SK: bez zobowiązań. UE: statki powietrzne używane przez unijnych przewoźników lotniczych muszą być zarejestrowane w państwie członkowskim Unii Europejskiej, które wydało licencję przewoźnikowi, lub w innym miejscu w Unii Europejskiej, a także podlegają uprzedniemu zatwierdzeniu zgodnie z obowiązującym unijnym lub krajowym prawem w zakresie bezpieczeństwa lotniczego. Umowa leasingu bez załogi, której stroną jest przewoźnik z UE, podlega uprzedniemu zatwierdzeniu zgodnie z unijnym lub krajowym prawem w zakresie bezpieczeństwa lotniczego.

¹ Odnośne usługi wiążą się z zawodem pośrednika obrotu nieruchomościami i nie mają wpływu na jakiegokolwiek prawa lub ograniczenia wobec osób fizycznych i prawnych nabywających nieruchomości.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
c) W odniesieniu do pozostałego sprzętu transportowego (CPC 83101, CPC 83102 i CPC 83105)	Dla sposobu 1 BG, CY, HU, LV, MT, PL, RO, SI: bez zobowiązań. SE: w odniesieniu do CPC 83101: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania. Dla sposobu 2 bez ograniczeń
d) W odniesieniu do pozostałych maszyn i urządzeń (CPC 83106, CPC 83107, CPC 83108 i CPC 83109)	Dla sposobu 1 BG, CY, CZ, HU, MT, PL, RO, SK: bez zobowiązań. Dla sposobu 2 bez ograniczeń
e) W odniesieniu do artykułów użytku osobistego i domowego (CPC 832)	Dla sposobów 1 oraz 2 AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, FI, FR, EL, HU, IE, IT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SI, SE, SK, UK: bez zobowiązań. EE: bez zobowiązań, z wyjątkiem usług dzierżawy lub wynajmu nagranych taśm wideo do odtwarzania na urządzeniach użytku domowego.
f) Najem sprzętu telekomunikacyjnego (CPC 7541)	Dla sposobów 1 oraz 2 bez ograniczeń
F. Pozostałe usługi biznesowe	
a) Reklama (CPC 871)	Dla sposobów 1 oraz 2 bez ograniczeń
b) Usługi badania rynku i opinii publicznej (CPC 864)	Dla sposobów 1 oraz 2 bez ograniczeń
c) Usługi konsultingu w zakresie zarządzania (CPC 865)	Dla sposobów 1 oraz 2 bez ograniczeń
d) Usługi związane z usługami konsultingowymi w zakresie zarządzania (CPC 866)	Dla sposobów 1 oraz 2 HU: bez zobowiązań dla usług arbitrażu i postępowania rozjemczego (CPC 86602).

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
e) Usługi w zakresie badań i analiz technicznych (CPC 8676)	Dla sposobu 1 IT: bez zobowiązań dla zawodu biologa i analityka chemicznego. BG, CY, CZ, MT, PL, RO, SK, SE: bez zobowiązań. Dla sposobu 2 BG, CY, CZ, MT, PL, RO, SK, SE: bez zobowiązań.
f) Usługi w zakresie doradztwa i konsultingu związane z rolnictwem, łowiectwem i leśnictwem (część CPC 881)	Dla sposobu 1 IT: bez zobowiązań dla działalności zarezerwowanej dla agronomów i specjalistów ds. rolnictwa („periti agrari”). Dla agronomów i „periti agrari” wymóg miejsca zamieszkania i wpisu do rejestru zawodowego. Obywatele państw trzecich mogą zostać wpisani do rejestru na zasadzie wzajemności. EE, MT, RO, SI: bez zobowiązań. Dla sposobu 2 bez ograniczeń
g) Usługi w zakresie doradztwa i konsultingu odnoszące się do rybołówstwa (część CPC 882)	Dla sposobu 1 LV, MT, RO, SI: bez zobowiązań. Dla sposobu 2 bez ograniczeń
i) Usługi w zakresie doradztwa i konsultingu odnoszące się do produkcji (część CPC 884 i część CPC 885)	Dla sposobów 1 oraz 2 bez ograniczeń
k) Usługi rekrutacji i pozyskiwania personelu	
k) 1. Poszukiwanie personelu kierowniczego (CPC 87201)	Dla sposobów 1 oraz 2 AT, BG, CY, CZ, DE, EE, ES, FI, IE, HR, LV, LT, MT, PL, PT, RO, SK, SI, SE: bez zobowiązań.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
k) 2. Usługi wyszukiwania miejsca pracy i pracowników (CPC 87202)	Dla sposobu 1 AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EE, ES, EL, FI, FR, HR, IE, IT, LU, LV, LT, MT, NL, PL, PT, RO, SI, SE, SK, UK: bez zobowiązań. Dla sposobu 2 AT, BE, BG, CY, CZ, EE, FI, HR, LV, LT, MT, PL, RO, SI, SK: bez zobowiązań.
k) 3. Usługi pozyskiwania biurowego personelu pomocniczego (CPC 87203)	Dla sposobów 1 oraz 2 AT, BG, CY, CZ, DE, EE, FI, FR, HR IT, IE, LV, LT, MT, NL, PL, PT, RO, SE, SK, SI: bez zobowiązań.
k) 4. Usługi w zakresie pozyskiwania pracowników świadczących pomoc domową, innych niż pracownicy handlowi, przemysłowi, personel pielęgniarstwa i inny (CPC 87204, 87205, 87206, 87209)	Dla sposobów 1 oraz 2 Wszystkie państwa członkowskie z wyjątkiem HU: bez zobowiązań. HU: bez ograniczeń
l) 1. Usługi detektywistyczne (CPC 87301)	Dla sposobów 1 oraz 2 BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, EE, FI, FR, HR, EL, HU, IE, IT, LV, LT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SI, UK: bez zobowiązań.
l) 2. Usługi ochroniarskie (CPC 87302, CPC 87303, CPC 87304 i CPC 87305)	Dla sposobu 1 BE, BG, CY, CZ, DK, ES, EE, FI, FR, HR, IT, LV, LT, MT, PT, PL, RO, SI, SK: bez zobowiązań. HU: bez zobowiązań dla CPC 87304, CPC 87305. IT: dla CPC 87302, CPC 87303, CPC 87304 i CPC 87305: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania w celu uzyskania koniecznego zezwolenia na świadczenie usług ochrony i konwojowania przedmiotów wartościowych. Dla sposobu 2 HU: bez zobowiązań dla CPC 87304, CPC 87305. BG, CY, CZ, EE, HR, LV, LT, MT, PL, RO, SI, SK: bez zobowiązań.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
m) Powiązane usługi konsultingu naukowego i technicznego (CPC 8675)	Dla sposobu 1 BE, BG, CY, DE, DK, ES, FR, EL, IE, IT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SI, UK: bez zobowiązań dla usług w zakresie poszukiwań złóż. BG: bez zobowiązań dla usług fotografii lotniczej, geodezji, pomiarów katastralnych oraz kartografii związanej z badaniem ruchów skorupy ziemskiej. HR: bez ograniczeń, poza tym, że usługi w zakresie podstawowych badań geologicznych, geodezyjnych i górniczych oraz usługi powiązane z badaniami w zakresie ochrony środowiska na terytorium Chorwacji mogą być świadczone wyłącznie wspólnie z krajowymi osobami prawnymi lub za ich pośrednictwem. Dla sposobu 2 bez ograniczeń
n) 1. Konserwacja i naprawa statków (część CPC 8868)	Dla sposobu 1 Dla statków transportu morskiego: BE, BG, CY, DE, DK, EL, ES, FI, FR, HR, IE, IT, LT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SE, SI, UK: bez zobowiązań. Dla statków służących do transportu śródlądowymi drogami wodnymi: UE, z wyjątkiem EE, HU, LV: bez zobowiązań. Dla sposobu 2 bez ograniczeń Dla sposobów 1 oraz 2 UE: Unia zastrzega sobie prawo do stosowania wymogu, by wyłącznie uznane organizacje upoważnione przez UE mogły prowadzić regulaminowe przeglądy i wydawać świadectwa statkom w imieniu państw członkowskich UE. Może istnieć wymóg prowadzenia przedsiębiorstwa.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
n) 2. Konserwacja i naprawa sprzętu transportu kolejowego (część CPC 8868)	Dla sposobu 1 AT, BE, BG, DE, CY, CZ, DK, ES, FI, FR, HR, EL, IE, IT, LT, LV, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SE, SI, SK, UK: bez zobowiązań. Dla sposobu 2 bez ograniczeń
n) 3. Konserwacja i naprawa pojazdów silnikowych, motocykli, skuterów śnieżnych oraz sprzętu transportu drogowego (CPC 6112, CPC 6122, część CPC 8867 i część CPC 8868)	Dla sposobów 1 oraz 2 bez ograniczeń
n) 4. Konserwacja i naprawa statków powietrznych i ich części (część CPC 8868)	Dla sposobu 1 BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, FI, FR, HR, EL, IE, IT, LT, LU, MT, NL, PT, RO, SK, SI, SE, UK: bez zobowiązań. Dla sposobu 2 bez ograniczeń
n) 5. Usługi w zakresie konserwacji i naprawy wyrobów metalowych, urządzeń (nie biurowych), sprzętu (nie transportowego i nie biurowego) oraz artykułów użytku osobistego i domowego ¹ (CPC 633, CPC 7545, CPC 8861, CPC 8862, CPC 8864, CPC 8865 i CPC 8866)	Dla sposobów 1 oraz 2 bez ograniczeń

¹ Usługi konserwacji i naprawy sprzętu transportowego (CPC 6112, 6122, 8867 i CPC 8868) znajdują się pod pozycjami 1.F.1) 1 do 1.F.1) 4.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
o) Usługi sprzątania budynków (CPC 874)	Dla sposobu 1 UE: bez zobowiązań. Dla sposobu 2 bez ograniczeń
p) Usługi fotograficzne (CPC 875)	Dla sposobu 1 BG, EE, MT, PL: bez zobowiązań w odniesieniu do świadczenia usług fotografii lotniczej. HR, LV: bez zobowiązań dla usług fotografii specjalistycznej (CPC 87504) BG: wymóg obywatelstwa oraz wymóg założenia działalności w odniesieniu do fotografii lotniczej. Dla sposobu 2 bez ograniczeń
q) Usługi związane z pakowaniem (CPC 876)	Dla sposobów 1 oraz 2 bez ograniczeń
r) Usługi poligraficzne i wydawnicze (CPC 88442)	Dla sposobu 1 SE: osoby fizyczne będące właścicielami czasopism, które są drukowane i wydawane w Szwecji, muszą posiadać miejsce zamieszkania w Szwecji lub być obywatelami EOG. Właściciele takich czasopism, będący osobami prawnymi, muszą mieć siedzibę w EOG. Czasopisma, które są drukowane i wydawane w Szwecji, oraz nagrania techniczne muszą posiadać odpowiedzialnego za nie edytora, który musi posiadać miejsce zamieszkania w Szwecji. Dla sposobu 2 bez ograniczeń
s) Usługi związane z organizowaniem konferencji (część CPC 87909)	Dla sposobów 1 oraz 2 bez ograniczeń

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
t) Inne	
t) 1. Usługi tłumaczeń pisemnych i ustnych (CPC 87905)	Dla sposobu 1 PL: bez zobowiązań w odniesieniu do usług przysięgłych tłumaczy ustnych i pisemnych. BG, HR, HU, SK: bez zobowiązań w odniesieniu do urzędowych tłumaczeń pisemnych i ustnych. FI: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania dla certyfikowanych tłumaczy pisemnych (część CPC 87905). Dla sposobu 2 bez ograniczeń
t) 2. Usługi projektowania wnętrz i inne specjalne usługi projektowe (CPC 87907)	Dla sposobu 1 DE: stosowanie przepisów krajowych w sprawie opłat i wynagrodzeń za wszystkie usługi, które są świadczone za granicą. HR: bez zobowiązań. Dla sposobu 2 bez ograniczeń
t) 3. Usługi świadczone przez agencje inkasa (CPC 87902)	Dla sposobów 1 oraz 2 BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, EE, FI, FR, HR, EL, HU, IE, IT, LT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SI, SE, UK: bez zobowiązań.
t) 4. Usługi świadczone przez biura kredytowe (CPC 87901)	Dla sposobów 1 oraz 2 AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, EE, FI, FR, HR, EL, HU, IE, IT, LT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SI, SE, UK: bez zobowiązań.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
t) 5. Usługi powielania (CPC 87904) ¹	Dla sposobu 1 AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, EE, FI, FR, EL, HR, HU, IE, IT, LT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SI, SE, SK, UK: bez zobowiązań. Dla sposobu 2 bez ograniczeń
t) 6. Telekomunikacyjne usługi konsultingu (CPC 7544)	Dla sposobów 1 oraz 2 bez ograniczeń
t) 7. Usługi telefonicznych automatów zgłoszeniowych (CPC 87903)	Dla sposobów 1 oraz 2 bez ograniczeń

¹ Nie obejmuje usług poligraficznych, których dotyczy CPC 88442, i które znajdują się pod pozycją 1.F p).

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
2. USŁUGI KOMUNIKACYJNE	
A. Usługi pocztowe i kurierskie. (Uслуги odnoszące się do obsługi¹ przesyłek pocztowych² według następującego wykazu podsektorów, z przeznaczeniem krajowym lub zagranicznym: (i) obsługa zaadresowanych pisemnych informacji w jakiegokolwiek formie fizycznej³, w tym usługi w zakresie mieszanych przesyłek pocztowych i bezpośrednie przesyłki pocztowe, (ii) obsługa zaadresowanych paczek⁴, (iii) obsługa zaadresowanych wydawnictw prasowych⁵, (iv) obsługa przesyłek, o których mowa w ppkt (i)-(iii), w formie przesyłek poleconych lub ubezpieczonych,	Dla sposobów 1 oraz 2 bez ograniczeń⁶.

¹ Termin „obsługa” obejmuje przyjęcie, sortowanie, transport i doręczenie.

² „Przesyłka pocztowa” odnosi się do przesyłek obsługiwanych przez dowolny rodzaj podmiotu gospodarczego, publicznego lub prywatnego.

³ Np. listy, karty pocztowe.

⁴ Włącznie z książkami i katalogami.

⁵ Dzienniki, gazety, czasopisma

⁶ Dla podsektorów (i) do (iv) wymagane mogą być indywidualne licencje nakładające szczególne obowiązki świadczenia usługi powszechnej lub wkład finansowy na fundusz kompensacyjny.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
(v) przesyłki ekspresowe¹ dla pozycji określonych powyżej w ppkt (i) — (iii), (vi) obsługa przesyłek niezaadresowanych, (vii) Wymiana dokumentów² (część CPC 751, część CPC 71235³ i część CPC 73210⁴) Organizacja umieszczania skrzynek pocztowych na publicznych drogach, emitowania znaczków pocztowych i świadczenia usługi przesyłek poleconych stosowanych w procedurach sądowych lub administracyjnych może zostać ograniczona zgodnie z ustawodawstwem krajowym. Dla usług, dla których istnieje ogólny obowiązek świadczenia usługi powszechnej, mogą być ustanawiane systemy licencjonowania. Licencje te mogą być przedmiotem szczególnego obowiązku świadczenia usługi powszechnej lub wkładu finansowego na fundusz kompensacyjny.	

¹ Przesyłki ekspresowe mogą obejmować, oprócz skróconego czasu przesyłki i większej niezawodności dostawy, czynniki dodatkowe, takie jak: odbiór z miejsca pochodzenia, przekazanie do rąk własnych adresata, oznaczanie i monitorowanie, możliwość zmiany miejsca przeznaczenia i adresata w trakcie tranzytu, potwierdzenie odbioru.

² Oferowanie środków, łącznie z udostępnieniem pomieszczeń na zasadzie ad hoc, jak również przewożenie przez stronę trzecią, umożliwianie doręczania własnych przesyłek w drodze wzajemnej wymiany przesyłek pocztowych między użytkownikami korzystającymi z tej usługi. Przesyłka pocztowa odnosi się do przesyłek obsługiwanych przez dowolny rodzaj podmiotu gospodarczego, publicznego lub prywatnego.

³ Samodzielny transport poczty dowolnym środkiem transportu lądowego.

⁴ Samodzielny transport poczty środkiem transportu lotniczego.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
B. Usługi telekomunikacyjne (Usługi te nie obejmują działalności gospodarczej polegającej na dostarczaniu treści, których transport wiąże się z usługami telekomunikacyjnymi)	
a) Wszystkie usługi polegające na przesyłaniu i odbiorze sygnałów za pomocą dowolnych środków elektromagnetycznych ¹ , z wyłączeniem nadawania ²	Dla sposobów 1 oraz 2 bez ograniczeń
b) Usługi transmisji drogą satelitarną ³	Dla sposobów 1 oraz 2 UE: bez ograniczeń, jednak usługodawcy w tym sektorze mogą podlegać obowiązkom zabezpieczenia interesu powszechnego związanego z przekazywaniem treści poprzez ich sieć zgodnie z unijnymi ramami prawnymi dotyczącymi komunikacji elektronicznej. BE: bez zobowiązań.

¹ Usługi te nie obejmują przetwarzania danych lub informacji on-line (włącznie z przetwarzaniem transakcji) (część CPC 843), które znajduje się pod pozycją 1.B. Usługi informatyczne.

² Nadawanie określa się jako nieprzerwany ciąg transmisji wymagany do rozpowszechniania sygnałów programów telewizyjnych i radiowych dla ogółu społeczeństwa, z wyłączeniem transmisji („contribution links”) między operatorami.

³ Usługi te obejmują usługi telekomunikacyjne polegające na przekazie i odbiorze transmisji radiowej i telewizyjnej drogą satelitarną (nieprzerwany ciąg transmisji drogą satelitarną wymagany do rozpowszechniania sygnałów programów telewizyjnych i radiowych dla ogółu społeczeństwa). Obejmuje to sprzedaż praw do korzystania z usług satelitarnych, ale nie obejmuje sprzedaży pakietów programów telewizyjnych gospodarstwom domowym.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
3. BUDOWNICTWO I POKREWNE USŁUGI INŻYNIERSKIE	
Budownictwo i pokrewne usługi inżynierskie (CPC 511, CPC 512, CPC 513, CPC 514, CPC 515, CPC 516, CPC 517 i CPC 518)	Dla sposobu 1 LT: bez zobowiązań. Dla sposobu 2 bez ograniczeń
4. USŁUGI W ZAKRESIE DYSTRYBUCJI (wyłączając dystrybucję broni, amunicji, środków wybuchowych oraz innych materiałów wojskowych)	
A. Usługi świadczone przez pośredników pobierających prowizje a) Usługi świadczone przez pośredników pobierających prowizje, dotyczące pojazdów silnikowych, motocykli i skuterów śnieżnych oraz części i akcesoriów do nich (część CPC 61111, część CPC 6113 i część CPC 6121) b) Inne usługi świadczone przez pośredników pobierających prowizje (CPC 621) B. Usługi w zakresie sprzedaży hurtowej a) Usługi w zakresie sprzedaży hurtowej pojazdów silnikowych, motocykli i skuterów śnieżnych oraz ich części i akcesoriów (część CPC 61111, część CPC 6113 i część CPC 6121)	Dla sposobów 1 oraz 2 UE: bez zobowiązań dla dystrybucji produktów chemicznych, metali (i kamieni) szlachetnych. AT: bez zobowiązań dla dystrybucji materiałów pirotechnicznych, artykułów zapalnych, urządzeń wybuchowych i substancji toksycznych. AT, BG: bez zobowiązań dla dystrybucji produktów do użytku medycznego, takich jak wyroby medyczne i narzędzia chirurgiczne, substancje medyczne i przedmioty do użytku medycznego. BG: bez zobowiązań dla tytoniu i wyrobów tytoniowych, a także w odniesieniu do usług świadczonych przez pośredników w obrocie towarowym. CZ: bez zobowiązań dla usług aukcyjnych. FI: bez zobowiązań dla dystrybucji napojów alkoholowych i produktów farmaceutycznych. HU: usługi świadczone przez pośredników pobierających prowizje (CPC 621): zagraniczne przedsiębiorstwa mogą świadczyć jedynie usługi obrotu towarami (usługi pośrednictwa) poprzez ustanowienie oddziału lub założenie działalności w HU. Wymagana jest licencja wydana przez węgierski organ nadzoru finansowego. LT: dystrybucja materiałów pirotechnicznych: dystrybucja materiałów pirotechnicznych podlega wymogowi uzyskania licencji. Licencję mogą uzyskać wyłącznie osoby prawne mające siedzibę w UE.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
b) Usługi w zakresie sprzedaży hurtowej końcowych urządzeń telekomunikacyjnych (część CPC 7542) c) Pozostałe usługi w zakresie sprzedaży hurtowej (CPC 622 wyłączając usługi w zakresie sprzedaży hurtowej produktów energetycznych¹) C. Usługi w zakresie sprzedaży detalicznej² a) Usługi świadczone przez pośredników pobierających prowizję, dotyczące pojazdów silnikowych, motocykli i skuterów śnieżnych oraz części i akcesoriów do nich (CPC 61112, część CPC 6113 i część CPC 6121) Usługi w zakresie sprzedaży detalicznej dotyczące końcowych urządzeń telekomunikacyjnych (część CPC 7542) Usługi w zakresie sprzedaży detalicznej dotyczące żywności (CPC 631) Usługi w zakresie sprzedaży detalicznej dotyczące innych towarów (nie energii), z wyjątkiem sprzedaży detalicznej produktów farmaceutycznych oraz towarów medycznych i ortopedycznych³ (CPC 632 wyłączając CPC 63211 i 63297) D. Usługi w zakresie franchisingu (CPC 8929)	IT: Dystrybucja tytoniu (część CPC 6222, część CPC 6310) wymóg obywatelstwa UE dla pośredników pomiędzy hurtownikami i detalistami oraz właścicielami sklepów (magazzini). HR: bez zobowiązań dla dystrybucji produktów tytoniowych. Dla sposobu 1 AT, BG, HR, FR, PL, RO: bez zobowiązań dla dystrybucji tytoniu i produktów tytoniowych. IT: monopol państwa na wyroby tytoniowe w przypadku usług w zakresie sprzedaży hurtowej. BG, PL, RO, SE: bez zobowiązań dla sprzedaży detalicznej napojów alkoholowych. AT, BG, CY, CZ, IE, RO, SK, SI: bez zobowiązań dla dystrybucji produktów farmaceutycznych, z wyjątkiem sprzedaży detalicznej produktów farmaceutycznych, medycznych i ortopedycznych (CPC 63211). ES: sprzedaż na odległość, sprzedaż wysyłkowa lub podobne sposoby sprzedaży detalicznej lub dostaw tytoniu jest zakazana. BG, HU, PL: bez zobowiązań dla usług pośredników w obrocie towarowym. FR: w przypadku usług świadczonych przez pośredników pobierających prowizję, bez zobowiązań dla handlowców i pośredników pracujących na 17 krajowych rynkach świeżych produktów żywnościowych. Bez zobowiązań dla sprzedaży hurtowej produktów farmaceutycznych. MT: bez zobowiązań dla usług świadczonych przez pośredników pobierających prowizję. BE, BG, CY, DE, DK, ES, FR, EL, IE, IT, LU, MT, NL, PL, PT, SK, UK: w przypadku usług w zakresie sprzedaży detalicznej bez zobowiązań, z wyjątkiem zamówień pocztowych.

¹ Usługi te, obejmujące CPC 62271, znajdują się w dziale USŁUGI W ZAKRESIE ENERGII pod pozycją 18.D.

² Nie obejmuje usług konserwacji i naprawy, które znajdują się w dziale USŁUGI BIZNESOWE pod pozycjami 1.B. i 1.F.I).

³ Sprzedaż detaliczna produktów farmaceutycznych oraz towarów medycznych i ortopedycznych znajduje się w dziale WOLNE ZAWODY pod pozycją 1.A.k).

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
5. USŁUGI W ZAKRESIE EDUKACJI (jedynie usługi finansowane ze źródeł prywatnych. Dla większej pewności, usługi, które otrzymują publiczne finansowanie lub pomoc państwa w jakiejkolwiek formie, nie są uważane za usługi finansowane ze środków prywatnych)	
A. Usługi szkolnictwa podstawowego (CPC 921)	Dla sposobu 1 BG, CY, FI, FR, HR, IT, MT, RO, SE, SI: bez zobowiązań IT: wymóg obywatelstwa dla usługodawców starających się o uprawnienia do wydawania dyplomów uznawanych przez państwo. Dla sposobu 2 CY, FI, HR, MT, RO, SE, SI: bez zobowiązań. Dla sposobów 1 oraz 2 FR: wymóg obywatelstwa dla nauczycieli placówek oświatowych finansowanych ze środków prywatnych. Obywatele innych państw mogą jednak uzyskać zezwolenie na nauczanie od odpowiednich organów. Obywatele innych państw mogą też uzyskać zezwolenie na założenie i prowadzenie placówki oświatowej. Zezwoleń tego typu udziela się według uznania. (CPC 921).
B. Usługi szkolnictwa średniego (CPC 922)	Dla sposobu 1 BG, CY, FI, FR, HR, IT, MT, RO, SE: bez zobowiązań IT: wymóg obywatelstwa dla usługodawców starających się o uprawnienia do wydawania dyplomów uznawanych przez państwo. Dla sposobu 2 CY, FI, MT, RO, SE: bez zobowiązań.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
	Dla sposobów 1 oraz 2 FR: wymóg obywatelstwa dla nauczycieli placówek oświatowych finansowanych ze środków prywatnych. Obywatele innych państw mogą jednak uzyskać zezwolenie na nauczanie od odpowiednich organów. Obywatele innych państw mogą też uzyskać zezwolenie na założenie i prowadzenie placówki oświatowej. Zezwoleń tego typu udziela się według uznania. (CPC 922). LV: bez zobowiązań dla usług edukacyjnych związanych ze szkolnictwem zawodowym i technicznym na poziomie średnim dla uczniów niepełnosprawnych (CPC 9224).
C. Usługi szkolnictwa wyższego (CPC 923)	Dla sposobu 1 AT, BG, CY, FI, MT, RO, SE: bez zobowiązań. IT: wymóg obywatelstwa dla usługodawców starających się o uprawnienia do wydawania dyplomów uznawanych przez państwo. ES, IT: test potrzeb ekonomicznych w przypadku zakładania prywatnych uniwersytetów upoważnionych do wydawania uznawanych dyplomów lub przyznawania uznawanych stopni naukowych. Odpowiednia procedura obejmuje konsultację z parlamentem. Główne kryteria: zaludnienie i gęstość rozmieszczenia istniejących placówek. Dla sposobu 2 AT, BG, CY, FI, MT, RO, SE: bez zobowiązań. Dla sposobów 1 oraz 2 CZ, SK: bez zobowiązań dla usług szkolnictwa wyższego, z wyjątkiem usług w zakresie edukacji technicznej i zawodowej na poziomie pomaturalnym (CPC 92310). FR: wymóg obywatelstwa dla nauczycieli placówek oświatowych finansowanych ze środków prywatnych. Obywatele innych państw mogą jednak uzyskać zezwolenie na nauczanie od odpowiednich organów. Obywatele innych państw mogą też uzyskać zezwolenie na założenie i prowadzenie placówki oświatowej. Zezwoleń tego typu udziela się według uznania. (CPC 923).

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
D. Usługi kształcenia dorosłych (CPC 924)	Dla sposobów 1 oraz 2 CY, FI, MT, RO, SE: bez zobowiązań. AT: bez zobowiązań dla usług kształcenia dorosłych za pomocą programów radiowych lub telewizyjnych.
E. Usługi w zakresie pozostałych form kształcenia (CPC 929)	Dla sposobów 1 oraz 2 UE: bez zobowiązań.
6. USŁUGI W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA	
A. Usługi związane ze ściekami (CPC 9401) ¹ B. Gospodarka odpadami stałymi/niebezpiecznymi, wyłączając transgraniczny transport odpadów niebezpiecznych a) Usługi w zakresie wywozu i zagospodarowywania śmieci i odpadów (CPC 9402) b) Usługi sanitarne i pokrewne (CPC 9403) C. Usługi w zakresie ochrony powietrza i klimatu (CPC 9404) ² D. Usługi rekultywacji i oczyszczania gleby i wody a) Uzdatnianie, rekultywacja zanieczyszczonej/skażonej gleby i wody (część CPC 94060) ³ E. Usługi w zakresie ochrony przed hałasem i wibracjami (CPC 9405) F. Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu a) Usługi w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu (część CPC 9406) G. Pozostałe usługi w zakresie ochrony środowiska i usługi	Dla sposobu 1 UE: bez zobowiązań, z wyjątkiem usług konsultingu. Dla sposobu 2 bez ograniczeń

¹ Odpowiada usługom kanalizacyjnym.

² Odpowiada usługom oczyszczania spalin.

³ Odpowiada częściom pozycji „Usługi związane z ochroną przyrody i krajobrazu”.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
pomocnicze (CPC 94090)	

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
7. USŁUGI FINANSOWE	
A. Usługi ubezpieczeniowe i związane z ubezpieczeniami	Dla sposobów 1 oraz 2 AT, BE, CZ, DE, DK, ES, FI, FR, EL, HR, HU, IE, IT, LU, NL, PL, PT, RO, SK, SE, SI, UK: bez zobowiązań dla bezpośrednich usług ubezpieczeniowych, z wyjątkiem ubezpieczenia od ryzyka odnoszącego się do: (i) żeglugi morskiej i zarobkowego transportu lotniczego oraz lotów kosmicznych i transportu ładunków w przestrzeni kosmicznej (włączając satelity), przy czym ubezpieczenie to obejmuje niektóre lub wszystkie z następujących pozycji: transportowane towary, pojazd transportujący towary oraz wszelką odpowiedzialność z nimi związaną; oraz (ii) towarów w tranzycie międzynarodowym. AT: działalność promocyjna i pośrednictwo w imieniu spółki zależnej niemającej siedziby w Unii lub oddziału niemającego siedziby w Austrii (z wyjątkiem reasekuracji i retrocesji) są zabronione. Obowiązkowe ubezpieczenia lotnicze, z wyjątkiem ubezpieczenia międzynarodowego zarobkowego transportu lotniczego, mogą zostać zagwarantowane wyłącznie przez spółkę zależną mającą siedzibę w Unii lub przez oddział mający siedzibę w Austrii. DK: obowiązkowe ubezpieczenia lotnicze mogą zostać zagwarantowane jedynie przez przedsiębiorstwa mające siedzibę w Unii. Osoby i przedsiębiorstwa (w tym zakłady ubezpieczeń) inne niż zakłady ubezpieczeń, które uzyskały zezwolenie na mocy duńskiego prawa lub ze strony organów duńskich, nie mogą w celach handlowych w Danii uczestniczyć w realizacji ubezpieczeń bezpośrednich wobec osób zamieszkujących w Danii, statków duńskich lub nieruchomości w Danii.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
	DE: obowiązkowe ubezpieczenia lotnicze mogą zostać zagwarantowane jedynie przez spółkę zależną mającą siedzibę w Unii lub przez oddział mający siedzibę w Niemczech. Jeżeli zagraniczny zakład ubezpieczeń zarejestrował oddział w Niemczech, może on zawierać umowy ubezpieczeniowe w Niemczech odnoszące się do transportu międzynarodowego wyłącznie za pośrednictwem oddziału mającego siedzibę w Niemczech. FR: ubezpieczenia od ryzyka w zakresie transportu naziemnego mogą być realizowane jedynie przez firmy ubezpieczeniowe mające siedzibę w Unii. IT: ubezpieczenie transportu towarów, ubezpieczenie pojazdów jako takich i ubezpieczenie od odpowiedzialności dotyczące ryzyka na terytorium Włoch może zostać zagwarantowane wyłącznie przez zakłady ubezpieczeń mające siedzibę w Unii. Zastrzeżenie to nie ma zastosowania do transportu międzynarodowego obejmującego przywóz do Włoch. PL: bez zobowiązań dla reasekuracji i retrocesji, z wyjątkiem ubezpieczenia towarów w handlu międzynarodowym. PT: polisy ubezpieczeń w zakresie transportu lotniczego i morskiego, obejmujące towary, statki powietrzne, kadłuby i odpowiedzialność cywilną mogą być wystawiane jedynie przez przedsiębiorstwa mające siedzibę w UE; jedynie osoby i przedsiębiorstwa mające siedzibę w UE mogą działać w charakterze pośredników w zakresie takiej działalności ubezpieczeniowej w Portugalii. RO: reasekuracja na rynku międzynarodowym jest dozwolona tylko w przypadku, gdy ryzyko będące przedmiotem reasekuracji nie może być zlokalizowane na rynku krajowym.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
	Dla sposobu 1 AT, BE, BG, CZ, DE, DK, ES, FI, FR, EL, HR, HU, IE, IT, LU, NL, PT, RO, SK, SE, SI, UK: bez zobowiązań dla bezpośrednich usług pośrednictwa ubezpieczeniowego, z wyjątkiem ubezpieczenia od ryzyka odnoszącego się do: (i) żeglugi morskiej i zarobkowego transportu lotniczego oraz lotów kosmicznych i transportu ładunków w przestrzeni kosmicznej (włączając satelity), przy czym ubezpieczenie to obejmuje niektóre lub wszystkie z następujących pozycji: transportowane towary, pojazd transportujący towary oraz wszelką odpowiedzialność z nimi związaną; oraz (ii) towarów w tranzycie międzynarodowym. PL: bez zobowiązań dla reasekuracji, retrocesji i ubezpieczenia, z wyjątkiem reasekuracji, retrocesji i ubezpieczenia od ryzyka odnoszącego się do: a) żeglugi morskiej i zarobkowego transportu lotniczego oraz lotów kosmicznych i transportu ładunków w przestrzeni kosmicznej (włączając satelity), przy czym ubezpieczenie to obejmuje niektóre lub wszystkie z następujących pozycji: transportowane towary, pojazd transportujący towary oraz wszelką odpowiedzialność z nimi związaną; oraz b) towarów w tranzycie międzynarodowym. BG: bez zobowiązań dla ubezpieczeń bezpośrednich, z wyjątkiem usług świadczonych przez usługodawców zagranicznych na rzecz podmiotów zagranicznych na terytorium Republiki Bułgarii. Bez zobowiązań dla ubezpieczeń depozytów i podobnych programów odszkodowań oraz obowiązkowych programów ubezpieczeń. Ubezpieczenia transportowe obejmujące towary, ubezpieczenia pojazdów jako takich oraz ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej w zakresie ryzyka zlokalizowanego w Republice Bułgarii nie mogą być gwarantowane bezpośrednio przez zagraniczne zakłady ubezpieczeń. Zagraniczny zakład ubezpieczeń może zawierać umowy ubezpieczeniowe wyłącznie za pośrednictwem oddziału.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
	CY, LV, MT: bez zobowiązań dla bezpośrednich usług ubezpieczeniowych, z wyjątkiem ubezpieczenia od ryzyka odnoszącego się do: (i) żeglugi morskiej i zarobkowego transportu lotniczego oraz lotów kosmicznych i transportu ładunków w przestrzeni kosmicznej (włączając satelity), przy czym ubezpieczenie to obejmuje niektóre lub wszystkie z następujących pozycji: transportowane towary, pojazd transportujący towary oraz wszelką odpowiedzialność z nimi związaną; oraz (ii) towarów w tranzycie międzynarodowym. LT: bez zobowiązań dla bezpośrednich usług ubezpieczeniowych, z wyjątkiem ubezpieczenia od ryzyka odnoszącego się do: (i) żeglugi morskiej i zarobkowego transportu lotniczego oraz lotów kosmicznych i transportu ładunków w przestrzeni kosmicznej (włączając satelity), przy czym ubezpieczenie to obejmuje niektóre lub wszystkie z następujących pozycji: transportowane towary, pojazd transportujący towary oraz wszelką odpowiedzialność z nimi związaną; oraz (ii) towarów w tranzycie międzynarodowym, z wyjątkiem transportu lądowego, jeżeli ryzyko znajduje się na Litwie. BG, LV, LT: bez zobowiązań dla usług pośrednictwa ubezpieczeniowego. PL: bez zobowiązań dla pośredników usług w zakresie reasekuracji, retrocesji i ubezpieczenia. FI: wyłącznie ubezpieczyciele mający główną siedzibę w UE lub oddział w Finlandii mogą oferować bezpośrednie usługi ubezpieczeniowe (w tym koasekurację). Świadczenie usług brokerów ubezpieczeniowych podlega wymogowi stałego miejsca prowadzenia działalności w UE.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
	HU: świadczenie usług w zakresie ubezpieczeń bezpośrednich na terytorium Węgier przez zakłady ubezpieczeń niemające siedziby w UE dozwolone jest tylko za pośrednictwem oddziału zarejestrowanego na Węgrzech. IT: bez zobowiązań dla zawodu aktuarusza. SE: świadczenie usług w zakresie ubezpieczeń bezpośrednich jest dopuszczalne wyłącznie poprzez usługodawcę świadczącego usługi ubezpieczeniowe posiadającego zezwolenie w Szwecji i pod warunkiem że zagraniczny usługodawca i szwedzki zakład ubezpieczeń należą do tej samej grupy firm lub zawarły umowę o współpracy. ES: w przypadku usług aktuarialnych, wymóg w zakresie miejsca zamieszkania i trzyletnie doświadczenie w tym zakresie. Dla sposobu 2 AT, BE, BG, CZ, CY, DE, DK, ES, FI, FR, EL, HR, HU, IE, IT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SE, SI, UK: bez zobowiązań dla usług pośrednictwa. BG: w przypadku ubezpieczeń bezpośrednich bułgarskie osoby fizyczne i prawne, jak również osoby zagraniczne, które prowadzą działalność gospodarczą na terytorium Republiki Bułgarii, mogą zawierać umowy ubezpieczeniowe dotyczące ich działalności w Bułgarii tylko z usługodawcami, którzy posiadają zezwolenia na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej na terytorium Bułgarii. Odszkodowania wynikające z takich umów są wypłacane w Bułgarii. Bez zobowiązań dla ubezpieczeń depozytów i podobnych programów odszkodowań oraz obowiązkowych programów ubezpieczeń. IT: ubezpieczenie transportu towarów, ubezpieczenie pojazdów jako takich i ubezpieczenie od odpowiedzialności dotyczące ryzyka na terytorium Włoch może zostać zagwarantowane wyłącznie przez zakłady ubezpieczeń mające siedzibę w Unii. Zastrzeżenie to nie ma zastosowania do transportu międzynarodowego obejmującego przywóz do Włoch. PL: bez zobowiązań dla usług reasekuracji, retrocesji i ubezpieczenia, z wyjątkiem reasekuracji, retrocesji i ubezpieczenia od ryzyka towarów w handlu międzynarodowym.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
B. Usługi bankowe i pozostałe usługi finansowe (z wyłączeniem ubezpieczeń)	Dla sposobów 1 oraz 2 LT: zastrzega się prawo do wymagania obecności handlowej w odniesieniu do zarządzania funduszami emerytalnymi, a także by przynajmniej jedna osoba z kierownictwa administracji banku posiadała stałe miejsce zamieszkania na Litwie oraz mówiła w języku litewskim. IT: bez zobowiązań w przypadku „consulenti finanziari” (doradców finansowych). EE: przy przyjmowaniu depozytów: wymóg uzyskania zezwolenia od estońskiej Komisji Nadzoru Finansowego oraz rejestracji działalności jako spółki akcyjnej, spółki zależnej lub oddziału zgodnie z przepisami prawa estońskiego. IE: zastrzega się prawo do stosowania następujących wymogów: w przypadku systemów zbiorowego inwestowania tworzonych jako fundusze powiernicze i przedsiębiorstwa o zmiennym kapitale (innych niż przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe, UCITS) należy zarejestrować przedsiębiorstwo powiernicze lub depozytariuszowe i zarządzające w Irlandii lub w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej (nie jest dozwolona forma oddziału). W przypadku inwestycyjnych spółek komandytowych przynajmniej jeden komplementariusz musi być zarejestrowany w Irlandii. W celu funkcjonowania jako członek giełdy papierów wartościowych w Irlandii, dany podmiot musi : a) być upoważniony w Irlandii, co wymaga, aby był on zarejestrowany lub był spółką osobową, z główną/prawną siedzibą w Irlandii, lub b) być upoważniony w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej zgodnie z dyrektywą UE w sprawie inwestycji i usług.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
	PL: w przypadku dostarczania i przekazywania informacji finansowych, przetwarzania danych finansowych i dostarczania związanego z tym oprogramowania: wymóg korzystania z publicznej sieci telekomunikacyjnej lub sieci innego autoryzowanego operatora. Dla sposobu 1 AT, BE, BG, CZ, CY, DE, DK, ES, FI, FR, EL, HR, HU, IE, IT, LU, NL, PL, PT, SK, SE, UK: bez zobowiązań, z wyjątkiem dostarczania informacji finansowych oraz przetwarzania danych finansowych oraz usług doradczych i innych usług wspomagających, wyłączając pośrednictwo. BE: w celu świadczenia usług w zakresie doradztwa inwestycyjnego wymagane jest w Belgii założenie przedsiębiorstwa BG: mogą być stosowane ograniczenia i warunki dotyczące korzystania z sieci telekomunikacyjnych. CY: bez zobowiązań, z wyjątkiem obrotu zbywalnymi papierami wartościowymi, dostarczania informacji finansowych, przetwarzania danych finansowych oraz usług doradczych i innych usług wspomagających, wyłączając pośrednictwo. EE: założenie specjalistycznej spółki zarządzającej jest wymagane w celu realizacji czynności związanych z zarządzaniem funduszami inwestycyjnymi. Wyłącznie przedsiębiorstwa posiadające siedzibę statutową w Unii mogą działać jako depozytariusze aktywów funduszy inwestycyjnych. LT: założenie specjalistycznej spółki zarządzającej jest wymagane w celu realizacji czynności związanych z zarządzaniem funduszami inwestycyjnymi. Wyłącznie przedsiębiorstwa posiadające siedzibę statutową lub oddział na Litwie mogą działać jako depozytariusze aktywów funduszy inwestycyjnych.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
	IE: świadczenie usług inwestycyjnych lub zapewnianie doradztwa w zakresie inwestycji wymaga: I) uzyskania zezwolenia w Irlandii, które normalnie wymaga, aby podmiot został zarejestrowany lub był spółką osobową lub wyłącznym podmiotem gospodarczym, w każdym przypadku posiadającym siedzibę główną/statutową w Irlandii (zezwolenie nie może być wymagane w niektórych przypadkach, np. jeżeli usługodawca państwa trzeciego nie posiada obecności handlowej w Irlandii oraz usługa nie jest świadczona dla osób prywatnych); albo II) zezwolenia w innym państwie członkowskim, zgodnie z dyrektywą UE w sprawie usług inwestycyjnych. LV: bez zobowiązań, z wyjątkiem dostarczania informacji finansowych oraz usług doradczych i innych usług wspomagających, wyłączając pośrednictwo. MT: bez zobowiązań, z wyjątkiem przyjmowania depozytów, udzielania wszelkiego rodzaju pożyczek i kredytów, dostarczania informacji finansowych, przetwarzania danych finansowych oraz usług doradczych i innych usług wspomagających, wyłączając pośrednictwo. PL: w przypadku dostarczania i przekazywania informacji finansowych, przetwarzania danych finansowych i dostarczania związanego z tym oprogramowania: wymóg korzystania z publicznej sieci telekomunikacyjnej, lub sieci innego autoryzowanego operatora. RO: bez zobowiązań w przypadku leasingu finansowego, obrotu instrumentami rynku pieniężnego, walutami obcymi, instrumentami pochodnymi, instrumentami opartymi na kursach walutowych i stopach procentowych, zbywalnymi papierami wartościowymi i innymi negocjowalnymi instrumentami i aktywami finansowymi, w przypadku udziału w emisji wszystkich rodzajów papierów wartościowych, zarządzania aktywami oraz usług rozrachunkowych i rozliczeniowych w odniesieniu do aktywów finansowych. Płatności i usługi transferu środków pieniężnych dozwolone są wyłącznie poprzez bank mający siedzibę w Rumunii.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
	SI: bez zobowiązań, z wyjątkiem udzielania wszelkiego rodzaju kredytów i pożyczek, przyjmowania gwarancji i zobowiązań ze strony zagranicznych instytucji kredytowych przez krajowe osoby prawne i wyłącznych właścicieli, dostarczania i przekazywania informacji finansowych oraz przetwarzania danych finansowych i udostępniania związanego z nimi oprogramowania przez usługodawców świadczących inne usługi finansowe, doradztwa i innych pomocniczych usług finansowych w odniesieniu do wszystkich tych rodzajów działalności, w tym badań zdolności kredytowej i analizy kredytowej, badań i doradztwa w odniesieniu do inwestycji i tworzenia portfela aktywów oraz doradztwa w zakresie nabywania oraz restrukturyzacji i strategii przedsiębiorstw. Wymagana obecność handlowa. SI: plany emerytalne mogą być oferowane przez wspólny fundusz emerytalny (który nie jest osobą prawną i w związku z tym jest zarządzany przez zakład ubezpieczeń, bank lub towarzystwo emerytalne), towarzystwo emerytalne lub zakład ubezpieczeń. Ponadto plany emerytalne mogą być oferowane przez podmioty oferujące plany emerytalne założone zgodnie z przepisami mającymi zastosowanie w państwie członkowskim UE. HU: spółki spoza EOG mogą świadczyć usługi finansowe lub prowadzić działalność pomocniczą wobec usług finansowych wyłącznie za pośrednictwem węgierskiego oddziału. Dla sposobu 2 BG: mogą być stosowane ograniczenia i warunki dotyczące korzystania z sieci telekomunikacyjnych.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
8. USŁUGI W ZAKRESIE OCHRONY ZDROWIA I USŁUGI SPOŁECZNE (jedynie usługi finansowane ze źródeł prywatnych. Dla większej pewności, usługi, które otrzymują publiczne finansowanie lub pomoc państwa w jakiejkolwiek formie, nie są uważane za usługi finansowane ze środków prywatnych)	
A. Usługi szpitalne (CPC 9311)	Dla sposobów 1 oraz 2
B. Usługi pogotowia ratunkowego (CPC 93192)	FR: bez zobowiązań w zakresie usług analiz i testów laboratoryjnych finansowanych ze środków prywatnych (część 9311).
C. Usługi placówek opieki zdrowotnej zapewniających zakwaterowanie inne niż usługi szpitalne (CPC 93193)	Dla sposobu 1 AT, BE, BG, DE, CY, CZ, DK, ES, EE, FI, FR, EL, IE, IT, LV, LT, MT, LU, NL, PL, PT, RO, SI, SE, SK, UK: bez zobowiązań. HR: bez zobowiązań, z wyłączeniem telemedycyny. Dla sposobu 2 bez ograniczeń
D. Usługi społeczne - Wszystkie państwa członkowskie z wyjątkiem AT, EE, LT i LV: wyłącznie usługi związane z domami rekonwalescencji i opieki społecznej oraz domami spokojnej starości. - AT, EE i LV: wszystkie usługi objęte CPC 933.	Dla sposobu 1 UE: bez zobowiązań. Dla sposobu 2 CZ, FI, HU, LT, MT, PL, SE, SI, SK: bez zobowiązań.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
9. USŁUGI ZWIĄZANE Z TURYSTYKĄ I PODRÓŻAMI	
A. Hotele, restauracje i catering (CPC 641, CPC 642 i CPC 643) wyłączając catering w środkach transportu lotniczego ¹	Dla sposobu 1 AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, FR, EL, IE, IT, LV, LT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SI, SE, UK: bez zobowiązań. HR: bez zobowiązań. Dla sposobu 2 bez ograniczeń
B. Usługi biur podróży i organizatorów wyjazdów grupowych (włącznie z pilotami wycieczek) (CPC 7471)	Dla sposobu 1 BG, CY, HU: bez zobowiązań. CY: wymóg obywatelstwa. Zagraniczni dostawcy usług muszą być reprezentowani przez biuro podróży posiadające siedzibę statutową na Cyprze. LT: świadczenie usług organizatorów wyjazdów grupowych uwarunkowane jest założeniem działalności na Litwie oraz zezwoleniem wydanym przez Litewski Państwowy Departament Turystyki. Dla sposobu 2 bez ograniczeń
C. Usługi przewodników turystycznych (CPC 7472)	Dla sposobu 1 BG, CY, CZ, HU, IT, LT, MT, PL, SK, SI: bez zobowiązań. IT: przewodnicy turystyczni z państw niebędących członkami UE muszą uzyskać specjalną licencję danego regionu, aby wykonywać zawód zawodowego przewodnika turystycznego. BG, CY, EL, ES: wymóg obywatelstwa UE w odniesieniu do świadczenia usług przewodników turystycznych. Dla sposobu 2 bez ograniczeń

¹ Catering w środkach transportu lotniczego znajduje się w dziale USŁUGI POMOCNICZE W BRANŻY TRANSPORTOWEJ pod pozycją 12.D.a) Usługi obsługi naziemnej.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
10. USŁUGI W ZAKRESIE REKREACJI, KULTURY I SPORTU (inne niż usługi audiowizualne)	
A. Usługi rozrywkowe (obejmujące między innymi teatr, koncerty na żywo, cyrk i dyskoteki) (CPC 9619)	Dla sposobu 1 BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, EE, FI, FR, EL, HR, HU, IE, IT, LV, LT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SI, UK: bez zobowiązań. Dla sposobu 2 CY, CZ, FI, HR, MT, PL, RO, SK, SI: bez zobowiązań. BG: bez zobowiązań, z wyjątkiem usług rozrywkowych producentów teatralnych, zespołów muzycznych oraz orkiestr (CPC 96191); usług świadczonych przez autorów, kompozytorów, rzeźbiarzy, artystów estradowych i innych artystów indywidualnych (CPC 96192); pomocniczych usług związanych z teatrem (CPC 96193). EE: bez zobowiązań w przypadku innych usług rozrywkowych (CPC 96199), z wyjątkiem usług kinowych. LT, LV: bez zobowiązań, z wyjątkiem działalności prowadzenia kin (część CPC 96199).
B. Usługi agencji informacyjnych i prasowych (CPC 962)	Dla sposobu 1 BG, CY, CZ, EE, HU, LT, MT, RO, PL, SI, SK: bez zobowiązań. Dla sposobu 2 BG, CY, CZ, HU, LT, MT, PL, RO, SI, SK: bez zobowiązań.
C. Usługi bibliotek, archiwów, muzeów oraz pozostałe usługi w zakresie kultury (CPC 963)	Dla sposobów 1 oraz 2 BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, EE, FI, FR, HR, EL, HU, IE, IT, LT, LV, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SI, SE, UK: bez zobowiązań

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
D. Usługi związane ze sportem (CPC 9641)	Dla sposobów 1 oraz 2 AT: bez zobowiązań dla usług szkół narciarskich i przewodników górskich. BG, CZ, LV, MT, PL, RO, SK: bez zobowiązań. Dla sposobu 1 CY, EE, HR: bez zobowiązań.
E. Usługi związane z działalnością parków rekreacyjnych i plaż (CPC 96491)	Dla sposobów 1 oraz 2 bez ograniczeń
11. USŁUGI TRANSPORTOWE	
A. Transport morski a) Międzynarodowy transport pasażerski (CPC 7211 bez krajowego transportu kabotażowego ¹). b) Międzynarodowy transport towarowy (CPC 7212 bez krajowego transportu kabotażowego ³⁰) ² .	Dla sposobów 1 oraz 2 UE: bez zobowiązań w odniesieniu do usług krajowego kabotażu morskiego. BG, CY, DE, EE, ES, FR, FI, EL, IT, LT, MT, PT, RO, SI, SE: usługi dowozowe na podstawie zezwolenia.

¹ Bez uszczerbku dla zakresu działalności, który może zostać uznany jako „kabotaż” na podstawie odpowiedniego ustawodawstwa krajowego, niniejszy wykaz nie obejmuje krajowego transportu kabotażowego, który przyjęty jest jako obejmujący przewozy pasażerskie lub przewozy towarów między portem lub punktem znajdującym się w państwie członkowskim UE a innym portem lub punktem znajdującym się w tym samym państwie członkowskim, w tym na jego szelfie kontynentalnym zgodnie z Konwencją ONZ o prawie morza, oraz ruch rozpoczynający się i kończący w tym samym porcie znajdującym się w państwie członkowskim UE.

² W tym usługi dowozowe i transport sprzętu przez dostawców usług w zakresie międzynarodowych przewozów towarowych pomiędzy portami znajdującymi się w tym samym państwie, jeżeli nie ma to wpływu na dochody.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
B. Transport wodny śródlądowy a) Transport pasażerski (CPC 7221 bez krajowego transportu kabotażowego³⁰). b) Transport towarowy (CPC 7222 bez krajowego transportu kabotażowego³⁰).	Dla sposobów 1 oraz 2 UE: bez zobowiązań w odniesieniu do usług krajowego kabotażu na śródlądowych drogach wodnych. Środki oparte na istniejących lub przyszłych umowach dotyczących dostępu do śródlądowych dróg wodnych (włączając umowy dotyczące połączenia Ren-Men-Dunaj) zastrzegają niektóre prawa dotyczące ruchu dla podmiotów gospodarczych zlokalizowanych w danych państwach i spełniających kryteria obywatelstwa dotyczące własności. Z zastrzeżeniem rozporządzeń wykonawczych do Konwencji z Mannheim w sprawie żeglugi po Renie. UE: usługi transportu towarowego lub pasażerskiego śródlądowymi drogami wodnymi mogą być świadczone wyłącznie przez podmiot, który spełnia następujące warunki: a) podmiot ten ma swoją siedzibę w państwie członkowskim; b) jest w tym państwie upoważniony do prowadzenia (międzynarodowego) transportu towarowego lub pasażerskiego śródlądowymi drogami wodnymi; oraz c) używa statków zarejestrowanych w państwie członkowskim lub posiadających certyfikat członkostwa we flocie państwa członkowskiego. Właścicielami statków muszą być ponadto osoby fizyczne posiadające miejsce zamieszkania w państwie członkowskim, które są obywatelami państwa członkowskiego, lub osoby prawne zarejestrowane w jednym z państw członkowskich UE. W drodze wyjątku można zezwolić na odstępstwo od wymogu dotyczącego większościowego udziału. W Hiszpanii, Szwecji i Finlandii nie ma prawnego rozróżnienia na wody morskie i śródlądowe drogi wodne. Do śródlądowych dróg wodnych zastosowanie mają przepisy dotyczące transportu morskiego. AT: wymagana jest rejestracja przedsiębiorstwa lub stała siedziba w Austrii. BG, CY, CZ, EE, FI, HU, HR, LT, MT, RO, SE, SI, SK: bez zobowiązań.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
C. Transport kolejowy a) Transport pasażerski (CPC 7111) b) Transport towarowy (CPC 7112)	Dla sposobu 1 UE: bez zobowiązań. Dla sposobu 2 bez ograniczeń
D. Transport drogowy a) Transport pasażerski (CPC 7121 i CPC 7122) b) Transport towarowy (CPC 7123, wyłączając samodzielny transport przesyłek pocztowych i kurierskich ¹).	Dla sposobu 1 UE: bez zobowiązań (wyłączając samodzielny transport przesyłek pocztowych i kurierskich). Dla sposobu 2 bez ograniczeń
E. Transport rurociągami towarów innych niż paliwo ² (CPC 7139)	Dla sposobu 1: UE: bez zobowiązań. Dla sposobu 2: AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, EE, FI, FR, EL, IE, IT, LV, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SI, SE, UK: bez zobowiązań.

¹ Część CPC 71235, która znajduje się w dziale USŁUGI KOMUNIKACYJNE pod pozycją 2.A. Usługi pocztowe i kurierskie.

² Transport paliwa rurociągami znajduje się w dziale USŁUGI W ZAKRESIE ENERGII pod pozycją 13.B.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
12. USŁUGI POMOCNICZE W BRANŻY TRANSPORTOWEJ¹	
A. Usługi pomocnicze w branży transportu morskiego a) Usługi w zakresie przeładunku towarów przewożonych drogą morską b) Usługi w zakresie przechowywania i magazynowania (część CPC 742) c) Usługi w zakresie odprawy celnej d) Usługi w zakresie obsługi stacji kontenerowej i magazynowania e) Usługi agencji morskich f) Usługi spedycji morskiej g) Najem statków z załogą (CPC 7213) h) Usługi związane z pchaniem i holowaniem (CPC 7214) i) Usługi wspierające w branży transportu morskiego (część CPC 745) j) Pozostałe usługi wspierające i pomocnicze (część CPC 749)	Dla sposobów 1 oraz 2 UE: bez zobowiązań dla usług w zakresie odprawy celnej, usług związanych z pchaniem i holowaniem oraz usług pilotażowych i usług cumowniczych. Dla sposobu 1: UE: bez zobowiązań w przypadku usług w zakresie przeładunku towarów przewożonych drogą morską i usług w zakresie obsługi stacji kontenerowej i magazynowania. AT, BG, CY, CZ, DE, EE, HU, LT, MT, PL, RO, SK, SI, SE: bez zobowiązań dla najmu statków z załogą. BG: bez zobowiązań. AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, FI, FR, EL, IE, IT, LT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SI, SE, UK: bez zobowiązań dla usług w zakresie przechowywania i magazynowania. HR: bez zobowiązań z wyjątkiem usług agencji transportu towarowego. FI: usługi pomocnicze w branży transportu morskiego mogą być świadczone jedynie przez jednostki pływające pod banderą fińską. Dla sposobu 2 bez ograniczeń

¹ Nie obejmuje usług w zakresie konserwacji i naprawy sprzętu transportowego, które znajdują się w dziale USŁUGI BIZNESOWE pod pozycjami 1.F. I) 1 do 1.F.I) 4.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
B. Usługi pomocnicze w branży transportu śródlądowymi drogami wodnymi a) Usługi przeładunku towarów (część CPC 741) b) Usługi w zakresie przechowywania i magazynowania (część CPC 742) c) Usługi agencji transportu towarowego (część CPC 748) d) Najem statków z załogą (CPC 7223) e) Usługi związane z pchaniem i holowaniem (CPC 7224) f) Usługi wspierające w branży transportu śródlądowymi drogami wodnymi (część CPC 745) g) Pozostałe usługi wspierające i pomocnicze (część CPC 749)	Dla sposobów 1 oraz 2 UE: środki oparte na istniejących lub przyszłych umowach dotyczących dostępu do śródlądowych dróg wodnych (włączając umowy dotyczące połączenia Ren-Men-Dunaj) zastrzegające niektóre prawa dotyczące ruchu dla podmiotów gospodarczych zlokalizowanych w danych państwach i spełniających kryteria obywatelstwa dotyczące własności. Rozporządzenia wykonawcze do Konwencji z Mannheim w sprawie żeglugi po Renie. UE: bez zobowiązań dla usług w zakresie odprawy celnej, usług związanych z pchaniem i holowaniem oraz usług pilotażowych i usług cumowniczych. HR: bez zobowiązań z wyjątkiem usług agencji transportu towarowego. Dla sposobu 1 AT: bez zobowiązań w przypadku wynajmu statków z załogą, usług związanych z pchaniem i holowaniem, usług pilotażowych i cumowniczych, usług pomocy nawigacyjnej oraz usług w zakresie eksploatacji portów i dróg wodnych. BG, CY, CZ, DE, EE, FI, HU, LV, LT, MT, RO, SK, SI, SE: bez zobowiązań dla najmu statków z załogą. BG: zakaz bezpośredniego tworzenia oddziałów (w przypadku świadczenia usług pomocniczych dla transportu wodnego wymagana jest rejestracja przedsiębiorstwa). Udziały w przedsiębiorstwach bułgarskich ograniczone są do 49 procent.
C. Usługi pomocnicze w branży transportu kolejowego a) Usługi przeładunku towarów (część CPC 741) b) Usługi w zakresie przechowywania i magazynowania (część CPC 742) c) Usługi agencji transportu towarowego (część CPC 748) d) Usługi związane z pchaniem i holowaniem (CPC 7113) e) Usługi wspierające dla usług transportu kolejowego (CPC 743) f) Pozostałe usługi wspierające i pomocnicze (część CPC 749)	Dla sposobów 1 oraz 2 UE: bez zobowiązań dla usług w zakresie odprawy celnej oraz usług związanych z pchaniem i holowaniem. HR: bez zobowiązań z wyjątkiem usług agencji transportu towarowego. Dla sposobu 1 BG, CZ: zakaz bezpośredniego tworzenia oddziałów (w przypadku świadczenia usług pomocniczych dla transportu kolejowego wymagana jest rejestracja przedsiębiorstwa). Udziały w przedsiębiorstwach bułgarskich ograniczone są do 49 procent. Dla sposobu 2 bez ograniczeń

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
D. Usługi pomocnicze w branży transportu drogowego a) Usługi przeładunku towarów (część CPC 741) b) Usługi w zakresie przechowywania i magazynowania (część CPC 742) c) Usługi agencji transportu towarowego (część CPC 748) d) Najem użytkowych pojazdów drogowych z kierowcą (CPC 7124) e) Usługi wspierające dla usług transportu drogowego (CPC 744) f) Pozostałe usługi wspierające i pomocnicze (część CPC 749)	Dla sposobu 1 AT, BG, CY, CZ, DK, EE, HU, LV, LT, MT, PL, RO, SK, SI, SE: bez zobowiązań dla najmu użytkowych pojazdów drogowych z kierowcą. HR: bez zobowiązań z wyjątkiem usług agencji transportu towarowego i usług wspierających w branży transportu drogowego wymagających pozwolenia. SE: wymóg zobowiązujący utworzone podmioty do korzystania z pojazdów z rejestracją krajową. Dla sposobu 2 bez ograniczeń
D. Usługi pomocnicze w branży usług transportu lotniczego a) Usługi obsługi naziemnej (włączając usługi w zakresie cateringu)	Dla sposobu 1 UE: bez zobowiązań. BG: zakaz bezpośredniego tworzenia oddziałów (w przypadku świadczenia usług pomocniczych dla transportu lotniczego wymagana jest rejestracja przedsiębiorstwa). Dla sposobu 2 BG, CY, CZ, HR, HU, MT, PL, RO, SK, SI: bez zobowiązań.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
b) Usługi w zakresie przechowywania i magazynowania (część CPC 742)	Dla sposobów 1 oraz 2 bez ograniczeń Dla sposobu 1 BG: zakaz bezpośredniego tworzenia oddziałów (w przypadku świadczenia usług pomocniczych dla transportu lotniczego wymagana jest rejestracja przedsiębiorstwa).
c) Usługi agencji transportu towarowego (część CPC 748)	Dla sposobów 1 oraz 2 bez ograniczeń Dla sposobu 1 BG: obcokrajowcy mogą świadczyć usługi jedynie poprzez udział w bułgarskich przedsiębiorstwach z ograniczeniem do udziału w kapitale na poziomie 49 procent oraz poprzez oddziały.
d) Najem statków powietrznych z załogą (CPC 734)	Dla sposobów 1 oraz 2 UE: statki powietrzne używane przez przewoźników lotniczych Unii muszą być zarejestrowane w państwie członkowskim wydającym licencję przewoźnikowi lub w innym miejscu w Unii. Rejestracja może podlegać wymogowi, by statek powietrzny stanowił własność osoby fizycznej spełniającej szczególne kryteria obywatelstwa lub osoby prawnej spełniającej szczególne kryteria dotyczące własności i kontroli kapitału. W drodze wyjątku zagraniczny przewoźnik lotniczy może, w szczególnych okolicznościach, oddać w dzierżawę przewoźnikowi w UE statek powietrzny zarejestrowany poza UE, w celu zaspokojenia wyjątkowych potrzeb przewoźnika w UE, związanych ze zwiększonym zapotrzebowaniem sezonowym lub potrzebą pokonania trudności operacyjnych, które nie mogą być zaspokojone w racjonalny sposób przez dzierżawę statków powietrznych zarejestrowanych w UE, pod warunkiem uzyskania tymczasowego zezwolenia od państwa członkowskiego, które wydało licencję danemu przewoźnikowi w UE.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
e) Sprzedaż i marketing f) System rezerwacji komputerowej	Dla sposobów 1 oraz 2 UE: w przypadku gdy dostawcy usług systemu rezerwacji komputerowej (CRS) spoza UE nie zapewnią przewoźnikom lotniczym UE traktowania równoważnego ¹ temu, jakie zapewnia się w UE, lub w przypadku gdy przewoźnicy lotniczy spoza UE nie zapewnią dostawcom usług CRS UE traktowania równoważnego temu, jakie zapewnia się w UE, mogą zostać wprowadzone środki w celu zapewnienia równoważnego traktowania wobec, odpowiednio, przewoźników lotniczych spoza UE ze strony dostawców usług CRS w UE lub wobec dostawców usług CRS spoza UE ze strony przewoźników lotniczych w UE.
g) Usługi obsługi portów lotniczych.	Dla sposobu 1 UE: bez zobowiązań. Dla sposobu 2 bez ograniczeń
E. Usługi pomocnicze w branży transportu rurociągami towarów innych niż paliwo ² a) Usługi w zakresie przechowywania i magazynowania towarów innych niż paliwo transportowane rurociągami (część CPC 742)	Dla sposobu 1 AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, FI, FR, HR, EL, IE, IT, LT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SI, SE, UK: bez zobowiązań. Dla sposobu 2 bez ograniczeń

¹ „Równoważne traktowanie” oznacza traktowanie niedyskryminacyjne w stosunku do unijnych przewoźników lotniczych i unijnych dostawców usług CRS.

² Usługi pomocnicze w branży transportu paliwa rurociągami znajdują się w dziale USŁUGI W ZAKRESIE ENERGII pod pozycją 13.C.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
13. POZOSTAŁE USŁUGI TRANSPORTOWE	
Zapewnienie usługi transportu kombinowanego	Dla sposobu 1: UE, z wyjątkiem FI: wyłącznie przewoźnicy z siedzibą w państwie członkowskim, którzy spełniają warunki dostępu do zawodu i dostępu do rynku transportu towarów między państwami członkowskimi, mogą, w kontekście operacji transportu kombinowanego pomiędzy państwami członkowskimi, wykonywać początkowe lub końcowe odcinki transportu drogowego, stanowiące integralną część operacji transportu kombinowanego, obejmujące przekroczenie granicy lub nieobejmujące przekroczenia granicy. Zastosowanie mają ograniczenia dotyczące poszczególnych rodzajów transportu. Można przyjąć niezbędne środki w celu zapewnienia, by podatki od środków transportowych mające zastosowanie do pojazdów drogowych wykorzystywanych w transporcie kombinowanym były obniżane lub zwracane. Dla sposobu 2: BE, DE, DK, EL, ES, FI, FR, IE, IT, LU, NL, PT, UK: bez ograniczeń, bez uszczerbku dla ograniczeń określonych w wykazie zobowiązań dotyczących danego rodzaju transportu. AT, BG, CY, CZ, EE, HU, HR, LT, LV, MT, PL, RO, SE, SI, SK: bez zobowiązań.
14. USŁUGI W ZAKRESIE ENERGII	
A. Usługi związane z górnictwem (CPC 883) ¹	Dla sposobów 1 oraz 2 bez ograniczeń

¹ Obejmuje następujące usługi świadczone na podstawie wynagrodzenia lub umowy: usługi w zakresie doradztwa i konsultingu odnoszące się do górnictwa, przygotowanie terenu, montaż urządzeń wiertniczych, wiercenie, usługi dotyczące usuwania pozostałości z odwiertów, usługi związane z orurowaniem, zapewnianie i obsługa płuczki wiertniczej, kontrola ciał stałych, specjalne czynności wiertnicze wgłębne i roboty ratunkowe, geologia terenów odwiertów i kontrola odwiertu, usuwanie rdzenia, testowanie odwiertów, usługi w zakresie obsługi odwiertu urządzeniami liniowymi, zapewnianie i obsługa cieczy roboczych (solanek), dostawa i montaż urządzeń stosowanych przy opróbowaniu i zbrojeniu otworów wiertniczych, cementowanie (pompowanie ciśnieniowe), usługi stymulacji (szczelinowanie, kwasowanie oraz pompowanie ciśnieniowe), usługi w zakresie remontów kapitalnych i napraw otworów wiertniczych, zamykanie i likwidowanie otworów wiertniczych.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
B. Transport paliwa rurociągami (CPC 7131)	Dla sposobu 1 UE: bez zobowiązań. Dla sposobu 2: AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, EE, FI, FR, EL, IE, IT, LV, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SI, SE, UK: bez zobowiązań.
C. Usługi w zakresie przechowywania i magazynowania paliw transportowanych rurociągami (część CPC 742)	Dla sposobu 1 AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, FI, FR, HR, EL, IE, IT, LT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SI, SE, UK: bez zobowiązań. Dla sposobu 2 bez ograniczeń
D. Usługi w zakresie sprzedaży hurtowej paliw stałych, ciekłych i gazowych oraz produktów pochodnych (CPC 62271) oraz usługi w zakresie sprzedaży hurtowej energii elektrycznej, pary i gorącej wody	Dla sposobów 1 oraz 2 UE: bez zobowiązań dla usług w zakresie sprzedaży hurtowej paliwa silnikowego, energii elektrycznej, pary i gorącej wody.
E. Usługi w zakresie sprzedaży detalicznej paliwa silnikowego (CPC 613)	Dla sposobu 1 UE: bez zobowiązań. Dla sposobu 2 bez ograniczeń

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
F. Sprzedaż detaliczna oleju opałowego, gazu w butlach, węgla i drewna (CPC 63297) oraz usługi w zakresie sprzedaży detalicznej dotyczące energii elektrycznej, gazu (nie w butlach), pary i gorącej wody	Dla sposobów 1 oraz 2 UE: bez zobowiązań dla usług w zakresie sprzedaży detalicznej dotyczących paliwa silnikowego, energii elektrycznej, gazu (nie w butlach), pary i gorącej wody. Dla sposobu 1 BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, FR, EL, IE, IT, LU, MT, NL, PL, PT, SK, UK: bez zobowiązań dla sprzedaży detalicznej oleju opałowego, gazu w butlach, węgla i drewna, z wyjątkiem zamówień pocztowych. Dla sposobu 2 bez ograniczeń
G. Usługi związane z dystrybucją energii (CPC 887)	Dla sposobu 1 UE: bez zobowiązań, z wyjątkiem usług doradztwa. Dla sposobu 2 bez ograniczeń
15. POZOSTAŁE USŁUGI GDZIE INDZIEJ NIESKLASYFIKOWANE	
a) Usługi w zakresie prania, czyszczenia i farbowania (CPC 9701)	Dla sposobu 1 UE: bez zobowiązań. Dla sposobu 2 bez ograniczeń
b) Usługi fryzjerskie (CPC 97021)	Dla sposobu 1 UE: bez zobowiązań. Dla sposobu 2 bez ograniczeń

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
c) Zabiegi kosmetyczne, usługi manicure i pedicure (CPC 97022)	Dla sposobu 1 UE: bez zobowiązań. Dla sposobu 2 bez ograniczeń
d) Pozostałe usługi upiększające gdzie indziej niesklasyfikowane (CPC 97029)	Dla sposobu 1 UE: bez zobowiązań. Dla sposobu 2 bez ograniczeń
e) Usługi spa i masaże nieterapeutyczne, o ile wykonywane są jako usługi relaksacji fizycznej, a nie dla celów medycznych lub rehabilitacyjnych ¹ (CPC ver. 1.0 97230)	Dla sposobu 1 UE: bez zobowiązań. Dla sposobu 2 bez ograniczeń
g) Usługi w zakresie połączeń telekomunikacyjnych (CPC 7543)	Dla sposobów 1 oraz 2 bez ograniczeń

¹ Masaże terapeutyczne i usługi kuracji cieplnych znajdują się pod pozycjami: 1.A.h) „Usługi medyczne”, 1.A.j) 2 „Usługi świadczone przez pielęgniarki, fizjoterapeutów i personel paramedyczny” oraz „Usługi w zakresie ochrony zdrowia” (8.A i 8.C).

**ZASTRZEŻENIA UNII EUROPEJSKIEJ DOTYCZĄCE PERSONELU KLUCZOWEGO,
ABSOLWENTÓW ODBYWAJĄCYCH STAŻ
I SPRZEDAWCÓW USŁUG BIZNESOWYCH**

1. W poniższym wykazie zastrzeżeń podano rodzaje działalności gospodarczej zliberalizowane na podstawie art. 151 niniejszej Umowy, w odniesieniu do których mają zastosowanie ograniczenia dotyczące personelu kluczowego i absolwentów odbywających staż zgodnie z art. 154 niniejszej Umowy oraz sprzedawców usług biznesowych zgodnie z art. 155 niniejszej Umowy, i wymieniono takie ograniczenia. Poniższy wykaz składa się z następujących elementów:
 - a) pierwszej kolumny, wskazującej sektor lub podsektor, w którym mają zastosowanie ograniczenia; oraz
 - b) drugiej kolumny opisującej obowiązujące ograniczenia.

Jeżeli kolumna, o której mowa w lit. b), zawiera jedynie zastrzeżenia obowiązujące w określonych państwach członkowskich, państwa członkowskie niewymienione w niej przyjmują zobowiązania w danym sektorze bez zastrzeżeń (brak zastrzeżeń obowiązujących w określonych państwach członkowskich w danym sektorze pozostaje bez uszczerbku dla mogących obowiązywać zastrzeżeń horyzontalnych lub zastrzeżeń w danym sektorze w całej UE).

Unia Europejska nie podejmuje żadnych zobowiązań w stosunku do personelu kluczowego, absolwentów odbywających staż i sprzedawców usług biznesowych, którzy nie są przedmiotem liberalizacji (brak zobowiązań) zgodnie z art. 144 niniejszej Umowy.

2. Zobowiązania dotyczące personelu kluczowego, absolwentów odbywających staż, sprzedawców usług biznesowych oraz sprzedawców towarów nie mają zastosowania w przypadku, gdy zamiar lub rezultat związany z ich tymczasową obecnością zakłóca lub w inny sposób wpływa na wynik wszelkich sporów lub negocjacji między pracownikami lub pracodawcami.
3. Poniższy wykaz nie obejmuje środków odnoszących się do wymogów i procedur kwalifikacyjnych, standardów technicznych oraz wymogów i procedur licencyjnych, jeżeli nie stanowią one ograniczenia w rozumieniu art. 154 i art. 155 niniejszej Umowy. Środki te (np. konieczność uzyskania licencji, konieczność uznania kwalifikacji w sektorach podlegających regulacji, konieczność zdania określonych egzaminów, w tym egzaminów językowych, konieczność posiadania oficjalnego miejsca zamieszkania na terytorium, gdzie prowadzona jest działalność gospodarcza), nawet jeśli nie zostały wymienione, znajdują zastosowanie w każdym przypadku do personelu kluczowego, absolwentów odbywających staż oraz sprzedawców biznesowych pochodzących z Republiki Armenii.
4. Wszystkie inne wymogi prawne UE i jej państw członkowskich dotyczące środków odnoszących się do wjazdu, pobytu, pracy i zabezpieczenia społecznego mają nadal zastosowanie, włączając regulacje dotyczące okresu pobytu, minimalnej płacy, jak również układów zbiorowych w sprawie płac.

5. Zgodnie z art. 141 ust. 3 niniejszej Umowy poniższy wykaz nie obejmuje środków dotyczących subsydiów przyznawanych przez Strony.
6. Poniższy wykaz nie ma wpływu na istnienie monopolu publicznych i wyłącznych praw opisanych w wykazie zobowiązań podejmowanych przy zakładaniu działalności gospodarczej.
7. W sektorach, w których stosuje się testy potrzeb ekonomicznych, ich głównym kryterium będzie ocena odpowiedniej sytuacji rynkowej w państwie członkowskim UE lub w regionie, gdzie ma być świadczona usługa, z uwzględnieniem liczby istniejących usługodawców i wpływu na ich sytuację.
8. Prawa i obowiązki wynikające z poniższego wykazu nie są samowykonalne i w związku z tym nie przyznają bezpośrednio jakichkolwiek praw osobom fizycznym lub prawnym.
9. Dla większej pewności, w odniesieniu do Unii Europejskiej, zobowiązanie w zakresie przyznawania traktowania narodowego nie pociąga za sobą obowiązku rozszerzenia na obywateli lub osoby prawne drugiej Strony traktowania przyznanego w państwie członkowskim obywatelom i osobom prawnym pochodzącym z innego państwa członkowskiego zgodnie z Traktatem o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, ani na jakiegokolwiek środki przyjęte zgodnie z tym traktatem, w tym ich wdrożenie w państwach członkowskich. Takie traktowanie narodowe przyznaje się tylko osobom prawnym drugiej Strony ustanowionym zgodnie z prawem innego państwa członkowskiego i mającym swoją statutową siedzibę, zarząd lub główne miejsce prowadzenia działalności w tym państwie członkowskim, włączając osoby prawne mające siedzibę w UE, które są własnością lub są kontrolowane przez obywateli drugiej Strony.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
WSZYSTKIE SEKTORY	Liczba pracowników przenoszonych wewnątrz przedsiębiorstwa BG: liczba osób przenoszonych wewnątrz przedsiębiorstwa nie może przekroczyć 10 % średniej rocznej liczby obywateli UE zatrudnionych przez daną bułgarską osobę prawną. W przypadku gdy zatrudnionych jest mniej niż 100 osób, liczba osób przenoszonych wewnątrz przedsiębiorstwa może, po otrzymaniu zezwolenia, przekroczyć 10 % łącznej liczby zatrudnionych. HU: bez zobowiązań dla osób fizycznych będących partnerami osoby prawnej z Republiki Armenii.
WSZYSTKIE SEKTORY	Absolwenci odbywający staż W przypadku AT, CZ, DE, ES, FR, HU, LT: szkolenie musi być związane z posiadanym wyższym wykształceniem.
WSZYSTKIE SEKTORY	Dyrektorzy zarządzający i audytorzy AT: dyrektorzy zarządzający oddziałów osób prawnych muszą mieć miejsce zamieszkania w Austrii. Osoby fizyczne w ramach osoby prawnej lub oddziału odpowiedzialne za przestrzeganie austriackiej ustawy handlowej muszą mieć miejsce zamieszkania w Austrii. FI: obcokrajowiec prowadzący działalność handlową jako przedsiębiorca prywatny potrzebuje pozwolenia na prowadzenie handlu i musi mieć miejsce stałego zamieszkania w EOG. W odniesieniu do wszystkich sektorów wymogi dotyczące miejsca zamieszkania w EOG stosują się do dyrektora zarządzającego; niektórym przedsiębiorstwom mogą jednak zostać przyznane zwolnienia. FR: dyrektor zarządzający przedsięwzięcia przemysłowego, handlowego lub rzemieślniczego, jeżeli nie posiada zezwolenia na pobyt, musi uzyskać specjalne pozwolenie. RO: większość audytorów spółek handlowych i ich zastępców musi być obywatelami rumuńskimi. SE: dyrektor zarządzający osoby prawnej lub oddziału musi mieć miejsce zamieszkania w Szwecji.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
	SE: wnioskodawca/posiadacz zarejestrowanych praw (patenty, znaki towarowe, chronione wzory i prawa dotyczące odmian roślin), który nie jest rezydentem w Szwecji, musi mieć przedstawiciela będącego rezydentem w Szwecji głównie w celu doręczania dokumentów, powiadomień itp. SI: wnioskodawca/posiadacz zarejestrowanych praw (patenty, znaki towarowe, chronione wzory), który nie jest rezydentem w Słowenii, musi mieć rzecznika patentowego lub rzecznika ds. znaków towarowych i wzorów, który jest rezydentem w Słowenii głównie w celu doręczania dokumentów, powiadomień itp.
WSZYSTKIE SEKTORY	Uznawanie UE: dyrektywy UE w sprawie wzajemnego uznawania dyplomów mają zastosowanie wyłącznie do obywateli UE. Prawo do wykonywania zawodu objętego regulacjami w jednym państwie członkowskim UE nie przyznaje prawa do wykonywania tego zawodu w innym państwie członkowskim¹.
4. PRODUKCJA ²	
H. Działalność wydawnicza, poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji (ISIC rev 3.1: 22), wyłączając usługi wydawnicze i poligraficzne na podstawie wynagrodzenia lub umowy³	IT: warunek obywatelstwa dla wydawców. HR: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania dla wydawców. PL: wymóg obywatelstwa dla naczelników redaktorów gazet i czasopism. SE: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania w przypadku wydawców oraz właścicieli wydawnictw i drukarni.

¹ W celu uzyskania przez obywateli krajów spoza UE uznania ich kwalifikacji obowiązującego na terytorium całej UE, konieczne jest porozumienie o wzajemnym uznawaniu, wynegocjowane w ramach określonych w art. XXX niniejszej Umowy.

² Sektor ten nie obejmuje usług w zakresie doradztwa odnoszących się do produkcji.

³ Usługi wydawnicze i poligraficzne na podstawie wynagrodzenia lub umowy zostały ujęte w dziale USŁUGI BIZNESOWE pod pozycją 6.F.p).

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
6. USŁUGI BIZNESOWE	
A. Wolne zawody	

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
a) Usługi prawne (CPC 861) ¹ (z wyłączeniem usług w zakresie doradztwa prawnego oraz dokumentacji i świadectw prawnych, świadczonych przez prawników pełniących funkcje publiczne, takich jak notariusze, komornicy sądowi („huissiers de justice”) lub inni urzędnicy państwowi („officiers publics et ministériels”)	AT, BE, BG, CY, DE, EE, EL, ES, FR, HU, IE, IT, LT, LU, MT, PL, PT, RO, SK, UK: pełne członkostwo w organizacji zawodowej prawników świadczących usługi prawne, wymagane do świadczenia usług prawnych w zakresie prawa krajowego (UE i państwa członkowskiego) oraz występowania w roli pełnomocnika przed sądami, podlega wymogowi obywatelstwa. W przypadku Hiszpanii właściwe organy mogą przyznać zwolnienie z tego wymogu. BE, FI, LU: pełne członkostwo w organizacji zawodowej prawników świadczących usługi prawne, wymagane do świadczenia usług w zakresie reprezentacji prawnej, podlega wymogowi obywatelstwa połączonemu z wymogiem w zakresie

¹ Obejmuje usługi doradztwa prawnego, usługi reprezentacji prawnej, usługi związane z arbitrażem oraz postępowaniami rozjemczymi/mediacjami, a także usługi w zakresie dokumentacji i świadectw prawnych.

Świadczenie usług prawnych jest dozwolone wyłącznie w odniesieniu do międzynarodowego prawa publicznego, prawa UE i prawa obowiązującego na obszarze każdej jurysdykcji, gdzie usługodawca lub jego pracownicy mają kwalifikacje do wykonywania zawodu prawnika oraz, podobnie jak świadczenie innych usług, podlega wymogowi uzyskania licencji i procedurom stosowanym w państwach członkowskich UE. W przypadku prawników świadczących usługi prawne w zakresie międzynarodowego prawa publicznego i prawa zagranicznego wspomniane wymogi i procedury dotyczące uzyskania zezwolenia mogą między innymi przyjmować formę zachowania zgodności z miejscowymi kodeksami etyki, stosowania krajowych tytułów (chyba że uzyskano prawo noszenia tytułu stosowanego w państwie przyjmującym), wymogów w zakresie ubezpieczeń, zwykłej rejestracji w organizacji zawodowej prawników świadczących usługi prawne państwa przyjmującego lub uproszczonego przyjęcia do organizacji zawodowej prawników świadczących usługi prawne państwa przyjmującego w drodze testu kwalifikacji i ustanowienia oficjalnego miejsca stałego zamieszkania lub zarejestrowania siedziby w państwie przyjmującym. Usługi prawne w odniesieniu do prawa UE świadczone są z zasady przez w pełni wykwalifikowanych prawników przyjętych do organizacji zawodowej prawników świadczących usługi prawne w państwie członkowskim UE występujących osobiście, natomiast usługi prawne dotyczące prawa danego państwa członkowskiego UE świadczone są z zasady przez w pełni wykwalifikowanych prawników przyjętych do organizacji zawodowej prawników świadczących usługi prawne w tym państwie członkowskim, występujących osobiście. Pełne przyjęcie do organizacji zawodowej prawników świadczących usługi prawne w danym państwie członkowskim UE może być więc konieczne do występowania w roli pełnomocnika przed sądami i innymi właściwymi organami w będącym Stroną państwie UE, ponieważ wiąże się to z praktykowaniem prawa proceduralnego UE i krajowego. Jednakże w niektórych państwach członkowskich prawnicy zagraniczni nie w pełni przyjęci do organizacji zawodowej prawników świadczących usługi prawne mają prawo reprezentować w postępowaniach cywilnych stronę będącą obywatelem lub pochodzącą z państwa, w którym prawnik jest uprawniony do wykonywania zawodu.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
	miejsca zamieszkania. W Belgii stosuje się ograniczenia kwotowe w odniesieniu do prawników mogących występować przed sądem kasacyjnym („Cour de cassation”) w sprawach innych niż karne. BG: prawnicy armeńscy mogą świadczyć usługi w zakresie reprezentacji prawnej wyłącznie obywatelom Armenii i tylko pod warunkiem stosowania zasady wzajemności oraz współpracy z prawnikiem bułgarskim. W przypadku świadczenia usług mediacji prawnej wymagane jest miejsce stałego zamieszkania w Bułgarii.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
	CY: wymóg obywatelstwa i statusu rezydenta w odniesieniu do świadczenia usług prawnych. Pełne członkostwo w organizacji zawodowej prawników świadczących usługi prawne podlega wymogowi obywatelstwa połączonemu z wymogiem w zakresie miejsca zamieszkania. Wspólnikami lub udziałowcami lub członkami zarządu kancelarii prawnej na Cyprze mogą być wyłącznie adwokaci należący do palestry. FR: dostęp prawników do zawodu „avocat auprès de la Cour de Cassation” i „avocat auprès du Conseil d'Etat” jest ograniczony określoną liczbą dostępnych miejsc oraz podlega wymogowi obywatelstwa. HR: pełne członkostwo w palestrze, wymagane do świadczenia usług w zakresie reprezentacji prawnej, podlega wymogowi obywatelstwa (chorwackiego, a po przystąpieniu do Unii, obywatelstwa jednego z państw członkowskich UE). HU: pełne członkostwo w organizacji zawodowej prawników świadczących usługi prawne podlega wymogowi obywatelstwa połączonemu z wymogiem w zakresie miejsca zamieszkania. W przypadku prawników zagranicznych zakres działalności prawnej jest ograniczony do świadczenia usług w zakresie doradztwa prawnego, które są wykonywane w oparciu o umowę o współpracy zawartą z węgierskim prawnikiem lub kancelarią prawną. LV: wymóg obywatelstwa dla zaprzysiężonych adwokatów, dla których zastrzeżona jest reprezentacja prawna w sprawach karnych. DK: wykonywanie działalności związanej z doradztwem prawnym ograniczone jest do prawników posiadających duńską licencję na wykonywanie zawodu. Uzyskanie duńskiej licencji na wykonywanie zawodu uwarunkowane jest zdaniem duńskiego egzaminu z zakresu prawa. LU: wymóg obywatelstwa w przypadku świadczenia usług prawnych w odniesieniu do prawa luksemburskiego i unijnego. SE: członkostwo w organizacji zawodowej prawników świadczących usługi prawne, konieczne wyłącznie do stosowania szwedzkiego tytułu „advokat”, podlega wymogowi w zakresie miejsca zamieszkania.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
	ES, PT: wymóg obywatelstwa dla dostępu do zawodu „solicitadores” oraz dla rzeczników patentowych. LT: wymóg obywatelstwa dla rzeczników patentowych. SI: reprezentowanie klientów przed sądem za wynagrodzeniem jest uzależnione od obecności handlowej w Republice Słowenii. Zagraniczny prawnik, który ma prawo do wykonywania zawodu prawnika w obcym kraju, może świadczyć usługi prawne lub wykonywać zawód prawnika na warunkach określonych w art. 34a ustawy o adwokaturze, pod warunkiem że spełniony jest warunek rzeczywistej wzajemności. Ministerstwo Sprawiedliwości weryfikuje przestrzeganie warunku wzajemności. Obecność handlowa dla adwokatów mianowanych przez słoweńską Radę Adwokacką jest ograniczona do spółek jednoosobowych, kancelarii prawnych z ograniczoną odpowiedzialnością (spółek) lub kancelarii prawnych z nieograniczoną odpowiedzialnością (spółek). Działalność kancelarii prawnych jest ograniczona do działalności prawniczej. Wspólnikami w kancelarii prawnej mogą być wyłącznie prawnicy.
b) 1. Usługi rachunkowo-księgowe (CPC 86212 inne niż „usługi audytorskie”, CPC 86213, CPC 86219 i CPC 86220)	FR: świadczenie usług rachunkowo-księgowych jest uzależnione od decyzji Ministerstwa Gospodarki, Finansów i Przemysłu w porozumieniu z Ministerstwem Spraw Zagranicznych. Wymóg w zakresie miejsca zamieszkania nie może przekraczać pięciu lat. IT: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania. CY: wymóg obywatelstwa.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
b) 2. Usługi audytorskie (CPC 86211 i 86212, inne niż usługi w zakresie rachunkowości)	BG: audytorzy z innych państw mogą świadczyć usługi audytorskie tylko pod warunkiem stosowania zasady wzajemności oraz jeżeli spełniają wymogi odpowiadające wymogom nałożonym na bułgarskich audytorów i pomyślnie przeszli odpowiednie egzaminy. CY: wymóg obywatelstwa. DK: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania. ES: wymóg obywatelstwa dla biegłych rewidentów oraz administratorów, dyrektorów i udziałowców w spółkach innych niż spółki objęte VIII dyrektywą EWG w sprawie prawa spółek. HR: usługi audytorskie mogą świadczyć wyłącznie biegli rewidentzi, którzy mają licencje oficjalnie uznane przez Chorwacką Izbę Audytorów. FI: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania przynajmniej jednego z audytorów fińskiej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. IT: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania dla indywidualnych audytorów. SE: usługi w zakresie ustawowego audytu niektórych podmiotów prawnych, między innymi wszystkich spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, a także osób fizycznych, mogą świadczyć wyłącznie audytorzy zatwierdzeni w Szwecji. Wyłącznie audytorzy zatwierdzeni w Szwecji i zarejestrowane publiczne firmy rachunkowe mogą być akcjonariuszami lub tworzyć spółki osobowe w spółkach, które dokonują specjalistycznego audytu (do celów urzędowych). Do uzyskania zatwierdzenia lub zezwolenia niezbędne jest miejsce zamieszkania w państwie EOG lub w Szwajcarii. Tytuły „zatwierdzonego audytora” i „upoważnionego audytora” mogą być wykorzystywane wyłącznie przez audytorów zatwierdzonych lub upoważnionych w Szwecji. Audytorzy spółdzielczych stowarzyszeń gospodarczych i niektórych innych przedsiębiorstw, którzy nie są zatwierdzonymi lub upoważnionymi księgowymi, muszą posiadać miejsce zamieszkania w EOG. Właściwy organ może przyznać zwolnienia z tego wymogu. SI: wymóg stałego miejsca zamieszkania w Słowenii dla co najmniej jednego członka zarządu spółki z siedzibą w Słowenii.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
c) Usługi w zakresie doradztwa podatkowego (CPC 863) ¹	CY: wymóg obywatelstwa. HR, HU, IT: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania.
d) Usługi architektoniczne oraz e) Usługi w zakresie planowania urbanistycznego i architektury krajobrazu (CPC 8671 i CPC 8674)	EE: przynajmniej jedna odpowiedzialna osoba (kierownik projektu lub konsultant) musi być rezydentem w Estonii. BG: wymóg obywatelstwa w przypadku usług planowania urbanistycznego i architektury krajobrazu. CY: wymóg obywatelstwa. HR, HU, IT: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania. SK: obowiązkowe jest członkostwo w odpowiedniej izbie; może zostać uznane członkostwo we właściwych instytucjach zagranicznych. Wymóg dotyczący miejsca zamieszkania; mogą jednak zostać uwzględnione wyjątki.
f) Usługi inżynierskie g) Usługi inżynierskie kompleksowe (CPC 8672 i CPC 8673)	EE: przynajmniej jedna odpowiedzialna osoba (kierownik projektu lub konsultant) musi być rezydentem w Estonii. CY: wymóg obywatelstwa. CZ, HR, IT, SK: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania. HU: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania (w przypadku CPC 8673 wymóg w zakresie miejsca zamieszkania ma zastosowanie jedynie do absolwentów odbywających staż).
h) Usługi medyczne (w tym usługi świadczone przez psychologów) i stomatologiczne (CPC 9312 i część CPC 85201)	CZ, LT, IT, SK: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania. CZ, RO, SK: zagraniczne osoby fizyczne zobowiązane są uzyskać zezwolenie właściwych organów. BE, LU: absolwenci odbywający staż zobowiązani są uzyskać zezwolenie właściwych organów wymagane w przypadku zagranicznych osób fizycznych. BG, CY, MT: wymóg obywatelstwa. DK: ograniczone zezwolenie na pełnienie konkretnych funkcji może zostać przyznane na maksymalny okres 18 miesięcy, przy spełnieniu wymogu w zakresie miejsca zamieszkania.

¹ Nie obejmuje doradztwa prawnego i usług w zakresie reprezentacji prawnej w sprawach podatkowych, które znajdują się pod pozycją 6.A.a) „Usługi prawne”.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
	FR: wymóg obywatelstwa. Niemniej jednak dostęp jest możliwy w ramach corocznie ustanawianych kontyngentów. HR: wszystkie osoby świadczące usługi pacjentom bezpośrednio/zajmujące się leczeniem pacjentów muszą posiadać licencję wydaną przez izbę zawodową. LV: wykonywanie zawodów medycznych przez cudzoziemców uwarunkowane jest zezwoleniem lokalnego organu ds. zdrowia, wydawanym zgodnie z potrzebami ekonomicznymi w odniesieniu do lekarzy i stomatologów w danym regionie. PL: wykonywanie zawodów medycznych przez obcokrajowców uwarunkowane jest zezwoleniem. Zagraniczni lekarze mają ograniczone prawa wyborcze w izbach zawodowych. PT: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania dla psychologów. SI: lekarze, dentyści, położne, pielęgniarki i farmaceuci muszą posiadać licencję wydaną przez izbę zawodową, pozostali pracownicy służby zdrowia muszą być zarejestrowani.
i) Usługi (CPC 932) weterynaryjne	BG, CY, DE, EL, HR, FR, HU: wymóg obywatelstwa. CZ i SK: wymóg obywatelstwa oraz wymóg w zakresie miejsca zamieszkania. IT: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania. PL: wymóg obywatelstwa. Obywatele innych krajów mogą ubiegać się o zezwolenie na wykonywanie zawodu.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
j) 1. Usługi położnicze (część CPC 93191)	BG: wymóg obywatelstwa. BE, LU: absolwenci odbywający staż zobowiązani są uzyskać zezwolenie właściwych organów wymagane w przypadku zagranicznych osób fizycznych. CZ, CY, LT, EE, RO, SK: zagraniczne osoby fizyczne zobowiązane są uzyskać zezwolenie właściwych organów. DK: ograniczone zezwolenie na pełnienie konkretnych funkcji może zostać przyznane na maksymalny okres 18 miesięcy, przy spełnieniu wymogu w zakresie miejsca zamieszkania. FR: wymóg obywatelstwa. Niemniej jednak dostęp jest możliwy w ramach corocznie ustanawianych kontyngentów. IT: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania. LV: z uwzględnieniem potrzeb ekonomicznych określanych na podstawie łącznej liczby położnych w danym regionie, posiadających zezwolenie lokalnych organów ds. opieki zdrowotnej. PL: wymóg obywatelstwa. Obywatele innych krajów mogą ubiegać się o zezwolenie na wykonywanie zawodu. CY, HU: bez zobowiązań. HR: wszystkie osoby świadczące usługi pacjentom bezpośrednio/zajmujące się leczeniem pacjentów muszą posiadać licencję wydaną przez izbę zawodową. SI: położne muszą posiadać licencję wydaną przez izbę zawodową.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
j) 2. Usługi świadczone przez pielęgniarki, fizjoterapeutów i personel paramedyczny (część CPC 93191)	AT: zagraniczni usługodawcy są dopuszczeni tylko do następujących rodzajów działalności: pielęgniarki, fizjoterapeuci, terapeuci zajęciowi, logopedzi, dietetycy i specjaliści do spraw żywienia. BE, FR, LU: absolwenci odbywający staż zobowiązani są uzyskać zezwolenie właściwych organów wymagane w przypadku zagranicznych osób fizycznych. HR: wszystkie osoby świadczące usługi pacjentom bezpośrednio/zajmujące się leczeniem pacjentów muszą posiadać licencję wydaną przez izbę zawodową. CY, CZ, EE, RO, SK, LT: zagraniczne osoby fizyczne zobowiązane są uzyskać zezwolenie właściwych organów. BG, CY, HU: wymóg obywatelstwa DK: ograniczone zezwolenie na pełnienie konkretnych funkcji może zostać przyznane na maksymalny okres 18 miesięcy, przy spełnieniu wymogu w zakresie miejsca zamieszkania. CY, CZ, EL, IT: z zastrzeżeniem testu potrzeb ekonomicznych: decyzja jest uwarunkowana wolnymi stanowiskami w regionie i niedoborem personelu. LV: z uwzględnieniem potrzeb ekonomicznych określanych na podstawie łącznej liczby pielęgniarek w danym regionie, posiadających zezwolenie lokalnych organów ds. opieki zdrowotnej. SI: pielęgniarki muszą posiadać licencję wydaną przez izbę zawodową; asystenci medyczni muszą zostać zarejestrowani.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
k) Sprzedaż detaliczna produktów farmaceutycznych oraz sprzedaż detaliczna produktów leczniczych i ortopedycznych (CPC 63211) oraz inne usługi świadczone przez farmaceutów ¹	FR: wymóg obywatelstwa. Niemniej jednak, w ramach ustanowionych kontyngentów, dostęp dla obywateli Armenii jest możliwy, pod warunkiem że usługodawca posiada francuski dyplom w dziedzinie farmacji. CY, DE, EL, SK: wymóg obywatelstwa. HU: wymóg obywatelstwa, z wyjątkiem sprzedaży detalicznej produktów farmaceutycznych oraz sprzedaży detalicznej towarów medycznych i ortopedycznych (CPC 63211). IT, PT: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania.
D. Usługi w zakresie nieruchomości ²	
a) Związane z nieruchomościami stanowiącymi majątek własny lub dzierżawionymi (CPC 821)	FR, HU, IT, PT: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania. CY, LV, MT, SI: wymóg obywatelstwa.
b) Na podstawie wynagrodzenia lub umowy (CPC 822)	DK: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania lub siedziby, o ile Duński Urząd ds. Działalności Gospodarczej nie odstąpi od tego wymogu. FR, HU, IT, PT: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania. CY, LV, MT, SI: wymóg obywatelstwa.
E. Usługi najmu lub dzierżawy bez obsługi	
c) W odniesieniu do pozostałego sprzętu transportowego (CPC 83101, CPC 83102 i CPC 83105)	SE: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania w EOG (CPC 83101).
e) W odniesieniu do artykułów użytku osobistego i domowego (CPC 832)	UE: wymóg obywatelstwa dla specjalistów i absolwentów odbywających staż.
f) Najem sprzętu telekomunikacyjnego (CPC 7541)	UE: wymóg obywatelstwa dla specjalistów i absolwentów odbywających staż.

¹ Sprzedaż produktów farmaceutycznych na wolnym rynku, podobnie jak świadczenie innych usług, podlega wymogowi uzyskania licencji i kwalifikacji oraz procedurom stosowanym w państwach członkowskich UE. Zgodnie z zasadą ogólną działalność ta jest zastrzeżona dla farmaceutów. W niektórych państwach członkowskich tylko sprzedaż leków na receptę jest zastrzeżona dla farmaceutów.

² Odnośne usługi wiążą się z zawodem pośrednika obrotu nieruchomościami i nie mają wpływu na jakiegokolwiek prawa lub ograniczenia wobec osób fizycznych i prawnych nabywających nieruchomości.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
F. Pozostałe usługi biznesowe	
e) Usługi w zakresie badań i analiz technicznych (CPC 8676)	IT, PT: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania dla biologów i analityków chemicznych. CY: wymóg obywatelstwa dla biologów i analityków chemicznych.
f) Usługi w zakresie doradztwa i konsultingu związane z rolnictwem, łowiectwem i leśnictwem (część CPC 881)	IT: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania dla agronomów i ekspertów ds. rolnictwa („periti agrari”).
j) 2. Usługi ochroniarskie (CPC 87302, CPC 87303, CPC 87304 i CPC 87305)	BE, BG, CY, CZ, EE, LV, LT, MT, PL, RO, SI, SK: wymóg obywatelstwa oraz wymóg w zakresie miejsca zamieszkania. DK: wymóg obywatelstwa i wymóg w zakresie miejsca zamieszkania dla personelu zarządzającego oraz w odniesieniu do usług dozoru lotnisk. ES, PT: wymóg obywatelstwa dla pracowników wyspecjalizowanych. FR: wymóg obywatelstwa dla dyrektorów zarządzających i dyrektorów. IT: wymóg obywatelstwa włoskiego lub innego państwa UE i wymóg w zakresie miejsca zamieszkania w celu uzyskania koniecznego zezwolenia na świadczenie usług ochrony i konwojowania przedmiotów wartościowych.
k) Powiązane usługi konsultingu naukowego i technicznego (CPC 8675)	DE: wymóg obywatelstwa dla geodetów wyznaczanych przez organy publiczne. FR: wymóg obywatelstwa dla wykonywania usług geodezyjnych związanych z ustanawianiem praw własności i prawem ziemskim. CY: wymóg obywatelstwa dla właścicieli podmiotów świadczących usługi geologiczne, geofizyczne, geodezyjne i kartograficzne. IT, PT: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania.
l) 1. Konserwacja i naprawa statków (część CPC 8868)	MT: wymóg obywatelstwa.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
l) 2. Konserwacja i naprawa sprzętu transportu kolejowego (część CPC 8868)	LV: wymóg obywatelstwa.
l) 3. Konserwacja i naprawa pojazdów silnikowych, motocykli, skuterów śnieżnych oraz sprzętu transportu drogowego (CPC 6112, CPC 6122, część CPC 8867 i część CPC 8868)	UE: wymóg obywatelstwa w odniesieniu do konserwacji i naprawy pojazdów silnikowych, motocykli i skuterów śnieżnych.
l) 5. Usługi w zakresie konserwacji i naprawy wyrobów metalowych, urządzeń (nie biurowych), sprzętu (nie transportowego i nie biurowego) oraz artykułów użytku osobistego i domowego ¹ (CPC 633, CPC 7545, CPC 8861, CPC 8862, CPC 8864, CPC 8865 i CPC 8866)	UE: wymóg obywatelstwa, z wyjątkiem: BE, DE, DK, ES, FR, EL, HU, IE, IT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SE, UK dla CPC 633, 8861, 8866; BG dla usług w zakresie naprawy artykułów użytku osobistego i domowego (z wyjątkiem biżuterii): CPC 63301, 63302, część 63303, 63304, 63309; AT dla CPC 633, 8861-8866; EE, FI, LV, LT dla CPC 633, 8861-8866; CZ, SK dla CPC 633, 8861-8865; oraz SI dla CPC 633, 8861, 8866.
m) Usługi sprzątania budynków (CPC 874)	CY, EE, HR, MT, PL, RO, SI: wymóg obywatelstwa.
n) Usługi fotograficzne (CPC 875)	HR, LV: wymóg obywatelstwa. BG, PL: wymóg obywatelstwa w odniesieniu do usług fotografii lotniczej.
p) Usługi poligraficzne i wydawnicze (CPC 88442)	HR: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania dla wydawcy i rady redakcyjnej. SE: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania w przypadku wydawców oraz właścicieli wydawnictw i drukarni. IT: właściciele wydawnictw i drukarni oraz wydawcy muszą być obywatelami państwa członkowskiego UE.

¹ Usługi konserwacji i naprawy sprzętu transportowego (CPC 6112, 6122, 8867 i CPC 8868) znajdują się pod pozycjami 6.F.l) 1 do 6.F.l) 4.
Usługi konserwacji i naprawy maszyn biurowych oraz sprzętu, włącznie z komputerami (CPC 845) znajdują się pod pozycją 6.B. Usługi informatyczne i powiązane.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
q) Usługi związane z organizowaniem konferencji (część CPC 87909)	SI: wymóg obywatelstwa.
r) 1. Usługi tłumaczeń pisemnych i ustnych (CPC 87905)	FI: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania dla certyfikowanych tłumaczy pisemnych.
r) 3. Usługi świadczone przez agencje inkasa (CPC 87902)	BE, EL: wymóg obywatelstwa. IT: bez zobowiązań.
r) 4. Usługi świadczone przez biura kredytowe (CPC 87901)	BE, EL: wymóg obywatelstwa. IT: bez zobowiązań.
r) 5. Usługi powielania (CPC 87904) ¹	UE: wymóg obywatelstwa.
8. BUDOWNICTWO I POKREWNE USŁUGI INŻYNIERSKIE (CPC 511, CPC 512, CPC 513, CPC 514, CPC 515, CPC 516, CPC 517 i CPC 518)	BG: specjaliści zagraniczni muszą posiadać co najmniej dwa lata doświadczenia w dziedzinie budownictwa. CY: w przypadku zagranicznych osób fizycznych zastosowanie mają szczególne warunki oraz wymóg uzyskania zezwolenia właściwych organów.
9. USŁUGI W ZAKRESIE DYSTRYBUCJI (wyłączając dystrybucję broni, amunicji i materiałów wojskowych)	
C. Usługi w zakresie sprzedaży detalicznej ²	
a) Usługi w zakresie sprzedaży detalicznej dotyczące żywności (CPC 631)	FR: warunek obywatelstwa dla dystrybutorów tytoniu („buraliste”). ES: w przypadku sprzedaży detalicznej tytoniu. Do założenia działalności wymagane jest obywatelstwo państwa członkowskiego UE.

¹ Nie obejmuje usług poligraficznych, których dotyczy CPC 88442, i które znajdują się pod pozycją 6.F p).

² Nie obejmuje usług konserwacji i naprawy, które znajdują się w dziale USŁUGI BIZNESOWE pod pozycjami 6.B. i 6.F.I).
Nie obejmuje detalicznej sprzedaży produktów energetycznych, które znajdują się w dziale USŁUGI W ZAKRESIE ENERGII pod pozycją 19.E i 19.F.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
10. USŁUGI W ZAKRESIE EDUKACJI (jedynie usługi finansowane ze środków prywatnych)	
A. Usługi szkolnictwa podstawowego (CPC 921)	FR: wymóg obywatelstwa. Niemniej jednak obywatele Armenii mogą uzyskać zezwolenie właściwych organów na założenie placówki oświatowej i kierowanie nią oraz na nauczanie. IT: wymóg obywatelstwa dla usługodawców, którzy są uprawnieni do wydawania dyplomów uznawanych przez państwo. EL: wymóg obywatelstwa dla nauczycieli.
B. Usługi szkolnictwa średniego (CPC 922)	FR: wymóg obywatelstwa. Niemniej jednak obywatele Armenii mogą uzyskać zezwolenie właściwych organów na założenie placówki oświatowej i kierowanie nią oraz na nauczanie. IT: wymóg obywatelstwa dla usługodawców, którzy są uprawnieni do wydawania dyplomów uznawanych przez państwo. EL: wymóg obywatelstwa dla nauczycieli. LV: wymóg obywatelstwa dla osób świadczących usługi edukacyjne w zakresie zawodowego i technicznego szkolnictwa średniego dla uczniów niepełnosprawnych (CPC 9224).
C. Usługi szkolnictwa wyższego (CPC 923)	FR: wymóg obywatelstwa. Niemniej jednak obywatele Armenii mogą uzyskać zezwolenie właściwych organów na założenie placówki oświatowej i kierowanie nią oraz na nauczanie. CZ, SK: wymóg obywatelstwa dla osób świadczących usługi szkolnictwa wyższego, wyłączając usługi w zakresie edukacji technicznej i zawodowej po zakończeniu szkoły średniej (CPC 92310). IT: wymóg obywatelstwa dla usługodawców, którzy są uprawnieni do wydawania dyplomów uznawanych przez państwo.
E. Usługi w zakresie pozostałych form kształcenia (CPC 929)	CZ, SK: wymóg obywatelstwa dla większości członków zarządu.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
12. USŁUGI FINANSOWE	
A. Usługi ubezpieczeniowe i związane z ubezpieczeniami	AT: zarząd oddziału musi składać się z dwóch osób fizycznych zamieszkałych w Austrii. EE: w przypadku ubezpieczeń bezpośrednich organ zarządzający ubezpieczeniowej spółki akcyjnej z udziałem kapitału armeńskiego może mieć w swoim składzie obywateli Armenii jedynie proporcjonalnie do armeńskiego udziału w kapitale, przy czym liczba ta nie może przekraczać połowy członków organu zarządzającego. Szef kierownictwa firmy zależnej lub spółki niezależnej musi mieć miejsce stałego zamieszkania w Estonii. ES: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania dla osób wykonujących zawód aktuarusza (lub dwa lata doświadczenia). HR: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania. IT: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania dla osób wykonujących zawód aktuarusza. PL: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania dla pośredników ubezpieczeniowych. FI: dyrektorzy zarządzający oraz przynajmniej jeden audytor zakładu ubezpieczeń muszą mieć miejsce zamieszkania w UE, chyba że właściwe organy przyznały zwolnienie. Agent armeńskiego zakładu ubezpieczeń musi posiadać miejsce zamieszkania w Finlandii, chyba że zakład posiada swoją główną siedzibę w UE.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
B. Usługi bankowe i pozostałe usługi finansowe (z wyłączeniem ubezpieczeń)	BG: obowiązuje wymóg w zakresie miejsca stałego zamieszkania w Bułgarii dla dyrektorów wykonawczych i personelu zarządzającego. FI: dyrektorzy zarządzający oraz przynajmniej jeden audytor instytucji kredytowej musi mieć miejsce zamieszkania w EOG, chyba że fiński organ nadzoru finansowego przyznał zwolnienie. Makler (osoba fizyczna) zajmujący się obrotem instrumentami pochodnymi musi posiadać miejsce zamieszkania na terytorium UE. IT: w przypadku działalności „consulenti finanziari” (doradców finansowych), obowiązuje wymóg w zakresie miejsca zamieszkania na terytorium jednego z państw członkowskich UE . HR: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania. Zarząd kieruje działalnością instytucji kredytowej z terytorium Republiki Chorwacji. Przynajmniej jeden członek zarządu musi płynnie posługiwać się językiem chorwackim. LT: co najmniej jedna osoba z kierownictwa administracji banku musi mieć miejsce stałego zamieszkania w Republice Litewskiej oraz znać język litewski. PL: wymóg obywatelstwa przynajmniej jednego członka kadry zarządzającej banku. SE: założyciel banku oszczędnościowego musi być osobą fizyczną zamieszkałą w EOG.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
13. USŁUGI W ZAKRESIE OCHRONY ZDROWIA I USŁUGI SPOŁECZNE (jedynie usługi finansowane ze środków prywatnych)	
A. Usługi szpitalne (CPC 9311) B. Usługi pogotowia ratunkowego (CPC 93192) C. Usługi placówek opieki zdrowotnej zapewniających zakwaterowanie inne niż usługi szpitalne (CPC 93193) E. Usługi społeczne (CPC 933)	FR: dostęp do funkcji kierowniczych wymaga uzyskania zezwolenia. Przy wydawaniu zezwolenia brana jest pod uwagę dostępność miejscowej kadry kierowniczej. LV: test potrzeb ekonomicznych dla lekarzy, dentystów, położnych, pielęgniarek, fizjoterapeutów oraz innych osób zajmujących się działalnością paramedyczną. PL: wykonywanie zawodów medycznych przez cudzoziemców uwarunkowane jest zezwoleniem. Zagraniczni lekarze mają ograniczone prawa wyborcze w izbach zawodowych. HR: wszystkie osoby świadczące usługi pacjentom bezpośrednio/zajmujące się leczeniem pacjentów muszą posiadać licencję wydaną przez izbę zawodową.
14. USŁUGI ZWIĄZANE Z TURYSTYKĄ I PODRÓŻAMI	
A. Hotele, restauracje i catering (CPC 641, CPC 642 i CPC 643) wyłączając catering w środkach transportu lotniczego ¹	BG: liczba zagranicznych członków kierownictwa nie może być większa niż liczba członków kierownictwa będących obywatelami Bułgarii w przypadku, gdy poziom publicznego udziału (własność skarbu państwa lub samorządów) w kapitale zakładowym bułgarskiej spółki przekracza 50 %. HR: wymóg obywatelstwa dla usług gastronomicznych i hotelowych w gospodarstwach domowych i gospodarstwach wiejskich.
B. Usługi biur podróży i organizatorów wyjazdów grupowych (włącznie z pilotami wycieczek) (CPC 7471)	BG: liczba zagranicznych członków kierownictwa nie może być większa niż liczba członków kierownictwa będących obywatelami Bułgarii w przypadku, gdy poziom publicznego udziału (własność skarbu państwa lub samorządów) w kapitale zakładowym bułgarskiej spółki przekracza 50 %. CY: wymóg obywatelstwa. HR: wymóg zatwierdzenia przez Ministerstwo Turystyki w przypadku stanowiska kierownika biura.

¹ Catering w środkach transportu lotniczego znajduje się w dziale USŁUGI POMOCNICZE DLA TRANSPORTU pod pozycją 17.E a) Usługi obsługi naziemnej.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
C. Usługi przewodników turystycznych (CPC 7472)	BG, CY, ES, FR, EL, HR, HU, LT, MT, PL, PT, SK: wymóg obywatelstwa. IT: przewodnicy turystyczni spoza państw UE muszą uzyskać odpowiednią licencję.
15. USŁUGI W ZAKRESIE REKREACJI, KULTURY I SPORTU (inne niż usługi audiowizualne)	
A. Usługi rozrywkowe (obejmujące między innymi teatr, koncerty na żywo, cyrk i dyskoteki) (CPC 9619)	FR: dostęp do funkcji kierowniczych wymaga uzyskania zezwolenia. W przypadku zezwolenia na okres przekraczający dwa lata jego uzyskanie podlega wymogowi obywatelstwa.
16. USŁUGI TRANSPORTOWE	
A. Transport morski a) Międzynarodowy transport pasażerski (CPC 7211 bez krajowego transportu kabotażowego). b) Międzynarodowy transport towarowy (CPC 7212 bez krajowego transportu kabotażowego)	UE: wymóg obywatelstwa dla załóg statków. AT: wymóg obywatelstwa dla większości dyrektorów zarządzających. SE: kapitan statku handlowego lub statku tradycyjnego musi być obywatelem Szwecji.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
D. Transport drogowy	
a) Transport pasażerski (CPC 7121 i CPC 7122)	AT: wymóg obywatelstwa dla osób i udziałowców uprawnionych do reprezentowania osoby prawnej lub spółki osobowej. DK, HR: wymóg obywatelstwa i wymóg w zakresie miejsca zamieszkania dla personelu zarządzającego. BG, MT: wymóg obywatelstwa.
b) Transport towarowy (CPC 7123, wyłączając samodzielny transport przesyłek pocztowych i kurierskich ¹).	AT: wymóg obywatelstwa dla osób i udziałowców uprawnionych do reprezentowania osoby prawnej lub spółki osobowej. BG, MT: wymóg obywatelstwa. HR: wymóg obywatelstwa i wymóg w zakresie miejsca zamieszkania dla personelu zarządzającego.
E. Transport rurociągami towarów innych niż paliwo ² (CPC 7139)	AT: wymóg obywatelstwa dla dyrektorów zarządzających.

¹ Część CPC 71235, która znajduje się w dziale USŁUGI KOMUNIKACYJNE pod pozycją 7.A. Usługi pocztowe i kurierskie.

² Transport paliwa rurociągami znajduje się w dziale USŁUGI W ZAKRESIE ENERGII pod pozycją 19.B.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
17. USŁUGI POMOCNICZE W BRANŻY TRANSPORTOWEJ ¹	
A. Usługi pomocnicze w branży transportu morskiego a) Usługi w zakresie przeładunku towarów przewożonych drogą morską b) Usługi w zakresie przechowywania i magazynowania (część CPC 742) c) Usługi w zakresie odprawy celnej d) Usługi w zakresie obsługi stacji kontenerowej i magazynowania e) Usługi agencji morskich f) Usługi spedycji morskiej g) Najem statków z załogą (CPC 7213) h) Usługi związane z pchaniem i holowaniem (CPC 7214) i) Usługi wspierające w branży transportu morskiego (część CPC 745) j) Pozostałe usługi wspierające i pomocnicze (wyłączając catering) (część CPC 749)	AT: wymóg obywatelstwa dla większości dyrektorów zarządzających. BG, MT: wymóg obywatelstwa. DK, NL: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania dla usług w zakresie odprawy celnej. EL: wymóg obywatelstwa dla osób świadczących usługi w zakresie odprawy celnej.
D. Usługi pomocnicze w branży transportu drogowego d) Najem użytkowych pojazdów drogowych z kierowcą (CPC 7124)	AT: wymóg obywatelstwa dla osób i udziałowców uprawnionych do reprezentowania osoby prawnej lub spółki osobowej. BG, MT: wymóg obywatelstwa.

¹ Nie obejmuje usług w zakresie konserwacji i naprawy sprzętu transportowego, które znajdują się w dziale USŁUGI BIZNESOWE pod pozycjami 6.F. l) 1 do 6.F.l) 4.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
F. Usługi pomocnicze w branży transportu rurociągami towarów innych niż paliwo ¹	AT: wymóg obywatelstwa dla dyrektorów zarządzających.
a) Usługi w zakresie przechowywania i magazynowania towarów innych niż paliwo transportowane rurociągami (część CPC 742)	
19. USŁUGI W ZAKRESIE ENERGII	
A. Usługi związane z górnictwem (CPC 883) ²	CY: wymóg obywatelstwa. SK: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania.
20. POZOSTAŁE USŁUGI GDZIE INDZIEJ NIESKLASYFIKOWANE	
a) Usługi w zakresie prania, czyszczenia i farbowania (CPC 9701)	UE: wymóg obywatelstwa.
b) Usługi fryzjerskie (CPC 97021)	UE: wymóg obywatelstwa. CY: wymóg obywatelstwa połączony z wymogiem w zakresie miejsca zamieszkania.

¹ Usługi pomocnicze w branży transportu paliwa rurociągami znajdują się w dziale USŁUGI W ZAKRESIE ENERGII pod pozycją 19.C.

² Obejmuje następujące usługi świadczone na podstawie wynagrodzenia lub umowy: usługi w zakresie doradztwa i konsultingu odnoszące się do górnictwa, przygotowanie terenu, montaż urządzeń wiertniczych, wiercenie, usługi dotyczące usuwania pozostałości z odwiertów, usługi związane z orurowaniem, zapewnianie i obsługa płuczki wiertniczej, kontrola ciał stałych, specjalne czynności wiertnicze wgłębne i roboty ratunkowe, geologia terenów odwiertów i kontrola odwiertu, usuwanie rdzenia, testowanie odwiertów, usługi w zakresie obsługi odwiertu urządzeniami liniowymi, zapewnianie i obsługa cieczy roboczych (solanek), dostawa i montaż urządzeń stosowanych przy opróbowaniu i zbrojeniu otworów wiertniczych, cementowanie (pompowanie ciśnieniowe), usługi stymulacji (szczelinowanie, kwasowanie oraz pompowanie ciśnieniowe), usługi w zakresie remontów kapitalnych i napraw otworów wiertniczych, zamykanie i likwidowanie otworów wiertniczych. Nie obejmuje bezpośredniego dostępu do surowców naturalnych lub ich eksploatacji. Nie obejmuje prac przygotowawczych w terenie pod wydobycie surowców innych niż ropa naftowa i gaz (CPC 5115), które znajdują się w dziale 8. BUDOWNICTWO I POKREWNE USŁUGI INŻYNIERSKIE.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
c) Zabiegi kosmetyczne, usługi manicure i pedicure (CPC 97022)	UE: wymóg obywatelstwa.
d) Pozostałe usługi upiększające gdzie indziej niesklasyfikowane (CPC 97029)	UE: wymóg obywatelstwa.
e) Usługi spa i masaże nieterapeutyczne, o ile wykonywane są jako usługi relaksacji fizycznej, a nie dla celów medycznych lub rehabilitacyjnych ¹ (CPC ver. 1.0 97230)	UE: wymóg obywatelstwa.

¹ Masaże terapeutyczne i usługi kuracji cieplnych znajdują się pod pozycją 6.A.h) „Usługi medyczne i stomatologiczne”, 6.A.j) 2. „Usługi świadczone przez pielęgniarki, fizjoterapeutów i personel paramedyczny” oraz „usługi w zakresie ochrony zdrowia” (13.A i 13.C).

**ZASTRZEŻENIA UNII EUROPEJSKIEJ DOTYCZĄCE USŁUGODAWCÓW
KONTRAKTOWYCH
I OSÓB WYKONUJĄCYCH WOLNE ZAWODY**

1. Unia Europejska zezwala na świadczenie usług na swoim terytorium przez usługodawców kontraktowych i osoby wykonujące wolne zawody pochodzące z drugiej Strony poprzez obecność osób fizycznych, zgodnie z art. 156 i 157 niniejszej Umowy, w odniesieniu do rodzajów działalności gospodarczej wymienionych poniżej i z zastrzeżeniem odpowiednich ograniczeń.
2. Wykaz składa się z następujących elementów:
 - a) pierwszej kolumny, wskazującej sektor lub podsektor, w którym mają zastosowanie ograniczenia; oraz
 - b) drugiej kolumny opisującej obowiązujące ograniczenia.

Jeżeli kolumna, o której mowa w lit. b), zawiera jedynie zastrzeżenia obowiązujące w określonych państwach członkowskich, państwa członkowskie niewymienione w niej przyjmują zobowiązania w danym sektorze bez zastrzeżeń. Brak zastrzeżeń obowiązujących w określonych państwach członkowskich w danym sektorze pozostaje bez uszczerbku dla mogących obowiązywać zastrzeżeń horyzontalnych lub zastrzeżeń w danym sektorze w całej UE.

Strona UE nie podejmuje żadnych zobowiązań dotyczących usługodawców kontraktowych i osób wykonujących wolne zawody w żadnych sektorach działalności gospodarczej innych niż te wyraźnie wskazane w poniższym wykazie.

3. Zobowiązania dotyczące usługodawców kontraktowych i osób wykonujących wolne zawody nie mają zastosowania w przypadku, gdy zamiar lub rezultat związany z ich tymczasową obecnością zakłóca lub w inny sposób wpływa na wynik wszelkich sporów lub negocjacji między pracownikami lub pracodawcami.
4. Poniższy wykaz nie obejmuje środków odnoszących się do wymogów i procedur kwalifikacyjnych, standardów technicznych oraz wymogów i procedur licencyjnych, jeżeli nie stanowią one ograniczenia w rozumieniu art. 156 i art. 157 niniejszej Umowy. Środki te (np. konieczność uzyskania licencji, konieczność uznania kwalifikacji w sektorach podlegających regulacji, konieczność zdania określonych egzaminów, w tym egzaminów językowych, konieczność posiadania oficjalnego miejsca zamieszkania na terytorium, gdzie prowadzona jest działalność gospodarcza), nawet jeśli nie zostały wymienione, znajdują zastosowanie w każdym przypadku do usługodawców kontraktowych i osób wykonujących wolne zawody pochodzących z Republiki Armenii.
5. Wszystkie inne wymogi przepisów ustawowych i wykonawczych UE i jej państw członkowskich dotyczące środków odnoszących się do wjazdu, pobytu, pracy i zabezpieczenia społecznego mają nadal zastosowanie, włączając regulacje dotyczące okresu pobytu, minimalnej płacy, jak również układów zbiorowych w sprawie płac.

6. Poniższy wykaz nie obejmuje środków dotyczących subsydiów przyznawanych przez jedną ze Stron.
7. Poniższy wykaz pozostaje bez wpływu na istnienie monopolu publicznych lub wyłącznych praw w odpowiednich sektorach, jak określiła Unia Europejska w załącznikach VIII-A i VIII-B do niniejszej Umowy.
8. W sektorach, w których stosuje się testy potrzeb ekonomicznych, ich głównym kryterium będzie ocena odpowiedniej sytuacji rynkowej w państwie członkowskim UE lub w regionie, gdzie ma być świadczona usługa, z uwzględnieniem liczby istniejących usługodawców i wpływu na ich sytuację.
9. Prawa i obowiązki wynikające z poniższego wykazu nie są samowykonalne i w związku z tym nie przyznają bezpośrednio jakichkolwiek praw osobom fizycznym lub prawnym.
10. Strony zezwalają na świadczenie usług na swoim terytorium przez usługodawców kontraktowych pochodzących z drugiej Strony poprzez obecność osób fizycznych, z zastrzeżeniem warunków określonych w art. 156 niniejszej Umowy, w następujących podsektorach:
 - a) usługi prawne w odniesieniu do międzynarodowego prawa publicznego i prawa zagranicznego (tj. niebędącego prawem UE);
 - b) usługi rachunkowo-księgowe;
 - c) usługi w zakresie doradztwa podatkowego;
 - d) usługi architektoniczne, planowania urbanistycznego i architektury krajobrazu;

- e) usługi inżynierskie, kompleksowe usługi inżynierskie;
- f) usługi informatyczne i powiązane;
- g) usługi badawczo-rozwojowe;
- h) reklama;
- i) usługi konsultingu w zakresie zarządzania;
- j) usługi związane z usługami konsultingowymi w zakresie zarządzania;
- k) usługi w zakresie badań i analiz technicznych;
- l) powiązane usługi konsultingu naukowego i technicznego;
- m) usługi w zakresie naprawy i konserwacji sprzętu w kontekście umów dotyczących usług posprzedażnych i poleasingowych;
- n) usługi w zakresie tłumaczeń pisemnych;
- o) usługi w zakresie badania terenu pod budowę;
- p) usługi w zakresie ochrony środowiska;

q) usługi agencji turystycznych i biur podróży; oraz

r) usługi rozrywkowe.

11. Strony zezwalają na świadczenie usług na swoim terytorium przez usługodawców kontraktowych pochodzących z drugiej Strony poprzez obecność osób fizycznych, z zastrzeżeniem warunków określonych w art. 157 niniejszej Umowy, w następujących podsektorach:

a) usługi prawne w odniesieniu do międzynarodowego prawa publicznego i prawa zagranicznego (tj. niebędącego prawem UE);

b) usługi architektoniczne, planowania urbanistycznego i architektury krajobrazu;

c) usługi inżynierskie i kompleksowe usługi inżynierskie;

d) usługi informatyczne i powiązane;

e) usługi konsultingu w zakresie zarządzania i usługi związane z konsultingiem w zakresie zarządzania;

f) usługi w zakresie tłumaczeń pisemnych.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
WSZYSTKIE SEKTORY	Uznawanie UE: dyrektywy UE w sprawie wzajemnego uznawania dyplomów mają zastosowanie wyłącznie do obywateli państw członkowskich UE. Prawo do wykonywania zawodu objętego regulacjami w jednym państwie członkowskim nie przyznaje prawa do wykonywania tego zawodu w innym państwie członkowskim.¹
Usługi w zakresie doradztwa prawnego w odniesieniu do międzynarodowego prawa publicznego i prawa zagranicznego (tj. niebędącego prawem UE) (część CPC 861)²	AT, CY, DE, EE, IE, LU, NL, PL, PT, SE, UK: bez ograniczeń BE, ES, HR, IT, EL: test potrzeb ekonomicznych dla osób wykonujących wolne zawody (IP). LV: test potrzeb ekonomicznych dla usługodawców kontraktowych (CSS) BG, CZ, DK, FI, HU, LT, MT, RO, SI, SK: test potrzeb ekonomicznych. DK: wykonywanie działalności związanej z doradztwem prawnym ograniczone jest do prawników posiadających duńską licencję na wykonywanie zawodu. Uzyskanie duńskiej licencji na wykonywanie zawodu uwarunkowane jest zdaniem duńskiego egzaminu z zakresu prawa. FR: wymagane jest pełne (uproszczone) przyjęcie do organizacji zawodowej prawników świadczących usługi prawne w drodze testu kwalifikacji. Dostęp prawników do zawodów „avocat auprès de la Cour de Cassation” i „avocat auprès du Conseil d'Etat” jest ograniczony określoną liczbą dostępnych miejsc oraz podlega wymogowi obywatelstwa. HR: pełne członkostwo w organizacji zawodowej prawników świadczących usługi prawne, wymagane do

¹ W celu uzyskania przez obywateli państw trzecich uznania ich kwalifikacji obowiązującego na terytorium całej UE, konieczne jest negocjowanie porozumienia o wzajemnym uznawaniu w ramach określonych w art. 18 niniejszej Umowy.

² Świadczenie usług prawnych, podobnie jak świadczenie innych usług, podlega wymogowi uzyskania zezwolenia i procedurom mającym zastosowanie w państwach członkowskich UE. W przypadku prawników świadczących usługi prawne w zakresie międzynarodowego prawa publicznego i prawa zagranicznego mogą one między innymi przyjmować formę zachowania zgodności z miejscowymi kodeksami etyki, stosowania krajowych tytułów (chyba że uzyskano prawo noszenia tytułu stosowanego w państwie przyjmującym), wymogów w zakresie ubezpieczeń, zwykłej rejestracji w organizacji zawodowej prawników świadczących usługi prawne państwa przyjmującego lub uproszczonego przyjęcia do organizacji zawodowej prawników świadczących usługi prawne państwa przyjmującego w drodze testu kwalifikacji i ustanowienia oficjalnego miejsca zamieszkania lub zarejestrowania siedziby w państwie przyjmującym.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
	świadczenia usług w zakresie przedstawicielstwa prawnego, podlega wymogowi obywatelstwa.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
	SI: reprezentowanie klientów przed sądem za wynagrodzeniem jest uzależnione od obecności handlowej w Republice Słowenii. Zagraniczny prawnik, który ma prawo do wykonywania zawodu prawnika w obcym kraju, może świadczyć usługi prawne lub wykonywać zawód prawnika na warunkach określonych w art. 34a ustawy o adwokaturze, pod warunkiem że spełniony jest warunek rzeczywistej wzajemności. Ministerstwo Sprawiedliwości weryfikuje przestrzeganie warunku wzajemności. Obecność handlowa dla adwokatów mianowanych przez słoweńską Radę Adwokacką jest ograniczona do spółek jednoosobowych, kancelarii prawnych z ograniczoną odpowiedzialnością (spółek) lub kancelarii prawnych z nieograniczoną odpowiedzialnością (spółek). Działalność kancelarii prawnych jest ograniczona do działalności prawniczej. Wspólnikami w kancelarii prawnej mogą być wyłącznie prawnicy.
Usługi rachunkowo-księgowe (CPC 86212 inne niż „usługi audytorskie”, CPC 86213, CPC 86219 i CPC 86220)	BE, CY, DE, EE, ES, IE, IT, LU, NL, PL, PT, SI, SE, UK: bez ograniczeń AT: pracodawca musi być członkiem odpowiedniej organizacji zawodowej w państwie rodzimym, o ile taka istnieje. FR: wymóg uzyskania zezwolenia. Świadczenie usług rachunkowo-księgowych jest uzależnione od decyzji Ministerstwa Gospodarki, Finansów i Przemysłu w porozumieniu z Ministerstwem Spraw Zagranicznych. BG, CZ, DK, EL, FI, HU, LT, LV, MT, RO, SK: test potrzeb ekonomicznych. HR: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
Usługi w zakresie doradztwa podatkowego (CPC 863) ¹	BE, DE, EE, ES, FR, IE, IT, LU, NL, PL, SI, SE, UK: bez ograniczeń AT: pracodawca musi być członkiem odpowiedniej organizacji zawodowej w państwie rodzimym, o ile taka istnieje; wymóg obywatelstwa dla występowania w roli przedstawiciela przed właściwymi organami. BG, CZ, DK, EL, FI, HU, LT, LV, MT, RO, SK: test potrzeb ekonomicznych. CY: bez zobowiązań w zakresie zeznań podatkowych. PT: bez zobowiązań. HR, HU: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania.
Usługi architektoniczne oraz Usługi w zakresie planowania urbanistycznego i architektury krajobrazu (CPC 8671 i CPC 8674)	EE, EL, FR, IE, LU, MT, NL, PL, PT, SI, SE, UK: bez ograniczeń BE, ES, HR, IT: test potrzeb ekonomicznych dla IP. LV: test potrzeb ekonomicznych dla usługodawców kontraktowych (CSS) FI: osoba fizyczna musi wykazać, że posiada specjalistyczną wiedzę niezbędną do świadczenia danej usługi. BG, CY, CZ, DE, DK, FI, HU, LT, RO, SK: test potrzeb ekonomicznych. AT: wyłącznie dla usług w zakresie planowania, gdzie wymagany jest: test potrzeb ekonomicznych. HR, HU, SK: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania.
Usługi inżynierskie oraz Usługi inżynierskie kompleksowe (CPC 8672 i CPC 8673)	EE, EL, FR, IE, LU, MT, NL, PL, PT, SI, SE, UK: bez ograniczeń BE, ES, HR, IT: test potrzeb ekonomicznych dla IP. LV: test potrzeb ekonomicznych dla usługodawców kontraktowych (CSS) FI: osoba fizyczna musi wykazać, że posiada specjalistyczną wiedzę niezbędną do świadczenia danej usługi. BG, CY, CZ, DE, DK, FI, HU, LT, RO, SK: test potrzeb ekonomicznych. AT: wyłącznie dla usług w zakresie planowania, gdzie wymagany jest: test potrzeb ekonomicznych. HR, HU: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania.

¹ Nie obejmuje doradztwa prawnego i usług w zakresie przedstawicielstwa prawnego w sprawach podatkowych, które znajdują się w punkcie „Usługi w zakresie doradztwa prawnego” w odniesieniu do międzynarodowego prawa publicznego i prawa zagranicznego.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
Usługi informatyczne i powiązane (CPC 84)	EE, EL, FR, IE, LU, MT, NL, PL, PT, SI, SE: bez ograniczeń ES, IT: test potrzeb ekonomicznych dla IP. LV: test potrzeb ekonomicznych dla usługodawców kontraktowych (CSS) BE: test potrzeb ekonomicznych dla IP. AT, DE, BG, CY, CZ, DK, FI, HU, LT, RO, SK, UK: test potrzeb ekonomicznych. HR: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania dla CSS. bez zobowiązań dla osób wykonujących wolne zawody (IP).
Usługi badawczo-rozwojowe (CPC 851, 852, z wyjątkiem usług psychologów ¹ , 853)	UE, z wyjątkiem BE: wymagana jest umowa o przyjęciu podpisana z zatwierdzoną organizacją badawczą ² . CZ, DK, SK: test potrzeb ekonomicznych. BE, UK: bez zobowiązań. HR: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania.
Reklama (CPC 871)	BE, CY, DE, EE, ES, FR, IE, HR, IT, LU, NL, PL, PT, SI, SE, UK: bez ograniczeń AT, BG, CZ, DK, FI, HU, LT, LV, MT, RO, SK: test potrzeb ekonomicznych.
Usługi konsultingu w zakresie zarządzania (CPC 865)	DE, EE, EL, FR, IE, LV, LU, MT, NL, PL, PT, SI, SE, UK: bez ograniczeń ES, IT: test potrzeb ekonomicznych dla IP. BE, HR: test potrzeb ekonomicznych dla IP. AT, BG, CY, CZ, DK, FI, HU, LT, RO, SK: test potrzeb ekonomicznych.
Usługi związane z usługami konsultingowymi w zakresie zarządzania (CPC 866)	DE, EE, EL, FR, IE, LV, LU, MT, NL, PL, PT, SI, SE, UK: bez ograniczeń BE, ES, HR, IT: test potrzeb ekonomicznych dla IP. AT, BG, CY, CZ, DK, FI, LT, RO, SK: test potrzeb ekonomicznych. HU: test potrzeb ekonomicznych, z wyjątkiem usług arbitrażowych i polubownych (CPC 86602), dla których: bez zobowiązań.

¹ Część CPC 85201, która znajduje się w dziale „Usługi medyczne i stomatologiczne”.

² Dla wszystkich państw członkowskich z wyjątkiem DK zatwierdzenie organizacji badawczej oraz umowa o przyjęciu muszą spełniać warunki określone zgodnie z unijną dyrektywą 2005/71/WE.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
Usługi w zakresie badań i analiz technicznych (CPC 8676)	BE, DE, EE, EL, ES, FR, HR, IE, IT, LU, NL, PL, SI, SE, UK: bez ograniczeń AT, BG, CY, CZ, DK, FI, HU, LT, LV, MT, PT, RO, SK: test potrzeb ekonomicznych.
Powiązane usługi konsultingu naukowego i technicznego (CPC 8675)	BE, EE, EL, ES, IE, IT, HR, LU, NL, PL, SI, SE, UK: bez ograniczeń AT, CY, CZ, DE, DK, FI, HU, LT, LV, MT, PT, RO, SK: test potrzeb ekonomicznych. DE: bez zobowiązań dla geodetów wyznaczanych przez organy publiczne. FR: bez zobowiązań dla wykonywania usług geodezyjnych związanych z ustanawianiem praw własności i prawem ziemskim. BG: bez zobowiązań.
Konserwacja i naprawa statków (część CPC 8868)	BE, CY, EE, EL, ES, FR, HR, IT, LV, LU, NL, PL, PT, SI, SE: bez ograniczeń AT, BG, CZ, DE, DK, FI, HU, IE, LT, MT, RO, SK: test potrzeb ekonomicznych. UK: bez zobowiązań.
Konserwacja i naprawa sprzętu transportu kolejowego (część CPC 8868)	BE, CY, EE, EL, ES, FR, HR, IT, LV, LU, MT, NL, PL, PT, SI, SE: bez ograniczeń AT, BG, CZ, DE, DK, FI, HU, IE, LT, RO, SK: test potrzeb ekonomicznych. UK: bez zobowiązań.
Konserwacja i naprawa pojazdów silnikowych, motocykli, skuterów śnieżnych oraz sprzętu transportu drogowego (CPC 6112, CPC 6122, część CPC 8867 i część CPC 8868)	BE, EE, EL, ES, FR, HR, IT, LV, LU, NL, PL, PT, SI, SE: bez ograniczeń AT, BG, CY, CZ, DE, DK, FI, HU, IE, LT, MT, RO, SK: test potrzeb ekonomicznych. UK: bez zobowiązań.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
Konserwacja i naprawa statków powietrznych i ich części (część CPC 8868)	BE, CY, EE, EL, ES, FR, HR, IT, LV, LU, MT, NL, PL, PT, SI, SE: bez ograniczeń AT, BG, CZ, DE, DK, FI, HU, IE, LT, RO, SK: test potrzeb ekonomicznych. UK: bez zobowiązań.
Usługi w zakresie konserwacji i naprawy wyrobów metalowych, urządzeń (nie biurowych), sprzętu (nie transportowego i nie biurowego) oraz artykułów użytku osobistego i domowego ¹ (CPC 633, CPC 7545, CPC 8861, CPC 8862, CPC 8864, CPC 8865 i CPC 8866)	BE, EE, EL, ES, FR, IT, HR, LV, LU, MT, NL, PL, PT, SI, SE, UK: bez ograniczeń AT, BG, CY, CZ, DE, DK, FI, HU, IE, LT, RO, SK: test potrzeb ekonomicznych.
Tłumaczenia pisemne (CPC 87905, z wyjątkiem tłumaczeń urzędowych lub przysięgłych)	DE, EE, FR, LU, MT, NL, PL, PT, SI, SE, UK: bez ograniczeń BE, ES, IT, EL: test potrzeb ekonomicznych dla IP. CY, LV: test potrzeb ekonomicznych dla usługodawców kontraktowych (CSS) AT, BG, CZ, DK, FI, HU, IE, LT, RO, SK: test potrzeb ekonomicznych. HR: bez zobowiązań dla osób wykonujących wolne zawody (IP).
Usługi w zakresie badania terenu pod budowę (CPC 5111)	BE, DE, EE, EL, ES, FR, HR, IE, IT, LU, MT, NL, PL, PT, SI, SE, UK: bez ograniczeń AT, BG, CY, CZ, DK, FI, HU, LT, LV, RO, SK: test potrzeb ekonomicznych.

¹ Usługi konserwacji i naprawy maszyn biurowych oraz sprzętu, włącznie z komputerami (CPC 845) znajdują się pod pozycją „Usługi informatyczne”.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
Usługi w zakresie ochrony środowiska (CPC 9401 ¹ , CPC 9402, CPC 9403, CPC 9404 ² , część CPC 94060 ³ , CPC 9405, część CPC 9406, CPC 9409)	BE, EE, ES, FR, HR, IE, IT, LU, MT, NL, PL, PT, SI, SE, UK: bez ograniczeń AT, BG, CY, CZ, DE, DK, EL, FI, HU, LT, LV, RO, SK: test potrzeb ekonomicznych.
Usługi biur podróży i organizatorów wyjazdów grupowych (włącznie z pilotami wycieczek ⁴) (CPC 7471)	AT, CZ, DE, EE, ES, FR, IT, LU, NL, PL, SI, SE: bez ograniczeń BG, DK, EL, FI, HU, LT, LV, MT, PT, RO, SK: test potrzeb ekonomicznych. BE, CY, DK, FI, IE: bez zobowiązań, z wyjątkiem pilotów wycieczek (osób, których zadaniem jest towarzyszenie grupie wycieczkowej składającej się przynajmniej z 10 osób, bez występowania w charakterze przewodników w określonych miejscach). HR: wymóg w zakresie miejsca zamieszkania. UK: bez zobowiązań.

¹ Odpowiada usługom kanalizacyjnym.

² Odpowiada usługom oczyszczania spalin.

³ Odpowiada częściom pozycji „Usługi związane z ochroną przyrody i krajobrazu”.

⁴ Usługodawcy, których zadaniem jest towarzyszenie grupie wycieczkowej składającej się przynajmniej z 10 osób, bez występowania w charakterze przewodników w określonych miejscach.

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
Usługi rozrywkowe inne niż usługi audiowizualne (obejmujące między innymi teatr, koncerty na żywo, cyrk i dyskoteki) (CPC 9619)	BG, CZ, DE, DK, EE, EL, ES, FI, HU, IE, IT, LT, LU, LV, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SE: mogą być wymagane zaawansowane kwalifikacje¹. Test potrzeb ekonomicznych. AT: zaawansowane kwalifikacje i test potrzeb ekonomicznych, z wyjątkiem osób, których przedmiotem głównej działalności zawodowej są sztuki piękne, uzyskujących większą część swojego dochodu z tej działalności i pod warunkiem że osoby takie nie mogą prowadzić żadnej innej działalności handlowej w Austrii, w którym to przypadku: bez ograniczeń CY: test potrzeb ekonomicznych dla usług w zakresie koncertów na żywo, cyrków i dyskotek. FR: bez zobowiązań dla CSS, z wyjątkiem przypadków gdy: a) zezwolenie na pracę zostaje udzielone na okres nieprzekraczający dziewięciu miesięcy, z możliwością przedłużenia na okres trzech miesięcy; b) wymagane jest spełnienie wymogów testu potrzeb ekonomicznych; oraz c) przedsiębiorstwo rozrywkowe zobowiązane jest wpłacić podatek do Office Français de l'Immigration et de l'Intégration. Bez zobowiązań dla osób wykonujących wolne zawody (IP). SI: czas trwania pobytu jest ograniczony do 7 dni na jedną imprezę. W przypadku usług związanych z cyrkiem i parkami rozrywki czas trwania pobytu jest ograniczony do maksymalnie 30 dni na rok kalendarzowy. BE, UK: bez zobowiązań.

¹ W przypadku gdy kwalifikacje nie zostały uzyskane na terytorium UE i jej państw członkowskich, zainteresowane państwo członkowskie może ocenić, czy są one równoważne kwalifikacjom wymaganym na jego terytorium.

ZASTRZEŻENIA REPUBLIKI ARMENII DOTYCZĄCE ZAKŁADANIA PRZEDSIĘBIORSTW

1. W poniższym wykazie zastrzeżeń wskazano rodzaje działalności gospodarczej, w przypadku których zastrzeżenia Republiki Armenii na podstawie art. 144 ust. 2 niniejszej Umowy dotyczące traktowania narodowego lub traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania mają zastosowanie do przedsiębiorstw i inwestorów z Unii Europejskiej.

Wykaz składa się z następujących elementów:

- a) wykazu zastrzeżeń horyzontalnych mających zastosowanie do wszystkich sektorów lub podsektorów;
- b) wykazu szczególnych zastrzeżeń dotyczących sektorów lub podsektorów wskazujących konkretne sektory lub podsektory wraz ze stosowanymi zastrzeżeniami.

Zastrzeżenie odpowiadające działalności, która nie podlega liberalizacji (bez zobowiązań), jest wyrażone w sposób następujący: „bez zobowiązań w zakresie traktowania narodowego i traktowania zgodnego z zasadą największego uprzywilejowania”.

2. Zgodnie z art. 141 ust. 3 niniejszej Umowy poniższy wykaz nie obejmuje środków dotyczących subsydiów przyznawanych przez Strony.
3. Prawa i obowiązki wynikające z poniższego wykazu nie są samowykonalne i w związku z tym nie przyznają bezpośrednio jakichkolwiek praw osobom fizycznym lub prawnym.

4. Zgodnie z art. 144 niniejszej Umowy niedyskryminacyjne wymogi, takie jak te dotyczące formy prawnej lub obowiązku uzyskania licencji lub zezwoleń, mające zastosowanie do wszystkich usługodawców działających na terytorium bez rozróżnienia pod względem obywatelstwa lub przynależności państwowej, miejsca zamieszkania lub równoważnych kryteriów, nie są wymienione w niniejszym załączniku, ponieważ Umowa nie ma na nie wpływu.

Zastrzeżenia horyzontalne

Traktowanie zgodne z zasadą największego uprzywilejowania

Armenia zastrzega sobie prawo do przyjęcia lub utrzymania dowolnego środka, który przyznaje zróżnicowane traktowanie zgodnie z istniejącymi międzynarodowymi porozumieniami handlowymi lub inwestycyjnymi albo porozumieniami handlowymi lub inwestycyjnymi podpisanymi przed datą wejścia w życie niniejszej Umowy.

Armenia zastrzega sobie prawo do przyjęcia lub utrzymania dowolnego środka, który przyznaje zróżnicowane traktowanie państwu zgodnie z każdym istniejącym lub przyszłym porozumieniem dwustronnym lub wielostronnym, które:

- a) przewiduje utworzenie jednolitego rynku usług i inwestycji;
- b) gwarantuje swobodę przedsiębiorczości; lub
- c) wymaga zbliżenia przepisów w odniesieniu do co najmniej jednego sektora gospodarki.

Do celów niniejszej Umowy:

- a) „jednolity rynek świadczenia usług i inwestycji” oznacza obszar, na którym zagwarantowany jest swobodny przepływ osób, usług i kapitału;

- b) „swoboda przedsiębiorczości” oznacza zobowiązanie do zniesienia zasadniczo wszelkich barier dla przedsiębiorczości między stronami porozumienia w sprawie regionalnej integracji gospodarczej z chwilą wejścia w życie tego porozumienia i obejmuje prawo obywateli lub stałych rezydentów państw będących stronami porozumienia w sprawie regionalnej integracji gospodarczej do zakładania i prowadzenia przedsiębiorstw na takich samych warunkach jak te przewidziane dla obywateli lub stałych rezydentów zgodnie z wewnętrznymi przepisami prawa kraju, w którym prowadzone jest takie przedsiębiorstwo;
- c) „zbliżenie przepisów prawnych” oznacza:
- (i) zbliżenie przepisów prawnych co najmniej jednej ze stron porozumienia w sprawie regionalnej integracji gospodarczej z przepisami prawnymi innej strony lub pozostałych stron tego porozumienia; lub
 - (ii) wprowadzenie wspólnych przepisów prawnych do ustawodawstwa krajowego stron porozumienia w sprawie regionalnej integracji gospodarczej.

Takie zbliżenie lub wprowadzenie przepisów prawnych ma miejsce i uznaje się, że miało miejsce tylko wówczas, gdy przepisy prawne zostały wprowadzone do ustawodawstwa krajowego strony lub stron porozumienia w sprawie regionalnej integracji gospodarczej.

Usługi użyteczności publicznej

Działalność gospodarcza uważana za usługi użyteczności publicznej może być przedmiotem monopoli państwowych lub wyłącznych praw przyznanych prywatnym podmiotom gospodarczym.

Nieruchomości

Zagraniczne osoby fizyczne nie mogą nabywać praw własności do gruntów w Armenii, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Zastrzeżenia sektorowe

1. Usługi biznesowe

Wolne zawody

W odniesieniu do usług w zakresie dokumentacji i świadectw prawnych świadczenie takich usług jest zastrzeżone dla armeńskiego państwa.

W odniesieniu do usług audytorskich osoba prawna zarejestrowana jako zamknięta spółka akcyjna lub spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, spełniająca wymagania armeńskiej „ustawy o działalności audytorskiej”, kwalifikuje się do uzyskania zezwolenia na świadczenie usług w zakresie audytu.

Pozostałe usługi biznesowe

Podmioty świadczące usługi w zakresie badań i analiz technicznych powinny być osobami prawnymi ustanowionymi na mocy prawa armeńskiego.

2. Usługi transportowe

Usługi pomocnicze dla wszystkich środków transportu

W odniesieniu do usług agencji transportu towarowego oraz usług inspekcji towarów kontrola celna musi być przeprowadzana przez licencjonowanego agenta celnego mającego siedzibę w Armenii.

**ZOBOWIĄZANIA REPUBLIKI ARMENII
DOTYCZĄCE TRANSGRANICZNEGO ŚWIADCZENIA USŁUG**

1. W poniższym wykazie zobowiązań wskazano rodzaje działalności gospodarczej zliberalizowane przez Republikę Armenii zgodnie z art. 151 niniejszej Umowy oraz, w drodze zastrzeżeń, ograniczenia dostępu do rynku i traktowania narodowego, które mają w tych rodzajach działalności zastosowanie do usług i usługodawców pochodzących z Unii Europejskiej. Wykazy składają się z następujących elementów:
 - a) pierwszej kolumny, wskazującej sektor lub podsektor, w którym Strona przyjmuje zobowiązanie, oraz zakres liberalizacji, do którego zastosowanie mają zastrzeżenia;
 - b) drugiej kolumny opisującej obowiązujące zastrzeżenia.

Sektory lub podsektory niewymienione w poniższym wykazie nie są objęte zobowiązaniami.

2. Poniższy wykaz nie obejmuje środków odnoszących się do wymogów i procedur kwalifikacyjnych, standardów technicznych oraz wymogów i procedur licencyjnych, jeżeli nie stanowią one ograniczenia dotyczącego dostępu do rynku lub traktowania narodowego w rozumieniu art. 149 i 150 niniejszej Umowy. Środki te (na przykład konieczność uzyskania zezwolenia, obowiązki świadczenia usługi powszechnej, konieczność uznania kwalifikacji w sektorach podlegających regulacji, konieczność zdania określonych egzaminów, w tym egzaminów językowych, niedyskryminacyjny wymóg określający, że pewne rodzaje działalności nie mogą być prowadzone w strefach ochrony środowiska lub obszarach o szczególnych walorach historycznych i artystycznych), nawet jeśli nie są wymienione, w każdym wypadku mają zastosowanie do usługodawców i inwestorów drugiej Strony.
3. Poniższy wykaz pozostaje bez uszczerbku dla wykonalności sposobu 1 w niektórych sektorach i podsektorach usług oraz dla istnienia monopolu publicznych i wyłącznych praw opisanych w wykazie zobowiązań dotyczących zakładania przedsiębiorstw.
4. Zgodnie z art. 141 ust. 3 niniejszej Umowy poniższy wykaz nie obejmuje środków dotyczących subsydiów przyznawanych przez Strony.
5. Prawa i obowiązki wynikające z niniejszego wykazu zobowiązań nie są samowykonalne i w związku z tym nie przyznają bezpośrednio jakichkolwiek praw poszczególnym osobom fizycznym lub osobom prawnym.

Sektor lub podsektor ¹	Opis zastrzeżeń
Kwestie horyzontalne	bez ograniczeń
1. Usługi biznesowe	
A. Wolne zawody	
Usługi prawne (CPC 861)	Dla sposobu 1: Bez ograniczeń, z wyjątkiem sporządzania dokumentów prawnych. Dla sposobu 2: bez ograniczeń
Usługi rachunkowe Usługi audytorskie ² Usługi w zakresie księgowości (CPC 862)	Dla sposobu 1: bez ograniczeń Dla sposobu 2: bez ograniczeń
Usługi podatkowe (CPC 863)	Dla sposobu 1: bez ograniczeń Dla sposobu 2: bez ograniczeń
Usługi architektoniczne Usługi inżynierskie Usługi inżynierskie kompleksowe Usługi w zakresie planowania urbanistycznego i architektury krajobrazu (CPC 8671, 8672, 8673, 8674)	Dla sposobu 1: bez ograniczeń Dla sposobu 2: bez ograniczeń
Usługi medyczne i stomatologiczne (CPC 9312)	Dla sposobu 1: bez ograniczeń Dla sposobu 2: bez ograniczeń
Usługi weterynaryjne (CPC 932)	Dla sposobu 1: bez ograniczeń Dla sposobu 2: bez ograniczeń

¹ Sektorowa klasyfikacja usług na podstawie MTN.GNS/W/120.

² Osoba prawna zarejestrowana jako zamknięta spółka akcyjna lub spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, spełniająca wymagania armeńskiej „ustawy o działalności audytorskiej”, kwalifikuje się do uzyskania zezwolenia na świadczenie usług w zakresie audytu.

Sektor lub podsektor ¹	Opis zastrzeżeń
B. Usługi informatyczne i powiązane	
Usługi doradztwa w zakresie instalacji sprzętu komputerowego Usługi w zakresie implementacji oprogramowania Usługi w zakresie przetwarzania danych Usługi w zakresie baz danych Usługi konserwacji i naprawy maszyn biurowych oraz sprzętu, włącznie z komputerami Pozostałe usługi informatyczne, w tym usługi w zakresie przygotowywania danych (CPC 841, 842, 843, 844, 845, 849)	Dla sposobu 1: bez ograniczeń Dla sposobu 2: bez ograniczeń
C. Usługi badawczo-rozwojowe	
Usługi badawczo-rozwojowe (CPC 851-853)	Dla sposobu 1: bez ograniczeń Dla sposobu 2: bez ograniczeń
D. Usługi w zakresie nieruchomości	
Związane z nieruchomościami stanowiącymi majątek własny lub dzierżawionymi Na podstawie wynagrodzenia lub umowy (CPC 821, 822)	Dla sposobu 1: bez ograniczeń Dla sposobu 2: bez ograniczeń
E. Usługi najmu lub dzierżawy bez obsługi	
W odniesieniu do samochodów prywatnych W odniesieniu do pojazdów do transportu towarów W odniesieniu do statków W odniesieniu do statków powietrznych W odniesieniu do pozostałych środków transportu lądowego W odniesieniu do pozostałych maszyn i urządzeń (CPC 83101, 83102, 83103, 83104, 83105, 83106 - 83109)	Dla sposobu 1: bez ograniczeń Dla sposobu 2: bez ograniczeń

Sektor lub podsektor ¹	Opis zastrzeżeń
F. Pozostałe usługi biznesowe	
Usługi reklamowe (CPC 871)	Dla sposobu 1: bez ograniczeń Dla sposobu 2: bez ograniczeń
Usługi badania rynku i opinii publicznej Usługi konsultingu w zakresie zarządzania Usługi związane z usługami konsultingowymi w zakresie zarządzania (CPC 864, 865, 866)	Dla sposobu 1: bez ograniczeń Dla sposobu 2: bez ograniczeń
Usługi w zakresie badań i analiz technicznych (CPC 8676)	Dla sposobu 1: Podmioty świadczące usługi w zakresie badań i analiz technicznych powinny być osobami prawnymi ustanowionymi na mocy prawa armeńskiego. Dla sposobu 2: bez ograniczeń
Usługi konsultingu związane z rolnictwem, łowiectwem i leśnictwem (CPC 881 ^{**})	Dla sposobu 1: bez ograniczeń Dla sposobu 2: bez ograniczeń
Usługi konsultingu związane z górnictwem (CPC 883 ^{**})	Dla sposobu 1: bez ograniczeń Dla sposobu 2: bez ograniczeń
Usługi konsultingu związane z produkcją (CPC 884 ^{**} , 885 ^{**})	Dla sposobu 1: bez ograniczeń Dla sposobu 2: bez ograniczeń
Usługi konsultingu związane z dystrybucją energii (CPC 887 ^{**})	Dla sposobu 1: bez ograniczeń Dla sposobu 2: bez ograniczeń
Usługi konsultingu naukowego i technicznego powiązane z usługami inżynierskimi (CPC 8675)	Dla sposobu 1: bez zobowiązań. Dla sposobu 2: bez ograniczeń
Konserwacja i naprawa sprzętu (z wyłączeniem statków morskich, powietrznych i innego sprzętu transportowego) (CPC 633+8861-8866)	Dla sposobu 1: bez ograniczeń Dla sposobu 2: bez ograniczeń
Usługi fotograficzne (CPC 875)	Dla sposobu 1: bez ograniczeń Dla sposobu 2: bez ograniczeń
Usługi związane z pakowaniem (CPC 876)	Dla sposobu 1: bez ograniczeń Dla sposobu 2: bez ograniczeń

Sektor lub podsektor ¹	Opis zastrzeżeń
Usługi poligraficzne i wydawnicze (CPC 88442)	Dla sposobu 1: bez ograniczeń Dla sposobu 2: bez ograniczeń
Usługi związane z organizowaniem konferencji Usługi tłumaczeń pisemnych i ustnych (CPC 87909, 87905)	Dla sposobu 1: bez ograniczeń Dla sposobu 2: bez ograniczeń
2. Usługi komunikacyjne	
A. Usługi pocztowe i kurierskie (CPC 7511+7512)	Dla sposobu 1: bez ograniczeń Dla sposobu 2: bez ograniczeń
B. Usługi telekomunikacyjne ¹	
Telefoniczne usługi głosowe Oparte na infrastrukturze usługi transmisji danych metodą przekazywania pakietów i komutacji łączy, a także oparte na infrastrukturze usługi w zakresie przekazywania danych za pomocą faksu, usługi transmisji danych metodą przekazywania pakietów i komutacji łączy oferowane na zasadzie odsprzedaży; usługi w zakresie przekazywania danych za pomocą faksu oferowane na zasadzie odsprzedaży Usługi telegraficzne i teleksowe, oferowane w oparciu o infrastrukturę i na zasadzie odsprzedaży Usługi dotyczące prywatnych łączy dzierżawionych (CPC 7521, 7522, CPC 7523)	Dla sposobu 1: bez ograniczeń Dla sposobu 2: bez ograniczeń

¹ Zobowiązania podjęte przez Republikę Armenii oparte są na zasadach planowania określonych w następujących dokumentach WTO: „Notes for Scheduling Basic Telecom Services Commitments” (S/GBT/W/2/Rev.1) i „Market Access Limitations on Spectrum Availability” (S/GBT/W/3). Armenia przyjmuje zobowiązania zawarte w dokumencie referencyjnym w sprawie zasad regulacyjnych.

Sektor lub podsektor ¹	Opis zastrzeżeń
Publiczne usługi łączności ruchomej, w tym usługi cyfrowej/analogowej telefonii komórkowej, osobiste usługi w zakresie łączności (PCS), specjalistycznego sprzętu radiowego (SMR), globalnego systemu łączności ruchomej (GSM) oraz satelitarne usługi komunikacji ruchomej (MSS). Usługi przywoływania i mobilne usługi przesyłania danych, oferowane w oparciu o infrastrukturę oraz na zasadzie odsprzedaży (CPC 75213+ CPC 75291)	Dla sposobu 1: bez ograniczeń Dla sposobu 2: bez ograniczeń
Międzynarodowe usługi telekomunikacyjne o wartości dodanej oparte o infrastrukturę (drogą przewodową lub radiową), w tym: poczta elektroniczna; poczta głosowa; informacja online i przeszukiwanie baz danych; elektroniczna wymiana danych; zaawansowane/ dodatkowe usługi świadczone za pośrednictwem faksu, w tym przechowywanie i przesyłanie dalej, przechowywanie i udostępnianie; konwersja kodu i protokołu; przetwarzanie informacji lub danych on-line (łącznie z przetwarzaniem transakcji). (CPC 7523 + CPC 843)	Dla sposobu 1: bez ograniczeń Dla sposobu 2: bez ograniczeń

Sektor lub podsektor ¹	Opis zastrzeżeń
Międzynarodowe usługi telekomunikacyjne o wartości dodanej oferowane na zasadzie odsprzedaży, a także krajowe usługi telekomunikacyjne o wartości dodanej oferowane w oparciu o infrastrukturę oraz na zasadzie odsprzedaży, drogą przewodową lub radiową, w tym: poczta elektroniczna; poczta głosowa; informacja online i przeszukiwanie baz danych; elektroniczna wymiana danych; zaawansowane/ dodatkowe usługi świadczone za pośrednictwem faksu, w tym przechowywanie i przesyłanie dalej, przechowywanie i udostępnianie; konwersja kodu i protokołu; przetwarzanie informacji lub danych on-line (łącznie z przetwarzaniem transakcji). (CPC 7523 + CPC 843)	Dla sposobu 1: bez ograniczeń Dla sposobu 2: bez ograniczeń
Usługi związane z telekomunikacją (CPC 754)	Dla sposobu 1: bez ograniczeń Dla sposobu 2: bez ograniczeń
C. Usługi audiowizualne	
Usługi związane z produkcją i dystrybucją filmów oraz nagrań wideo Usługi związane z wyświetlaniem filmów Usługi radia i telewizji (z wyłączeniem usług transmisji) Usługi w zakresie nagrywania dźwięku (CPC 9611, 9612, 9613)	Dla sposobu 1: bez ograniczeń Dla sposobu 2: bez ograniczeń

Sektor lub podsektor ¹	Opis zastrzeżeń
3. Budownictwo i pokrewne usługi inżynierskie	
A. Roboty ogólnobudowlane związane ze wznoszeniem budynków B. Roboty ogólnobudowlane w zakresie inżynierii lądowej C. Prace instalacyjne i montażowe D. Roboty wykończeniowe przy budynkach (CPC 512, 513, 514+516, 517)	Dla sposobu 1: bez ograniczeń Dla sposobu 2: bez ograniczeń
4. Usługi w zakresie dystrybucji	
A. Usługi świadczone przez pośredników pobierających prowizje B. Usługi w zakresie sprzedaży hurtowej (CPC 61111, 6113 ^{**} , 6121 ^{**} , 621, 622)	Dla sposobu 1: bez ograniczeń Dla sposobu 2: bez ograniczeń
C. Usługi w zakresie sprzedaży detalicznej (CPC 61112, 6113 ^{**} , 6121 ^{**} , 631, 632)	Dla sposobu 1: bez ograniczeń Dla sposobu 2: bez ograniczeń
D. Usługi w zakresie franchisingu (CPC 8929)	Dla sposobu 1: bez ograniczeń Dla sposobu 2: bez ograniczeń
5. Usługi w zakresie edukacji	
A. Szkolnictwo wyższe (CPC 923) B. Kształcenie dorosłych (CPC 924)	Dla sposobu 1: bez ograniczeń Dla sposobu 2: bez ograniczeń

Sektor lub podsektor ¹	Opis zastrzeżeń
6. Usługi w zakresie ochrony środowiska	
A. Usługi związane ze ściekami B. Gospodarka odpadami stałymi/niebezpiecznymi, wyłączając transgraniczny transport odpadów niebezpiecznych a) Usługi w zakresie wywozu i zagospodarowania śmieci i odpadów b) Usługi sanitarne i pokrewne C. Usługi w zakresie ochrony powietrza i klimatu (usługi oczyszczania spalin) D. Usługi w zakresie ochrony przed hałasem i wibracjami E. Usługi rekultywacji i oczyszczania gleby i wody – Uzdatnianie, rekultywacja zanieczyszczonej/skażonej gleby i wody (usługi w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu) F. Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu – Usługi w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu G. Pozostałe usługi w zakresie ochrony środowiska i usługi pomocnicze (CPC 9401, 9402, 9403, 9404, 9405, 9406, 9409)	Dla sposobu 1: bez zobowiązań, z wyjątkiem usług konsultingu. Dla sposobu 2: bez ograniczeń

Sektor lub podsektor ¹	Opis zastrzeżeń
7. Usługi finansowe	
A. Usługi ubezpieczeniowe i związane z ubezpieczeniami	Dla sposobu 1: bez zobowiązań w odniesieniu do następujących sektorów: a) bezpośrednie usługi ubezpieczeniowe, z wyjątkiem ubezpieczenia od ryzyka odnoszącego się do: (i) żeglugi morskiej i zarobkowego transportu lotniczego oraz lotów kosmicznych i transportu ładunków w przestrzeni kosmicznej (włączając satelity), przy czym ubezpieczenie to obejmuje niektóre lub wszystkie następujące pozycje: transportowane towary, pojazd transportujący towary oraz wszelką odpowiedzialność z nimi związaną; oraz (ii) Towarów w tranzycie międzynarodowym. b) bezpośrednie usługi pośrednictwa ubezpieczeniowego, z wyjątkiem reasekuracji i retrocesji, oraz ubezpieczenie od ryzyka odnoszącego się do: (i) żeglugi morskiej i zarobkowego transportu lotniczego oraz lotów kosmicznych i transportu ładunków w przestrzeni kosmicznej (włączając satelity), przy czym ubezpieczenie to obejmuje niektóre lub wszystkie następujące pozycje: transportowane towary, pojazd transportujący towary oraz wszelką odpowiedzialność z nimi związaną; oraz (ii) towarów w tranzycie międzynarodowym. Dla sposobu 2: bez ograniczeń

Sektor lub podsektor ¹	Opis zastrzeżeń
B. Usługi bankowe i pozostałe usługi finansowe	Dla sposobu 1: bez zobowiązań w odniesieniu do następujących sektorów: a) operacje przeprowadzane na własny rachunek lub na zlecenie klientów, zarówno na giełdzie jak i poza giełdą, bądź w inny sposób za pomocą: (i) instrumentów rynku pieniężnego (w tym czeków, weksli, certyfikatów depozytowych); (ii) walut obcych; (iii) instrumentów pochodnych, w tym, ale nie wyłącznie, transakcji typu futures i opcji; (iv) instrumentów kursu walutowego i stóp procentowych, włączając w to produkty takie jak swapy, kontrakty terminowe na stopę procentową; (v) zbywalnych papierów wartościowych; oraz (vi) innych zbywalnych instrumentów i aktywów finansowych, w tym kruszców w sztabach; b) uczestnictwo w emisji wszelkiego rodzaju papierów wartościowych, w tym w gwarantowaniu emisji i inwestycjach w charakterze agenta oraz świadczenie usług z tym związanych; c) pośrednictwo na rynku pieniężnym; d) zarządzanie majątkiem, a szczególnie zarządzanie środkami pieniężnymi i portfelem aktywów, wszelkie formy zarządzania inwestycjami zbiorowymi, fundusze emerytalne oraz usługi w zakresie przechowywania, deponowania i powiernictwa; e) usługi rozrachunkowe i rozliczeniowe w odniesieniu do aktywów finansowych, takich jak papiery wartościowe, instrumenty pochodne i inne instrumenty zbywalne. Dla sposobu 2: bez ograniczeń

Sektor lub podsektor ¹	Opis zastrzeżeń
8. Usługi w zakresie ochrony zdrowia i usługi społeczne	
A. Usługi szpitalne (bezpośrednia własność oraz zarządzanie w oparciu o wynagrodzenie) B. Pozostałe usługi w zakresie opieki zdrowotnej (bezpośrednia własność oraz zarządzanie w oparciu o wynagrodzenie) (CPC 9311, 9319)	Dla sposobu 1: nie jest to technicznie wykonalne. Dla sposobu 2: bez ograniczeń
9. Usługi związane z turystyką i usługi powiązane	
A. Hotele i restauracje (CPC 641-643)	Dla sposobu 1: nie jest to technicznie wykonalne. Dla sposobu 2: bez ograniczeń
B. Usługi agencji turystycznych i biur podróży C. Usługi przewodników turystycznych (CPC 7471, 7472)	Dla sposobu 1: bez ograniczeń Dla sposobu 2: bez ograniczeń
10. Usługi w zakresie rekreacji, kultury i sportu	
A. Usługi rozrywkowe (inne niż usługi audiowizualne) B. Usługi agencji informacyjnych C. Usługi związane ze sportem oraz usługi w zakresie rekreacji (CPC 9619, 962, 964)	Dla sposobu 1: bez ograniczeń Dla sposobu 2: bez ograniczeń
11. Usługi transportowe	
A. Usługi transportu morskiego	
Transport pasażerski Transport towarowy Usługi najmu statków z obsługą (CPC 7211, 7212, 7213)	Dla sposobu 1: bez ograniczeń Dla sposobu 2: bez ograniczeń

Sektor lub podsektor ¹	Opis zastrzeżeń
Usługi w zakresie obsługi stacji kontenerowej i magazynowania Usługi agencji morskich Usługi spedycji morskiej	Dla sposobu 1: bez ograniczeń Dla sposobu 2: bez ograniczeń
Usługi wspierające w branży transportu wodnego (CPC 745)	Dla sposobu 1: bez ograniczeń Dla sposobu 2: bez ograniczeń
B. Transport lotniczy	
Konserwacja i naprawa statków powietrznych (CPC 8868 ^{**})	Dla sposobu 1: bez ograniczeń Dla sposobu 2: bez ograniczeń
Sprzedaż i marketing usług transportu lotniczego, w tym usługi związane z komputerowym systemem rezerwacji (CPC 748+749)	Dla sposobu 1: bez ograniczeń Dla sposobu 2: bez ograniczeń
Usługi obsługi naziemnej	Dla sposobu 1: bez zobowiązań. Dla sposobu 2: bez ograniczeń
Zarządzanie portami lotniczymi	Dla sposobu 1: bez zobowiązań. Dla sposobu 2: bez ograniczeń
C. Usługi w zakresie transportu kolejowego	
Transport pasażerski Transport towarowy (CPC 7111, 7112)	Dla sposobu 1: bez zobowiązań. Dla sposobu 2: bez ograniczeń
Konserwacja i naprawa sprzętu transportu kolejowego (CPC 8868 ^{**})	Dla sposobu 1: bez ograniczeń Dla sposobu 2: bez ograniczeń
Usługi wspierające dla usług transportu kolejowego (CPC 743)	Dla sposobu 1: bez ograniczeń Dla sposobu 2: bez ograniczeń
D. Usługi w zakresie transportu drogowego	
Transport pasażerski Transport towarowy Najem drogowych pojazdów towarowych z kierowcą (CPC 7121, 7122, 7123, 7124)	Dla sposobu 1: Zróżnicowane traktowanie w odniesieniu do podatków i opłat za eksploatację i utrzymanie dróg publicznych oraz za wydawanie zezwoleń na wjazd. Dla sposobu 2: bez ograniczeń

Sektor lub podsektor ¹	Opis zastrzeżeń
Konserwacja i naprawa sprzętu transportu drogowego (CPC 6112)	Dla sposobu 1: bez ograniczeń Dla sposobu 2: bez ograniczeń
Usługi wspierające dla usług transportu drogowego (CPC 744)	Dla sposobu 1: bez ograniczeń Dla sposobu 2: bez ograniczeń
12. Usługi pomocnicze dla wszystkich środków transportu	
Usługi w zakresie przeładunku towarów (CPC 741) Usługi magazynowania i składowania towarów (CPC 742)	Dla sposobu 1: bez ograniczeń Dla sposobu 2: bez ograniczeń
Usługi agencji transportu towarowego Pozostałe wspierające i pomocnicze usługi transportowe (CPC 748, 749)	Dla sposobu 1: Odprawa celna musi być wykonywana przez licencjonowanego agenta celnego mającego siedzibę w Armenii. Dla sposobu 2: bez ograniczeń
13. Usługi w zakresie energii	
Transport paliwa rurociągami (CPC 7131)	Dla sposobu 1: bez zobowiązań w odniesieniu do następujących sektorów: a) transport gazu ziemnego rurociągami, z wyjątkiem usług konsultingowych. Dla sposobu 2: bez zobowiązań w odniesieniu do następujących sektorów: a) transport gazu ziemnego rurociągami, z wyjątkiem usług konsultingowych.

**ZASTRZEŻENIA REPUBLIKI ARMENII DOTYCZĄCE USŁUGODAWCÓW
KONTRAKTOWYCH
I OSÓB WYKONUJĄCYCH WOLNE ZAWODY**

1. Republika Armenii zezwala na świadczenie usług na swoim terytorium przez usługodawców kontraktowych i osoby wykonujące wolne zawody pochodzące z Unii Europejskiej poprzez obecność osób fizycznych, zgodnie z art. 156 i 157 niniejszej Umowy, w odniesieniu do rodzajów działalności gospodarczej wymienionych poniżej i z zastrzeżeniem odpowiednich ograniczeń.
2. Wykaz składa się z następujących elementów:
 - a) pierwszej kolumny, wskazującej sektor lub podsektor, w którym mają zastosowanie ograniczenia; oraz
 - b) drugiej kolumny opisującej obowiązujące ograniczenia.

Republika Armenii nie podejmuje żadnych zobowiązań dotyczących usługodawców kontraktowych i osób wykonujących wolne zawody w żadnych sektorach działalności gospodarczej innych niż te wyraźnie wskazane w poniższym wykazie.

3. Zobowiązania dotyczące usługodawców kontraktowych i osób wykonujących wolne zawody nie mają zastosowania w przypadku, gdy zamiar lub rezultat związany z ich tymczasową obecnością zakłóca lub w inny sposób wpływa na wynik wszelkich sporów lub negocjacji między pracownikami lub pracodawcami.
4. Poniższy wykaz nie obejmuje środków odnoszących się do wymogów i procedur kwalifikacyjnych, standardów technicznych oraz wymogów i procedur licencyjnych, jeżeli nie stanowią one ograniczenia w rozumieniu art. 156 i art. 157 niniejszej Umowy. Środki te (np. konieczność uzyskania licencji, konieczność uznania kwalifikacji w sektorach podlegających regulacji, konieczność zdania określonych egzaminów, w tym egzaminów językowych, konieczność posiadania miejsca oficjalnego zamieszkania na terytorium, gdzie prowadzona jest działalność gospodarcza), nawet jeśli nie zostały wymienione, znajdują zastosowanie w każdym przypadku do usługodawców kontraktowych i osób wykonujących wolne zawody pochodzących z Unii Europejskiej.
5. Wszystkie inne wymogi przepisów ustawowych i wykonawczych Republiki Armenii dotyczące środków odnoszących się do wjazdu, pobytu, pracy i zabezpieczenia społecznego mają nadal zastosowanie, włączając regulacje dotyczące okresu pobytu, minimalnej płacy, jak również układów zbiorowych w sprawie płac.
6. Poniższy wykaz nie obejmuje środków dotyczących subsydiów przyznawanych przez jedną ze Stron.

7. Poniższy wykaz pozostaje bez wpływu na istnienie monopolu publicznych lub wyłącznych praw w odpowiednich sektorach, jak określiła Republika Armenii w załącznikach VIII-E i VIII-F do niniejszej Umowy.
8. W sektorach, w których stosuje się testy potrzeb ekonomicznych, ich głównym kryterium będzie ocena odpowiedniej sytuacji rynkowej w Armenii, gdzie ma być świadczona usługa, z uwzględnieniem liczby istniejących usługodawców i wpływu na ich sytuację.
9. Prawa i obowiązki wynikające z poniższego wykazu nie są samowystarczalne i w związku z tym nie przyznają bezpośrednio jakichkolwiek praw osobom fizycznym lub prawnym.
10. Republika Armenii zezwala na świadczenie usług na swoim terytorium przez usługodawców kontraktowych i osoby wykonujące wolne zawody pochodzące z Unii Europejskiej poprzez obecność osób fizycznych, z zastrzeżeniem warunków określonych odpowiednio w art. 156 i 157 niniejszej Umowy, w następujących podsektorach usług biznesowych:
 - a) usługi prawne (CPC 861);
 - b) usługi rachunkowo-księgowe (CPC 862);
 - c) usługi podatkowe (CPC 863);
 - d) usługi architektoniczne (CPC 8671);
 - e) usługi inżynierskie (CPC 8672);
 - f) kompleksowe usługi inżynierskie (CPC 8673);

- g) usługi w zakresie planowania urbanistycznego i architektury krajobrazu (CPC 8674);
- h) usługi medyczne i stomatologiczne (CPC 9312);
- i) usługi weterynaryjne (CPC 932);
- j) usługi doradztwa w zakresie instalacji sprzętu komputerowego (CPC 841);
- k) usługi w zakresie implementacji oprogramowania (CPC 842);
- l) usługi w zakresie przetwarzania danych (CPC 843);
- m) usługi baz danych (CPC 844);
- n) usługi konserwacji i naprawy maszyn biurowych oraz sprzętu, włącznie z komputerami (CPC 845);
- o) pozostałe usługi informatyczne, w tym usługi w zakresie przygotowywania danych (CPC 849);
- p) usługi badawczo-rozwojowe (CPC 851-853);
- q) usługi w zakresie nieruchomości: związane z nieruchomościami stanowiącymi majątek własny lub dzierżawionymi (CPC 821);
- r) usługi w zakresie nieruchomości: na podstawie wynagrodzenia lub umowy (CPC 822);
- s) usługi najmu lub dzierżawy bez obsługi; w odniesieniu do statków powietrznych (CPC 83104);

- t) usługi najmu lub dzierżawy bez obsługi; w odniesieniu do pozostałych środków transportu (CPC 83101, 83102);
- u) usługi najmu lub dzierżawy bez obsługi; w odniesieniu do pozostałych maszyn i urządzeń (CPC 83106-83109);
- v) usługi reklamowe (CPC 871);
- w) usługi badania rynku i opinii publicznej (CPC 864);
- x) usługi konsultingu w zakresie zarządzania (CPC 865);
- y) usługi związane z usługami konsultingowymi w zakresie zarządzania (CPC 866);
- z) usługi w zakresie badań i analiz technicznych (CPC 8676);
- aa) usługi konsultingu związane z produkcją (CPC 884, 885);
- bb) konserwacja i naprawa sprzętu (z wyłączeniem statków morskich, powietrznych i innego sprzętu transportowego) (CPC 633, 8861-8866);
- cc) usługi poligraficzne i wydawnicze (CPC 88442);
- dd) usługi związane z organizowaniem konferencji (CPC 87909); oraz
- ee) usługi tłumaczeń pisemnych i ustnych (CPC 87905).

Sektor lub podsektor	Opis zastrzeżeń
Kwestie horyzontalne	Nieruchomości Zagraniczne osoby fizyczne nie mogą nabywać praw własności do gruntów w Armenii, chyba że ustawa stanowi inaczej.
Usługi biznesowe	Osoby wykonujące wolne zawody Pozycja przyznana na okres do trzech lat.
